

វិទ្យា
ស្ថាប័ន

ឆ្នាំទី ១៦ លេខទី ២ មករា ២០២២ - មិថុនា ២០២២ ISSN ១៨៧៣ - ១០៨៥

หนังสือวิทยุสาราณรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๖๒ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๗

สารบัญ

หน้า

ถ้อยแถลง

๖

ก้าวใหม่ความสัมพันธ์ ไทย-แอฟริกา

๙

นวิน จิราพันธุ์

แอฟริกา : สมรภูมิระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

๒๓

ธนาศักดิ์ สามัญ

Piracy of the Horn of Africa and South East Asia,

๓๕

A Comparison

วิริยาณ์ พรสุริยะ

ภารกิจพิชิตภูเขาแห่งเคนยา (Mt. Kenya) หิน โหด ลุย

๔๗

ภาณุพันธ์ โชติรังสียากุล

This time for Africa!! แบ่งปันประสบการณ์

๕๗

จากกรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา

จิตรราภรณ์ เลิศทวีวิทย์

เอริเทรีย ประเทศสังคมนิยมในยุค Facebook

๖๘

ภาณุพันธ์ โชติรังสียากุล

ศาสนาคริสต์ (โรมันคาทอลิก)

๗๗

กองलग ทินกร ณ อยุธยา

นาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก

๙๐

ศรีพงศ์ บุณนาค

พุดราจาया เสน่ห์แห่งความสรรค์สร้าง

๑๐๖

กองलग ทินกร ณ อยุธยา

“เอียโออานนินา” เมืองที่น่าหลงใหลของกรีซ ๑๑๔
ศิริสุภา กุลทันทน์

ไร่ร้อนหัวหินฮิลล์ ตามแนวโครงการพระราชดำริ ๑๓๑
ลดา รุธิรณก

คำศัพท์ทางการทูต ๑๔๒
กองलग ทินกร ณ อยุธยา และ มานากรณ์ เมฆประยูรทอง

อีกครั้ง... กับความไผ่ผืน ๑๔๕
รัตนา อุไรรักษ์

อวลกลิ่นกาแฟ (เวียดนาม) ๑๔๙
จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

ตลาดน้ำ วิถีชีวิตวันวานที่น่าค้นหา ๑๕๒
จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

ลังกาวิ ไช้มุกแห่งเกดะห์ ๑๖๐
กองलग ทินกร ณ อยุธยา

ณ น่านฟ้า จังหวัดที่เนิบช้า มีท่วงทำนองสัมผัส ๑๖๘
จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

เสาะหาผ้าจีนแฉะชิมข้าวเหนียวนุ่ม เผ่าไท (ทรงดำ) ๑๕๖
จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

ความผูกพันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ๑๗๘
พิสิษฐ์ ณ พัทลุง

เรื่องทะเลทราย ๑๘๘
สุภาศิริ อมาตยกุล

กินเห็ดหลินจืออย่างไรให้สู้มะเร็ง ๒๐๔
ปิยะดา รัตนกุล

ถ้อยแถลง

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่าน
หนังสือวิทยุสราญรมย์
ทุกท่าน

เวลานี้ถึงทวีปกว้างใหญ่ ที่ตั้งแต่เหนือจรดใต้ข้างมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอันน่าพิศวง ที่ ๆ สีสันและผู้คน มีเอกลักษณ์ชวนให้หลงใหล ที่ ๆ สีฉูดฉาดแสดงความเป็นตัวเองได้อย่างลงตัว ที่ ๆ สีลาและท่าทางล้วนสวยงาม มีจังหวะของวัฒนธรรม นึกออกหรือยังคะ ว่ากำลังพูดถึงที่ไหน แต่จากหน้าปก ท่านผู้อ่านคงเดาได้ว่าเรากำลังจะพาผู้อ่านไปสัมผัสดินแดนไกลโพ้น ที่เคยเป็นฉากภาพยนตร์รักโรแมนติกมาหลายต่อหลายเรื่อง ทวีปแอฟริกันั่นเองค่ะ

ความไกลไม่เคยเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางไปถึง นักเดินทางหลายคนว่าไว้อย่างนั้น เช่นเดียวกัน ทวีปแอฟริกาไม่ไกลเกินไปสำหรับกระทรวงการต่างประเทศที่จะมีความริเริ่มความร่วมมือด้านยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเศรษฐกิจ ในสายตาของใครหลายคน ทวีปแอฟริกาอาจเต็มไปด้วยข่าวเรื่องความไม่สงบทางการเมือง ความด้อยพัฒนา ความยากจนหรือความแห้งแล้ง แต่หากเหลียวมองแอฟริกาด้วยสายตาอีกข้างหนึ่ง แอฟริกามีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ สิ้นแร่หลายอย่าง ทรัพยากรมีค่าอย่างเช่นเพชรน้ำมันก็ขุดหาได้จากที่นี่ งานฝีมือละเอียดหลายอย่างทำมาจากประชากรแอฟริกาที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าแอฟริกาเป็นดินแดนแห่งโอกาสในการเพิ่มพูนการค้า การลงทุน ในอีกแง่หนึ่ง หากจะเหลียวมองการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หลายคนคงได้ยินแต่บทบาทอันแข็งแกร่งอันยาวนานของประดาประเทศมหาอำนาจ ที่เคยเป็นจำวอาณานิคม

ของหลายประเทศในแอฟริกา แต่ก็ไม่ใช่ว่า จะไม่มีประเทศอื่นที่ให้ความสำคัญกับแอฟริกา หลายประเทศเริ่มหันมามองแอฟริกา เช่น ประเทศไทยเองที่ริเริ่มให้ความช่วยเหลือแอฟริกา โดยใช้จุดแข็งในฐานะประเทศที่มีประสบการณ์ในด้านการพัฒนา แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและเทคโนโลยีไปสู่แอฟริกา

บทความที่จะพลิกจากหน้านี้ไป จะพาผู้ฟังไปรู้จักกับแอฟริกาให้มากขึ้น โดยบทความหลายบทความเป็นเรื่องเล่าสู่กันฟังเกี่ยวกับประสบการณ์ที่น่าสนใจจากทวีปแอฟริกา เขียนโดยเจ้าหน้าที่ที่ไปประจำการอยู่ที่แอฟริกาและเจ้าหน้าที่ประจำกองแอฟริกา เล่าเรียงไปตั้งแต่การหันเข้าสู่ทวีปแอฟริกาเพื่อมองหาเส้นทางการค้าและการลงทุน ในดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์ดุจ “ผ้าขี้ริ้วห่อทอง” ภาพรวมด้านความสัมพันธ์ไทย-แอฟริกา บทความเกี่ยวกับขบวนการกลุ่มโจรสลัดที่ใครต่อใครเห็นว่ามีมากนักในแอฟริกาและดูจะอันตรายขึ้นทุกวัน บทความนี้เปรียบเทียบกับลักษณะการก่อเหตุโจรสลัดในภูมิภาคแอฟริกาตะวันออกกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยวิเคราะห์ถึงแรงจูงใจและเป้าหมายการโจมตี ยังมีบทความที่เล่าถึงประสบการณ์การนำคณะนาฏศิลป์ไทยไปแสดงในประเทศเคนยาและเซเนกัล เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ ถือเป็นการทูตเชิงวัฒนธรรมที่กระทรวงการต่างประเทศให้ความสำคัญมาเนิ่นนาน นอกจากนี้ ยังมีบทความที่เล่าถึงประสบการณ์การป็นภูเขาแห่งเคนยาของนักการทูตไทยประจำกรุงไนโรบี ประเทศเคนยาชวนให้ไปเยือนแอฟริกาให้เห็นด้วยตาตัวเองอีกด้วย หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ จึงน่าจะเป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับแอฟริกาได้หลายแง่มุม ทำให้เห็นว่าการไม่ใช่อุปสรรคของการร่วมมือ แต่เราสามารถสร้างโอกาสของการเรียนรู้ผ่านการรู้จักกันและกันในแง่วัฒนธรรม วิถีชีวิต บทบาททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทำให้เห็นว่าไม่มีประเทศใดจะมีเพียงด้านเดียวให้ได้สัมผัส เรื่องราวที่น่าสนใจในหนังสือเล่มนี้ อาจเป็นเรื่องราวเพียงเสี้ยวหนึ่งของทวีปแอฟริกาอันกว้างใหญ่ เราอาจอธิบายความแตกต่างของทุกประเทศไม่ได้ทั้งหมด แต่หวังว่าจะเป็นการเปิดหน้าต่างบานนี้ไปสู่ทุ่งหญ้าที่มีแสงสีทองและชีวิตในอีกฝั่งหนึ่งที่อยู่ไกลโพ้นให้ได้รับรู้ส่วนจะคิดเห็นอย่างไรนั้น ขอให้เป็นดุลยพินิจของท่านผู้อ่าน

ตามธรรมชาติของหนังสือวิทยุสราญรมย์ จะมีบทความหลักมานำเสนอและมีเรื่องราวอื่น ๆ ที่ดูผ่อนคลายอยู่ในฉบับ เพื่อให้หนังสือมีความหลากหลาย น่าสนใจ และชวนติดตาม ฉบับนี้ก็เช่นเดียวกัน เราได้สรรหาบทความจากมุมต่าง ๆ มาให้ได้อ่านกัน อาทิ เรื่องงู หัวหินฮิลล์ ตามแนวโครงการพระราชดำรินาฏยาศาลาหุ่นละครเล็ก

(โจหลุยส์) เอียโออาน นินา เมืองที่น่าหลงใหลของกรีซ ณ น่านฟ้า จังหวัดที่เนิบช้า มีทิวทัศน์น่าสัมผัส ลังกาวิ ไข่มุกแห่งเกาะภูเก็ต ฟูตราจาญา เสน่ห์แห่งความสรรค์สร้าง รวมทั้งมีบทความตอนสุดท้ายของสารคดีชุดศาสนา บทความเรื่องสุดท้ายเกี่ยวกับ ศาสนาคริสต์ในฉบับนี้ด้วย เชิญติดตามบทความอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกในเล่ม

หนังสือวิทยุสราญรมย์แต่ละเล่มกำหนดเสร็จสมบูรณ์ทุก ๓ เดือน กองบรรณาธิการใช้เวลาเตรียมงานนานกว่านั้น ในการสรรหาหัวข้อหลักของหนังสือ แต่ละเล่ม รวบรวมบทความจากนักเขียนหลายคน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ตรง ด้วยเราหวังว่า หนังสือวิทยุสราญรมย์ที่ท่านถืออยู่ในมือขณะนี้จะถูกใจ สมกับที่รอคอยหนังสือมาเป็นเวลา ๓ เดือน แต่ยุคนี้สมัยนี้เป็นโลกโซเชียล นอกจากท่านจะรอให้หนังสือออกตามกำหนดแล้ว ระหว่างรอการจัดส่ง ท่านสามารถติดตามอ่านหนังสือวิทยุสราญรมย์ทุกฉบับได้จากเว็บไซต์ saranrom.mfa.go.th เช่นเดียวกัน ยามที่คลื่อนวิทยุฟังไม่ชัด แพนคัลยรายการวิทยุ ก็สามารถฟังวิทยุออนไลน์ได้ทางเว็บไซต์นี้เช่นกัน หรือจะติดต่อผ่าน facebook จากที่อยู่ www.facebook.com/ThaiMFA และทาง Youtube รายการ “สายตรงบัวแก้ว” ได้จากเว็บไซต์ www.mfa.go.th

กองบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่วิทยุทุกคนจะมีกำลังใจในการทำงานมากขึ้น หากเราได้ว่าทั้งหนังสือและรายการวิทยุเป็นที่ถูกอกถูกใจท่านผู้อ่าน พวกเราทำงานกันอยู่ในห้องอัดเสียง และห้องทำงาน หากท่านผู้อ่านได้ฟังรายการและได้อ่านหนังสือแล้วชอบ ก็ช่วยส่งเสียงสะท้อนกลับมาให้ได้ยินไม่ว่าจะเป็นการกด LIKE ทาง facebook หรือเขียนข้อความมาทางไปรษณีย์บัตร ตอบได้ว่าวันนั้นทั้งวันเราจะทำงานด้วยความสุขและความอึดเอมในหัวใจ ขอขอบคุณมาล่วงหน้าค่ะ

ฉบับหน้าพบกันใหม่นะคะ

ด้วยความปรารถนาดี

งาม

(เบญจภา ทับทอง)

นายสถานีวิทยุสราญรมย์

ก้าวใหม่ความสัมพันธ์ ไทย-แอฟริกา

นวนิน จิราพันธุ์

นักการทูตปฏิบัติการ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา

ทวีปแอฟริกาในปัจจุบัน...

เมื่อไม่นานมานี้ กระทรวงการต่างประเทศปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์
ต่อทวีปแอฟริกาโดยได้หันมาเปิดความสัมพันธ์แบบเชิงรุก

ก้าวใหม่ความสัมพันธ์ไทย-แอฟริกา : ๙

ทวีปแอฟริกาในปัจจุบัน...

ที่ผ่านมา หลายท่านคงเคยได้ยินคำอธิบายทวีปแอฟริกาสั้น ๆ ว่าเป็น “ผ้าขี้ริ้วห่อทอง” ด้วยเหตุที่ว่า แอฟริกาเป็นดินแดนที่ถูกมิดด้วยทรัพยากรล้ำค่าแต่ก็ยังถูกบดบังด้วยความวุ่นวายทางการเมือง ความด้อยพัฒนาและความหวือโหยของประชาชน ที่ผ่านมามาประเทศไทยเรายังคงห่างเหินและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดินแดนแห่งนี้อยู่น้อยไม่มากนัก อาจจะด้วยเหตุผลว่าแอฟริกาห่างไกลจากประเทศไทยทั้งในเชิงประวัติศาสตร์และระยะทาง ความไม่คุ้นเคยกับศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ การรายงานข่าวที่มักจะเกี่ยวกับความรุนแรงและความไม่สงบทางการเมืองในบางพื้นที่ของทวีปก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยเราส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจกับแอฟริกาในองค์กรรวม

แต่ในวันนี้ “ผ้าขี้ริ้วห่อทอง” อาจไม่ใช่คำอธิบายทวีปแอฟริกาได้ดีที่สุดอีกต่อไป เนื่องจากพัฒนาการทั้งด้านการเมือง สังคมและเศรษฐกิจของแอฟริกาหรือภาพทวีปในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาทำให้ปัจจุบันแอฟริกาได้กลายเป็น “เพชรที่กำลังถูกเจียรไน” เต็มไปด้วยศักยภาพและเป็นดาวรุ่งพุ่งแรงที่ทั่วโลกจับตามอง

ทวีปแอฟริกาเป็นทวีปที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีประชากรอายุน้อยที่สุดในโลกโดยอัตราส่วนของประชากรอายุระหว่าง ๑๕-๓๐ ปีมีมากถึงร้อยละ ๖๐ และยังคงเป็นแหล่งทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นทองคำ อัญมณีมีค่า เช่น เพชรและพลอย วัตถุดิบสำหรับกระบวนการอุตสาหกรรมพื้นฐาน เช่น ถ่านหิน ทองแดงและไม้ ตลอดจนแหล่งพลังงานซึ่งมีความสำคัญต่อประเทศที่นำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงหรือแก๊สธรรมชาติดิบ นอกจากนี้ในเชิงภูมิศาสตร์ ทวีปแอฟริกายังมีอัตราส่วนแนวฝั่งทะเลต่อพื้นดินภายในทวีปที่สูงที่สุดของทวีปทั้ง ๗ ทวีปอีกด้วย ซึ่งหมายความว่าสะดวกต่อการเชื่อมโยงและขนส่งทรัพยากรระหว่างกันทางเรือหากมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดี

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ.๒๐๑๓ International Monetary Fund ได้รายงานว่า ๑๑ จาก ๒๐ ประเทศที่เติบโตเร็วที่สุดของโลกคือประเทศ

(ซ้าย) หน้าปกนิตยสาร “The Economist” ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๒๐๐๐ ที่ตั้งฉายาทวีปแอฟริกาว่าเป็น “ทวีปแห่งความสิ้นหวัง” และหน้าปกนิตยสาร “The Economist” ลงวันที่ ๓ ธ.ค. ค.ศ. ๒๐๑๑ (ขวา) ที่ตั้งฉายาทวีปแอฟริกาว่าเป็น “ทวีปแห่งความหวัง”

ในทวีปแอฟริกา พัฒนาการในทวีปแอฟริกาได้สร้างกระแสทั่วโลก โดยเฉพาะในเดือนมีนาคม ค.ศ.๒๐๑๓ นิตยสาร The Economist ได้ตั้งฉายาทวีปแอฟริกาว่าเป็น “ทวีปแห่งความหวัง” หรือ “The Hopeful Continent” ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับฉายาที่นิตยสารฉบับเดียวกันนี้เคยมอบให้เมื่อ ๑๓ ปีก่อนหน้า (เมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๐) ว่าเป็น “ทวีปแห่งความสิ้นหวัง” หรือ “The Hopeless Continent”

กระแสทั้งหมดนี้ มีส่วนมาจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว แต่อีกส่วนหนึ่งมาจากความมั่นคงทางการเมือง เราจะเห็นได้ว่าหลายจุดร้อน (hotspots) ภายในทวีปแอฟริกาได้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการปกครองครั้งใหญ่ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้ส่งเสริมรากฐานประชาธิปไตยที่สำคัญไม่มากนักน้อย เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการเลือกตั้งที่สมบูรณ์ การเคารพความแตกต่างทางศาสนา เผ่าพันธุ์และเชื้อชาติ การส่งเสริมธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศ และการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นต้น ทำให้ทวีปแอฟริกาในภาพรวม มีเสถียรภาพทางการเมืองมากขึ้น

ตัวอย่างที่เด่นชัดคือ ปรากฏการณ์อาหรับสปริง ที่นำพาให้มีการเปลี่ยนแปลงภายในแอฟริกาเหนือ ความขัดแย้งระหว่างซูดานและเซาท์ซูดาน ซึ่งช่วยให้เซาท์ซูดานได้รับอำนาจอในการปกครองตัวเอง หรือเมื่อปลายปี ๒๕๕๖ ได้มีการเลือกตั้งในประเทศมาดากัสการ์ และมาลีย่างสมบูรณ์ เป็นทางออกต่อความขัดแย้งภายในประเทศที่ได้ยืดเยื้อกว่า ๑ ปี รวมถึง

เอกอัครราชทูต และผู้แทนกลุ่มประเทศแอฟริกาเข้าร่วมกิจกรรม Africa Day ๒๐๑๓, Bangkok และการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสไทย-แอฟริกาครั้งที่ ๑ ที่กระทรวงการต่างประเทศ ระหว่างวันที่ ๑๖-๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

การเลือกตั้งที่กำหนดจะจัดขึ้นในปี ๒๕๕๗ ในประเทศที่เคยมีความขัดแย้งอย่างรุนแรงในอดีต เช่น กานา โมซัมบิก หรือแอฟริกาใต้ อย่างไรก็ตาม เสถียรภาพทางการเมืองนั้น มิได้หมายความว่าแอฟริกาจะไม่มี การรับรู้จากการขัดแย้ง ในอนาคตอีกต่อไป เพราะว่ายังมีจุดร้อนอยู่ เช่น ในสาธารณรัฐแอฟริกากลาง หรือภายในเซาท์ซูดาน เสถียรภาพทางการเมืองเริ่มจากการวางรากฐาน การปกครองลักษณะประชาธิปไตยที่ยั่งยืน เพราะเน้นการให้ประชากรมีส่วนร่วมกำหนดชะตาชีวิตในการปกครองประเทศของตนเอง และเหตุผลนี้ ทำให้แอฟริกาได้กลายเป็น “เพชรที่กำลังถูกเจียรไน” ในทุกรอบด้าน

ไทยกับแอฟริกา

ในส่วนของไทยเอง แม้จะได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับหลายประเทศในทวีปแอฟริกายาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ โดยปัจจุบัน ไทยมีสำนักงานทางการทูตในทวีปแอฟริกาที่กรุงไคโร กรุงไนโรบี กรุงพริทอเรีย กรุงอันตานานาริโว กรุงอาบูจา กรุงดakar กรุงราบัต และกรุงตรีโปลี และมีแผนจะเปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมาปูโต (ประเทศโมซัมบิก) และกรุงแอดดิสอาบาบา (ประเทศเอธิโอเปีย) แต่จำนวนสำนักงานทางการทูตอันน้อยนิดในทวีปที่มีทั้งหมด ๕๔ ประเทศ ยังนับว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ห่างเหิน ล่าสุดเมื่อปี ๒๕๕๖ การค้าระหว่างไทยกับประเทศในแอฟริกาทั้งทวีป

การต้อนรับจากนาย Jakaya Mrisho Kikwete ประธานาธิบดีแทนซาเนียในโอกาสนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีเดินทางเยือนแทนซาเนีย และประเทศแอฟริกาอย่างเป็นทางการในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖

มีมูลค่าเพียง ๑๒,๔๐๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ ยังมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกันอยู่น้อยครั้ง

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ไทยได้ปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายต่อประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกาให้เป็นเชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและเปิดโอกาสของไทยต่อพัฒนาการใหม่ ๆ ในทวีปแอฟริกา ซึ่งไทยได้มองไปยังประเทศที่กำลังเป็นดาวรุ่ง หรือ up and coming ของทวีปแอฟริกา โดยได้มีการเยือนแอฟริกาของผู้นำไทยในหลายระดับ ได้แก่ (๑) นายกรัฐมนตรีได้ไปเยือนประเทศโมซัมบิก แทนซาเนีย และยูกันดาเป็นประเทศแรก ๆ ในช่วงปลายกรกฎาคมและต้นสิงหาคม ๒๕๕๖ และได้แสดงวิสัยทัศน์นโยบายเชิงรุกของไทยต่อแอฟริการะหว่างการเยือนประเทศแทนซาเนีย (๒) เพื่อสะท้อนความสำคัญของมหาอำนาจเดิมในภูมิภาคแอฟริกา รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เยือนอียิปต์ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ ตามด้วย ไนจีเรียและแอฟริกาใต้ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๕๖ และ (๓) ปลัดกระทรวงการต่างประเทศได้เยือนเอธิโอเปียเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเอธิโอเปีย ซึ่งเป็นประเทศที่ดำรงตำแหน่งประธานสหภาพแอฟริกา พร้อมกับหารือกับผู้แทนประธานกรรมการสหภาพแอฟริกาที่มีสำนักงานกลางตั้งอยู่ที่กรุงแอดดิสอาบาบา

อย่างไรก็ดี คำถามที่สำคัญคือ นอกจากการดำเนินความสัมพันธ์ลักษณะ
ทวิภาคีที่เป็นไปตามครรลองแล้วนั้น

ประเทศไทยควรทำอย่างไรเพื่อบุกทวีปแอฟริกา ในระดับภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ...

คำตอบต่อคำถามดังกล่าวก็คงไม่ง่ายเท่าไรนัก

เพราะประเทศอื่น ๆ ได้มีความสัมพันธ์ในระดับภูมิภาคนานแล้ว อย่างเช่น
กลุ่มประเทศมหาอำนาจ เช่น ฝรั่งเศส อังกฤษ สหรัฐฯ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย
กลุ่มประเทศยุโรป ที่ได้ใช้เงินทุนของตนจำนวนหลักหลายร้อยล้านดอลลาร์-
สหรัฐ เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนา การค้าและการลงทุนของประเทศนั้น ๆ
ในทวีปแอฟริกา โดยประเทศเหล่านี้ได้จัดเวทีการประชุมระดับผู้นำทุก ๆ ๒-๕ ปี
เพื่อหารือระดับสูงและ ‘แจก’ โครงการ และเงินทุนมหาศาลต่อทวีปแอฟริกา
ซึ่งประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยได้รับการยอมรับจากฝ่ายแอฟริกา
ซึ่งช่วยให้ภาคเอกชนของประเทศตนดำเนินโครงการ หรือได้รับสัมปทานใน
ประเทศต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี มักจะเกิดกระแสต่อต้านจากภายในประเทศแอฟริกาที่มองว่า
ประเทศมหาอำนาจให้ความช่วยเหลือเพื่อหวังผลประโยชน์อย่างไร เนื่องจาก
ประเทศมหาอำนาจมักตั้งเงื่อนไขให้ประเทศที่รับเงินทุนปฏิบัติตาม เช่น
การอนุญาตให้บริษัทของประเทศผู้ให้ทุนนำบุคลากรของสัญชาติตนมาเข้าไป
ดำเนินโครงการในประเทศแอฟริกาแทนที่จะใช้คนท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอด
แลกเปลี่ยนความรู้ความเชี่ยวชาญให้กับคนท้องถิ่น เป็นต้น

นอกจากประเทศมหาอำนาจแล้ว ยังมีประเทศขนาดกลางที่กำลัง
มาแรงเช่น ตุรกี กลุ่มประเทศอาหรับ หรือกลุ่มลาตินอเมริกา รวมไปถึง
เพื่อนบ้านของเราอย่างอินโดนีเซีย ที่มีปฏิสัมพันธ์กับทวีปแอฟริกาอย่างมี
นัยสำคัญด้วยหลากหลายเหตุผล

ในกรณีของ **ตุรกี** เป็นประเทศที่ส่งเสริมความสัมพันธ์กับแอฟริกาด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ตุรกีได้เปิดเส้นทางบินตรงโดยสายการบินเตอร์กิชแอร์ไลน์ไปยังเมืองหลวงต่าง ๆ ในแอฟริกามากกว่า ๒๓ แห่ง ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมการเดินทางระหว่างทวีปและภายในทวีปแอฟริกา รวมถึงการเร่งรัดเปิดสำนักงานทางการทูตตุรกีในประเทศแอฟริกามากกว่า ๓๐ แห่ง นอกจากนี้รัฐบาลตุรกียังได้ส่งเสริมให้กลุ่มเอกชน และภาคประชาสังคมจัดตั้งศูนย์การพัฒนา และศูนย์ส่งเสริมการค้าและการลงทุนในทวีปแอฟริกาอีกด้วย ผลลัพธ์ที่เห็นประจักษ์คือการเพิ่มขึ้นหนึ่งเท่าตัวของปริมาณการค้าระหว่างตุรกีกับแอฟริกาภายใน ๔ ปีระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๙ - ๒๐๑๓ ซึ่งมีมูลค่าประมาณ ๑๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ ข้อได้เปรียบและจุดเด่นที่ทำให้ตุรกีสามารถบุกแอฟริกาได้สำเร็จหนึ่งไม่พ้นการที่ตุรกีเป็นประเทศขนาดกลาง ซึ่งช่วยทำให้ตุรกีไม่ถูกมองว่าเป็นผู้ล่าอาณานิคมสมัยใหม่อย่างที่หลากหลาย ๆ ประเทศในแอฟริกาเริ่มมีความรู้สึกกับมหาอำนาจอื่น ๆ เช่น จีน สหรัฐ หรือ ญี่ปุ่น

สำหรับ **อินโดนีเซีย**ก็มีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญกับทวีปแอฟริกา เพราะมีบทบาทที่สำคัญในการจัดประชุม ที่เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ระหว่างประเทศเอเชียและแอฟริกาที่เป็นแนวร่วมต่อต้านลัทธิอาณานิคม การรักษาเอกราชแห่งชาติ การพิทักษ์สันติภาพของโลก และ

การส่งเสริมมิตรภาพของประชาชนทั้งโลก และในที่สุด การประชุมดังกล่าว ก็ได้เป็นรากฐานของการก่อตั้งกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดหรือ Non-Aligned Movement (NAM) นอกจากนี้ เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๕ อินโดนีเซียก็ได้จัดการประชุม เอเชีย-แอฟริกาครั้งที่สองเพื่อสานต่อการเชื่อมโยงภูมิภาคทั้งสองที่ได้เริ่มขึ้นเมื่อ ๕๐ ปีก่อนหน้า โดยผลการประชุมสำคัญครั้งนี้ คือการจัดตั้ง The New Asian-African Strategic Partnership หรือ NAASP ซึ่งเป็นแผนการกระชับหุ้นส่วนระหว่างสองทวีป อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนไปเยอะโดยมีได้มีแต่ประเด็น การเมืองอย่างเดียวอีกต่อไป เศรษฐกิจโลกได้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การส่งเสริมความสัมพันธ์ลักษณะเดิมโดยเฉพาะผ่านทาง การเมืองอย่างเดียวนั้น จึงไม่เพียงพอ ทำให้หลายคนมองว่า NAASP เป็นเพียงการเชื่อมโยงทาง สัญลักษณ์เท่านั้น

เห็นได้ชัดว่า แต่ละประเทศที่กำลังส่งเสริมความสัมพันธ์กับกลุ่มทวีป แอฟริกาย่อมมีเหตุผลและวิธีการที่แตกต่างกันไป

สำหรับประเทศไทย ในปี ๒๕๕๖ กระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการ ภายใต้ข้อริเริ่มไทย-แอฟริกา หรือ Thai-Africa Initiative ซึ่งเป็นครั้งแรก ที่ไทยได้หันเข้าหาทวีปแอฟริกาอย่างจริงจัง จุดเริ่มต้นของนโยบายของไทย คือข้อริเริ่มทางนโยบายเพื่อสร้างเวทีความร่วมมือระหว่างไทยกับแอฟริกาใน ๓ ด้านหลักได้แก่ (๑) **ความร่วมมือด้านการพัฒนา** ที่จะเพิ่มพูนการแลกเปลี่ยน ความรู้ และประสบการณ์ผ่านโครงการอาสาสมัคร และทุนศึกษาอบรมด้านการเกษตร สาธารณสุข การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการท่องเที่ยว (๒) **ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ** เพื่อสร้างช่องทางเพิ่มพูนการค้า และการลงทุน และ (๓) **ความร่วมมือด้านยุทธศาสตร์** เพื่อให้ไทยและแอฟริการ่วมมือ ใกล้ชิดในเวทีระหว่างประเทศ โดยข้อริเริ่มฯ อาศัยและเน้นจุดแข็งของ ประเทศไทยในฐานะประเทศกำลังพัฒนาที่กำลังเผชิญหน้า หรือผ่าน ประสบการณ์ด้านการพัฒนา มีความท้าทายคล้ายคลึงกับประเทศแอฟริกา ซึ่งมักจะชื่นชมในความสำเร็จของไทยด้านการพัฒนามาโดยตลอด

นอกจากความร่วมมือในสามด้านนี้แล้ว อีกจุดมุ่งหมายของข้อริเริ่มของไทยคือ เป็นวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อกรุยทางไปสู่การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเอเชียกับแอฟริกาซึ่งยังคงเป็นสะพานที่ยังสร้างไม่เสร็จภายใต้ข้อริเริ่ม NAASP และก็มีไม่ไกลไกลใด ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงทั้งสองทวีปอยู่ในปัจจุบัน (missing link)

ไทยได้ทำอะไรไปแล้ว...

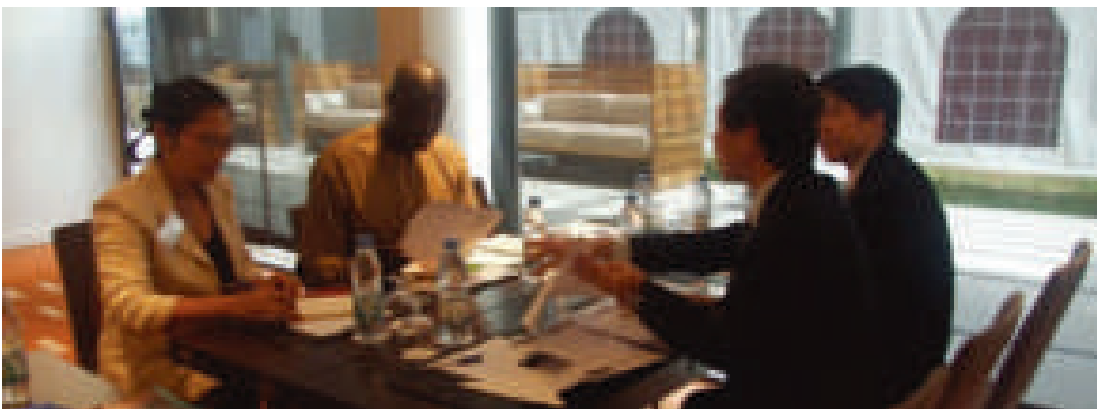
เพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริงขึ้นมาได้นั้น ไทยได้จัดประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสร่วมกับฝ่ายแอฟริกาไปแล้วจำนวน ๒ ครั้งในเดือนพฤษภาคม และกันยายน ๒๕๕๖ โดยท่านปลัดกระทรวงการต่างประเทศได้เป็นประธาน และมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยผู้แทนระดับสูงจากประเทศแอฟริกากว่า ๓๗ ประเทศจากทั้งหมด ๕๔ ประเทศในทวีปแอฟริกา เอกอัครราชทูตไทยในแอฟริกา และเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง โดยที่ประชุมได้กำหนดแนวความร่วมมือภายใต้ข้อริเริ่มฯ เพื่อให้มีผลเป็นรูปธรรมในสามด้านดังนี้

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เอกอัครราชทูตแอฟริกาประจำประเทศไทยและผู้แทนระดับสูงแอฟริกาเข้าร่วมชมโครงการลูกพระดาบส สมุทรปราการ ตามพระราชดำริ ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรม Africa Day 2013, Bangkok ที่ประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

(๑) **ความร่วมมือด้านการพัฒนา** : แอฟริกาสนใจรูปแบบการพัฒนาของไทยในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร สาธารณสุข การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยไทยอาจให้ความร่วมมือในรูปแบบต่าง การส่งเสริมผู้เชี่ยวชาญ การให้ทุนการศึกษา โครงการอาสาสมัคร ซึ่งภาคประชาสังคมได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการสานความร่วมมือด้านการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วด้วย

(๒) **ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ** : ให้มีการส่งเสริมการค้าการลงทุน โดยเฉพาะต้องการให้ไทยขยายการลงทุนในแอฟริกาในสาขาการแปรรูปอาหาร การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน โดยที่ประชุมเสนอกลไกความร่วมมือ เช่น การจัดตั้งสภาธุรกิจไทย-แอฟริกา การจัดงานแสดงสินค้าไทย การส่งเสริมการลงทุน มาตรการทางการค้าและการให้เงินทุนผ่าน credit-line การยกเว้นภาษีและโควตาในกรอบองค์การการค้าระหว่างประเทศ (WTO) นอกจากนี้ภาคเอกชนก็ได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดวิธีการและนโยบายส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจด้วยส่วนหนึ่งแล้ว

.....
ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ ๒๓ - ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงดakar จัดโครงการจับคู่ทางธุรกิจและสำรวจสู่ทางความร่วมมือ Public-Private-Partnership (PPP) ด้านการปลูกข้าวและเครื่องจักรการเกษตรระหว่างไทยกับเซเนกัล (<http://www.thaiembassy.org/dakar/>)

(๓) **ความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ** : เห็นว่าไทยและแอฟริกาควรมีทำที่ร่วมกันในประเด็นที่เป็นผลประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนา เช่น การขจัดความยากจน การต่อต้านการก่อการร้าย บทบาทสตรี และต้องให้มีเสียงสะท้อนในเวทีองค์การสหประชาชาติ ควรร่วมมือเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายด้านการพัฒนาของสหประชาชาติ นอกจากนี้ ที่ประชุมได้เสนอให้จัดตั้งเวทีหารือในระดับเอกอัครราชทูตไทย-แอฟริกา ระหว่างการประชุมระหว่างประเทศเวทีต่าง ๆ

นอกจากนี้ เพื่อให้ได้รับข้อคิดเห็นระดับสูงเกี่ยวกับแนวทางการกระชับยกระดับความสัมพันธ์ และการเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ พร้อมกับเพื่อหาช่องทางในการกระชับความเชื่อมโยงระหว่างเอเชียและแอฟริกา ที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสได้มีมติให้จัดประชุมระดับผู้นำไทย-แอฟริกา หรือ Thai-Africa High-level Dialogue ระหว่างวันที่ ๓-๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ที่ผ่านมา แต่เมื่อได้มีการยุบสภาเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเลื่อนการจัดประชุมและการดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้อริเริ่มฯ ออกไปก่อน

(ซ้าย) นาง Genet Zewdie เอกอัครราชทูตเอธิโอเปียประจำประเทศไทย (ในฐานะผู้แทนกลุ่มเอกอัครราชทูตแอฟริกา) ร่วมแถลงข่าวกับนายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ภายหลังการจัดประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ไทย-แอฟริกา ครั้งที่ ๑ ณ กระทรวงการต่างประเทศ ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖

(ขวา) ภาพบรรยากาศการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส ไทย-แอฟริกา ครั้งที่ ๒ ณ อำเภอดุสิต ในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๖

แม้การดำเนินการเชิงรุกต่อแอฟริกา ทวีปแห่งโอกาสนี้ จะต้องถูกชะลอไปชั่วคราว แต่ที่ผ่านมา ข้อริเริ่มไทย-แอฟริกาได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประเทศแอฟริกา นับเป็นความท้าทายอย่างหนึ่งของการทูตไทยซึ่งได้ช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของไทยต่อแอฟริกา ตลอดจนเป็น การกระตุ้นให้ทบทุนสมมติฐานเพื่อวางรากฐานที่สร้างสรรค์ต่อการดำเนิน ความสัมพันธ์กับทวีปแอฟริกาทั้งในกรอบไทย-แอฟริกา และในกรอบเอเชีย-แอฟริกา ซึ่งไทยอยู่ในสถานะที่สามารถแสดงบทบาทในการเชื่อมทั้งสองทวีป เข้าด้วยกัน เนื่องจากคุณลักษณะของไทยที่เป็นประเทศที่มีวิสัยทัศน์ที่มอง ออกไปข้างนอก ประกอบกับการเป็นประเทศกำลังพัฒนาขนาดกลางที่สามารถ ร่วมมือกับแอฟริกาอย่างเท่าเทียมและอยู่บนรากฐานของความเป็นหุ้นส่วน ทำให้ไม่ถูกมองว่าไทยมุ่งตักตวงผลประโยชน์แต่เพียงอย่างเดียว

การวางรากฐานความสัมพันธ์ต่อแอฟริกา นี้ จะได้รับการสานต่อในเร็ววันนี้ ภายหลังการจัดตั้งรัฐบาลอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ ในฐานะที่เอเชียและแอฟริกาเป็นพรมแดนแห่งความเติบโตสุดท้ายของโลก (the two last frontiers) จึงหนีไม่พ้นที่ไทย และแอฟริกาจะต้องเพิ่มพูนความสัมพันธ์ใน ทุกมิติในอนาคตอันใกล้เพื่อเกื้อกูลและเติบโตไปด้วยกันอย่างยั่งยืน

เอกอัครราชทูต และผู้แทนกลุ่มประเทศแอฟริกาจำนวน ๓๗ ประเทศเข้าเยี่ยมชมศูนย์ศึกษา การพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อศึกษาดูงานเกี่ยวกับหลักการเกษตรแบบ ผสมผสาน และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๖

แม้การดำเนินการเชิงรุกต่อทวีปแห่งโอกาสจะต้องถูกระงับไปชั่วขณะ แต่ที่ผ่านมารริเริ่มเชิงรุกของไทยได้ส่งเสริมแนวคิดเชิงเปลี่ยนแปลงทาง กระบวนทัศน์ ได้บังคับให้ทบทุนสมมติฐานในการดำเนินความสัมพันธ์ และได้ วางรากฐานที่สร้างสรรค์ต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับทวีปแอฟริกาที่กำลังประสบ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงการเชื่อมผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ ระหว่างภูมิภาคอีกด้วย

ทั้งนี้ รากฐานที่ได้ถูกวางไว้ จะเป็นองค์ประกอบอันสำคัญอย่างไร จะขึ้นอยู่กับ การดำเนินการภายหลังที่ประเทศไทยได้จัดตั้งรัฐบาลอย่างสมบูรณ์ แต่ไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมักได้เปรียบด้วยขนาดและลักษณะ เพราะบทบาทตัวเชื่อมแม้จะไม่สามารถให้เงินทุนมหาศาลกับแอฟริกาได้ก็ตาม การดำเนินการของไทยที่ผ่านมา กับทวีปแอฟริกา เน้นความสำคัญของการเป็น หุ่นส่วนและการร่วมมือกันอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งทำให้ไม่ถูกมองว่าไทยมุ่ง ตักตวงผลประโยชน์แต่เพียงอย่างเดียวกับทวีปแอฟริกา เพราะไทย เอเชีย และแอฟริกาจะต้องอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกและเติบโตไปด้วยกันในฐานะ ที่ทั้งสองทวีปเป็นพรมแดนแห่งความเติบโตสุดท้ายของโลก 🌐

ความร่วมมือด้านยุทธศาสตร์ เอกอัครราชทูต และผู้แทนกลุ่มประเทศแอฟริกาจำนวน ๓๗ ประเทศเข้าร่วมการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสไทย-แอฟริกาครั้งที่ 2 ที่อาเภอหัวหิน ระหว่างวันที่ ๖ - ๗ กันยายน ๒๕๕๖

แอฟริกา : สมรภูมিরะหว่าง สหรัฐอเมริกาและจีน

ธนาศักดิ์ สามัญ

พนักงานค้นคว้าและบริหารจัดการข้อมูล กองแอฟริกา

ในมุมมองของคนทั่วไป ทวีปแอฟริกาเปรียบเสมือนเป็นทวีปที่
ต้องคำสาป แม้จะมีพื้นที่ที่ใหญ่เป็นอันดับ ๒ ของโลกเป็นรองแค่เพียงทวีป
เอเซียของเรา มีประเทศถึง ๕๔ ประเทศ มีทรัพยากรมากมายมหาศาล

AFRICA Physical

United States Geological Survey

ทั้งบนดินและใต้ดิน เป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่ และมีแรงงานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจไม่เป็นรองใคร แต่จุดแข็งดังกล่าวกลับกลายเป็นภัยที่ทำให้แอฟริกาเป็นดินแดนที่มักจะถูกละเลยจากอำนาจต่าง ๆ เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์มาอย่างยาวนาน ในประวัติศาสตร์คนผิวดำจากแอฟริกาจำนวนมากถูกนำไปซื้อขายเป็นทาสในทวีปยุโรปและดินแดนโลกใหม่ ได้แก่ อาณานิคมอเมริกา ในช่วงก่อนที่อเมริกาจะได้เอกราชจากอังกฤษ ส่วนในยุคจักรวรรดินิยมช่วงศตวรรษที่ ๑๙-๒๐ ประเทศในแอฟริกาทั้งหมด (ยกเว้นเพียงแค่ ๒ ประเทศคือไลบีเรีย และเอธิโอเปีย) ล้วนตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตกทั้งสิ้น ทั้งอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี หรือโปรตุเกส จนกระทั่งเริ่มทยอยได้รับเอกราชในทศวรรษที่ ๑๙๕๐ เรื่อยมาจนถึงทศวรรษที่ ๑๙๙๐ ทวีปแอฟริกาจึงได้รับเอกราชครบทุกประเทศ การตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่นเป็นระยะเวลานานเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อระดับการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ในแอฟริกา ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งที่เราประจักษ์อยู่ในปัจจุบัน คือ ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง เช่น เซาท์ซูดาน สาธารณรัฐแอฟริกากลาง ความขัดแย้งระหว่างเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีมากมาย ซึ่งหลายกรณีได้แฝงไว้ซึ่งมิติความขัดแย้งทางวัฒนธรรม จากการที่ต้องมาอยู่ในรัฐชาติเดียวกันทั้งที่นับถือศาสนาหรือมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันแต่ต้องอยู่คนละประเทศ (สังเกตได้ว่าเส้นเขตแดนของหลายประเทศในแอฟริกามักจะเป็นเส้นตรง อันเป็นผลมาจากการกำหนดของชาติตะวันตก) ถือเป็นสิ่งตกทอด (Legacy) ที่สร้างปัญหาต่อแอฟริกา ปัญหาเศรษฐกิจ ความยากจน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย

แต่สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาของแอฟริกาได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เพราะทวีปแอฟริกาซึ่งถูกมองว่าเป็นตลาดใหม่ของโลก (Emerging Markets) เริ่มจะลืมนตาอัปาทได้มากขึ้นในปัจจุบัน และกำลังเป็นที่จับตามองในฐานะภูมิภาคที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

สูงขึ้นเรื่อย ๆ เปรียบเสมือนผ้าชีวี่รื้อท่อทองในสายตาของนักลงทุน ซึ่งประเทศต่าง ๆ มองเห็นโอกาสทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรอันหลากหลายของประเทศในแอฟริกา โดยเฉพาะโลหะหายาก อัญมณี น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ มีการสำรวจค้นพบบ่อน้ำมันใหม่ ๆ หลายแห่งบริเวณอ่าวกินี นอกจากนี้ หากมองในแง่ความมั่นคงทางด้านอาหารซึ่งกำลังเป็นปัญหาสำคัญของโลก ในปัจจุบัน แอฟริกามีพื้นที่สำหรับการเกษตรเป็นจำนวนมาก แต่พื้นที่เหล่านั้นยังมีการใช้ประโยชน์น้อยมาก โดยเฉพาะดินแดนทางใต้ของทะเลทรายซาฮารา ซึ่งครอบคลุมถึง ๔๘ ประเทศ พื้นที่แถบนี้ถือเป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและของป่าที่มีชื่อเสียงให้แก่ตลาดโลก ส่วนในด้านการเมืองนั้น ประเทศส่วนใหญ่ในแอฟริการู้สึกถึงความไม่มั่นคงของความเป็นภูมิภาคที่สูง แม้ว่าอาจจะมีความขัดแย้งระหว่างเผ่าพันธุ์กันอยู่บ้าง แต่เนื่องจากต้องเผชิญชะตากรรมในอดีตที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ต้องหันหน้าเข้าหากันเพื่อร่วมมือใน

ด้านต่าง ๆ โดยได้ร่วมกันจัดตั้งสหภาพแอฟริกา (African Union – AU) เป็นกลไกหลักในการประสานความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ ทวีปแอฟริกา ยังถือเป็นกลุ่มประเทศที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีสมาชิกอยู่ในสหประชาชาติ มากกว่า ๑ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด (๕๔ เสียง จากจำนวนสมาชิก สหประชาชาติ ๑๙๓ ประเทศ ปี ค.ศ.๒๐๑๓) โดยมากก็มักจะมีท่าทีใน ประเด็นระหว่างประเทศที่สอดคล้องกัน ในฐานะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา เหมือนกันและอยู่ภูมิภาคเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้จึงไม่น่าแปลกใจที่อเมริกาอำนาจในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและจีน รวมถึงมหาอำนาจอื่น ๆ เช่น อินเดีย รัสเซีย และสหภาพยุโรป พยายามจะเข้าไปแข่งขันแสวงหาอิทธิพลในแอฟริกา เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองในเวทีระหว่างประเทศ สหรัฐอเมริกาในสมัยรัฐบาลของประธานาธิบดีโอบามา แม้จะให้ความสำคัญกับประเทศในเอเชียเพื่อสกัดกั้นการขยายอำนาจและอิทธิพลของจีน แต่ก็มิได้ละทิ้งหรือมองข้ามความสำคัญของทวีปแอฟริกา ซึ่งมีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การต่างประเทศของสหรัฐฯ เช่นกัน ในวาระแรกของรัฐบาลโอบามา รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐฯ อย่างนางฮิลลารี คลินตัน ได้ตระเวนเยือนทวีปแอฟริกาติดต่อกัน ๑๑ วัน ในช่วงเดือนกรกฎาคม ค.ศ.๒๐๑๒ ภายหลังจากที่ประธานาธิบดีโอบามาได้ประกาศยุทธศาสตร์ใหม่ต่อทวีปแอฟริกา โดยเน้นอุดมการณ์หรือค่านิยมสากล ซึ่งมีประเด็นสำคัญอยู่ที่การส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน ซึ่งสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำโลกเสรีประชาธิปไตยยึดถือ ส่วนในด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ สนับสนุนให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และด้านการค้า การลงทุน รวมทั้งมุ่งเน้นให้ชาติต่าง ๆ ในแอฟริกาพัฒนาตนเองบนความสัมพันธ์แบบเป็นหุ้นส่วนอย่างเท่าเทียมกัน ประธานาธิบดีโอบามาเคยกล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และแอฟริกา ยังครอบคลุมไปถึงเป้าหมายการพัฒนาทางสังคมและการเมือง ไม่ใช่เพียงแค่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น จุดนี้เองที่สหรัฐฯ พยายามใช้โจมตีจีนว่าใช้แอฟริกาเป็นเครื่องมือเพื่อกрыทางไปสู่ความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ โดยได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศในแอฟริกาว่าเป็น

“ลัทธิล่าอาณานิคมรูปแบบใหม่ (Neo-Imperialism)” หรือแอฟริกากลายเป็นเมืองขึ้นในรูปแบบใหม่ของจีน โดยสหรัฐฯ มองว่าจีนในฐานะเจ้าอาณานิคมได้เข้ามาครอบงำผลประโยชน์จากแอฟริกา โดยไม่ได้คิดที่จะช่วยพัฒนาประเทศในภูมิภาคนี้อย่างจริงจัง

ปัจจุบัน จีนมีขนาดทางเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ ๒ ของโลกรองจากสหรัฐฯ นโยบายต่างประเทศที่จีนใช้กับทวีปแอฟริกาโดยตลอด นับตั้งแต่สถาปนาประเทศเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ.๑๙๔๙ และยังคงมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาจนเป็นจุดเด่นสำคัญก็คือ การให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ประเทศในทวีปแอฟริกา ซึ่งมีทั้งความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน การก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน เทคนิคการแพทย์ การศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ประเทศเหล่านี้สามารถพัฒนาและยกระดับตัวเองจากประเทศที่ล้าหลัง การให้ความช่วยเหลือของจีนถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันแล้ว ยังช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่วางไว้ นั่นคือ

การเข้าไปแสวงหาแหล่งพลังงานน้ำมันและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของจีน รวมทั้งขยายการค้าการลงทุนระหว่างกันให้มีมูลค่าสูงยิ่งขึ้นไปอีก (จีนขยับขึ้นเป็นคู่ค้าอันดับแรกของแอฟริกาแซงหน้าสหรัฐฯ ตั้งแต่ปี ค.ศ.๒๐๐๙ จนถึงปัจจุบัน)

ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ของจีนที่หลั่งไหลเข้าสู่แอฟริกาอย่างมหาศาลนั้น หากพิจารณาโดยละเอียดจะสามารถแบ่งย่อยได้เป็น ๓ ประเภท คือความช่วยเหลือทางการเงิน ความช่วยเหลือทางด้านโอกาสทางการค้า การลงทุน และความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ในด้านการเงิน ประเทศในแอฟริกาจะได้รับความช่วยเหลือทางการเงินหลายประเภท เช่น เงินให้กู้ยืมไม่มีดอกเบี้ย (Interest Free Loan) ซึ่งใช้ในโครงการขนาดใหญ่ เช่น การก่อสร้างสาธารณูปโภค และเงินให้กู้ยืมแบบมีเงื่อนไขผ่อนปรน (Concessional Loan) เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่ในแอฟริกามักจะไม่มีเงินทุนเพียงพอในการพัฒนาเศรษฐกิจของตนเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาทั่วไป ในด้านการค้า การลงทุน รูปแบบของความช่วยเหลือชนิดนี้ที่สำคัญ คือ การมอบสิทธิพิเศษทางการค้าแก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries-LDCs) สำหรับสินค้าที่ส่งออกจากแอฟริกา เนื่องจากผลิตภัณฑ์ส่งออกส่วนมากของประเทศในแอฟริกามักจะเป็นสินค้าปฐมภูมิที่มีราคาต่ำและต้องเสียภาษี-ศุลกากรในอัตราสูง นอกจากนั้น จีนยังสนับสนุนให้บริษัทของจีนเข้าไปลงทุนในแอฟริกามากขึ้น เพื่อเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของประเทศในแอฟริกาให้สูงขึ้น ในด้านวิชาการ จีนได้ให้ความช่วยเหลือแก่

โรงเรียนในแอฟริกา โดยจัดตั้งเป็นโรงเรียนพันธมิตรจีน-แอฟริกา รวมทั้งให้การสนับสนุนการอบรมบุคลากรทางการศึกษาของแอฟริกา เพื่อยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาของชาวแอฟริกาให้สูงขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสร้างศูนย์ป้องกันรักษาโรคมาลาเรีย สร้างโรงพยาบาล บริจาคยาสำหรับรักษาโรคมาลาเรีย และเวชภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น ความช่วยเหลือเหล่านี้ส่วนมากแล้วจะได้รับการอนุมัติโดยรัฐบาลจีนในระหว่างการจัดประชุมความร่วมมือจีน-แอฟริกาที่มีขึ้นทุก ๆ ๓ ปี (ครั้งล่าสุดคือปี ค.ศ.๒๐๑๒)

ข้อแตกต่างประการสำคัญระหว่างนโยบายของสหรัฐอเมริกาและจีน มาจากฐานคติของความคิดที่แตกต่างกัน สหรัฐอเมริกาจะมุ่งเน้นเรื่องอุดมการณ์มาเป็นลำดับแรก นั่นคือประเทศในแอฟริกาที่สหรัฐฯ จะเพิ่มความสัมพันธ์ด้วย จะต้องมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ไม่มีประวัติของการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงต้องสนับสนุนให้มีการค้าและการลงทุนอย่างเสรีตามแนวทางขององค์การการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการให้ความช่วยเหลือ ทัศนะของสหรัฐอเมริกาและชาติตะวันตกส่วนใหญ่ยังคงมองจีนในแนวทางที่คล้ายคลึงกันว่า การใช้ยุทธศาสตร์ให้ความช่วยเหลือของจีน เป็นเพียงวิธีการปูทางเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทรัพยากรในแอฟริกาเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงศีลธรรมหรือความถูกต้องดีงาม เพราะจีนไม่เคยสนใจประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย หรือธรรมาภิบาล (Good Governance)

ในการบริหารประเทศใด ๆ ทั้งสิ้น จีนยังคงสนับสนุนผู้นำแอฟริกาอย่างโอมาร์ ฮัสซัน อัลบาเซียร์ แห่งซูดาน ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาของศาลโลกในคดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และโรเบิร์ต มูกาเบแห่งซิมบับเว ผู้ได้รับฉายาว่า “ประธานาธิบดีบนกองเลือด” เพราะได้ปกครองประเทศโดยกดขี่และละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวซิมบับเวมาเป็นเวลานาน โดยที่ประชาคมโลกและองค์การระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ต่างพากันยุติการให้ความช่วยเหลือและคว่ำบาตรประเทศเหล่านี้ แต่จีนกลับไม่สนใจ ยังคงให้ความช่วยเหลือและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้ง ๒ ประเทศนี้อยู่ นอกจากนั้น หากมองในมิติด้านความมั่นคง สหรัฐฯ ยังคงมีบทบาททางทหารในแอฟริกาในหลายกรณีดังเช่น สงครามกลางเมืองของโซมาเลีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโจมตีเป้าหมายที่เป็นกองกำลังติดอาวุธชาวมุสลิม และการสนับสนุนกองทหารจากเอธิโอเปียและยูกันดาให้มาช่วยในปฏิบัติการครั้งนี้ นอกจากนั้น ที่ลิเบีย องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) ก็ได้ทำการรณรงค์ทิ้งระเบิด เพื่อช่วยเหลือฝ่ายกบฏในการโค่นล้มระบอบการปกครองของนายมูอัมมาร์ กัดดาฟี โดยได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากสหรัฐอเมริกา ในขณะที่จีนไม่เห็นด้วย

ส่วนฝ่ายจีนนั้น ก็มองว่าตนยึดถือหลักการสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ คือ การไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน บนหลัก ๕ ประการแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังนั้น จีนจึงไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องภายในของประเทศแอฟริกาได้ ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระบอบการปกครองอย่างไร หรือผู้ปกครองคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่ ความช่วยเหลือของ

จีนยังคงอยู่บนพื้นฐานของความเคารพซึ่งกันและกัน จีนไม่ได้มองว่าประเทศในแอฟริกาเป็นเบี้ยล่างของตน ซึ่งจีนจะเข้ามาแสวงหาประโยชน์ตามใจชอบอย่างใดก็ได้ และตอบได้ว่าความช่วยเหลือส่วนใหญ่ของจีนไม่ได้มีเงื่อนไขผูกมัดว่าต้องมีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ หรือบีบบังคับประเทศในแอฟริกาว่าต้องแลกกับทรัพยากร จีนยังคงปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางการค้าและการลงทุนในแอฟริกาอย่างเคร่งครัด เพื่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของจีน ขณะเดียวกันจีนก็ต้องการช่วยยกระดับการพัฒนาให้แก่ประเทศในแอฟริกาด้วย จึงเป็นประเด็นที่ยังคงถกเถียงกันต่อไประหว่าง ๒ ประเทศ

บทความนี้จึงต้องการสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันทวีปแอฟริกาได้กลายเป็นสมรภูมิของการแข่งขันช่วงชิงอำนาจและอิทธิพลของมหาอำนาจหลัก ๒ ประเทศอย่างสหรัฐอเมริกาและจีนอย่างเต็มตัว เพื่อซื้อใจชาวแอฟริกันส่วนใหญ่ให้หันมาสนับสนุนตนมากกว่าอีกฝ่าย ช่วง ๔-๕ ปีที่ผ่านมา นโยบายต่างประเทศของทั้งสหรัฐอเมริกาและจีนต่อทวีปแอฟริกา ล้วนแล้วแต่มีลักษณะสังนิยม (Realism) เช่นเดียวกัน คือ มุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์แห่งชาติของตน ขึ้นอยู่กับ การจะกำหนดหรือนิยามว่าผลประโยชน์แห่งชาติของตนนั้นคืออะไรและวิธีการในการบรรลุถึงผลประโยชน์นั้นจะอย่างไร ในขณะที่สหรัฐฯ มุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน และการต่อต้านการก่อการร้ายสากลที่เป็นวาระสำคัญลำดับต้น ๆ ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ฝ่ายจีนกลับเน้นที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งทางด้านการค้า

การลงทุนของตนในทวีปแอฟริกา แลกกับการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ โดยมองข้ามเรื่องการเมืองการปกครองและสิทธิมนุษยชนซึ่งจีนถือว่าเป็นเรื่องกิจการภายในของแต่ละประเทศที่ไม่ควรเข้าไปแทรกแซง บทบาทของจีนในแอฟริกาจึงค่อนข้างจะเห็นชัดเจนมากกว่าสหรัฐอเมริกาจากความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จีนมอบให้ แต่จะเข้าข่ายเป็นลัทธิจักรวรรดินิยมรูปแบบใหม่หรือไม่ ขึ้นอยู่กับมุมมองว่าจะมีค่านิยมของจักรวรรดินิยมหรือลัทธิอาณานิคมใหม่อย่างไรมากกว่า การเข้ามาแสวงหาอิทธิพลของชาติมหาอำนาจทั้งสองถือเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของแอฟริกา แต่โจทย์สำคัญของประเทศทั้งหลายในแอฟริกา คือพวกเขาจะใช้ประโยชน์จากการเป็นสมรภูมิหนึ่งของการแข่งขันทางอำนาจระหว่างยักษ์ใหญ่ทั้ง ๒ ประเทศอย่างไร เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์มากที่สุด โดยการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่สามารถคงไว้ซึ่งความเป็นกลาง และรับประโยชน์จากความช่วยเหลือของทั้ง ๒ ฝ่าย ขณะเดียวกันแอฟริกาก็จำเป็นต้องคำนึงถึงการพึ่งตัวเองทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในระยะยาวเช่นกัน 🌐

ข้อมูลอ้างอิง

- <http://www.atimes.com/atimes/China/NH15Ad01.html>
- <http://www.foreignaffairs.com/articles/23384/rupee-emerson/american-policy-in-africa>
- <http://www.manager.co.th/around/viewnews.aspx?NewsID=9550000101776>
- <http://www.manager.co.th/around/viewnews.aspx?NewsID=9550000101775>
- <http://www.thaipost.net/news/010713/75764>
- <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=796729>
- <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9550000006965>

Piracy of the Horn of Africa and South East Asia, A Comparison

.....
วิริยาณ์ พรสุริยะ

นักการทูตปฏิบัติการ กรมเอเชียใต้
ตะวันออกกลางและแอฟริกา

Although unlike the 17th Century Barbary pirates or the pirates of the Caribbean, made famous by Hollywood and Johnny Depp, this form of maritime crime continues today in a more contemporary fashion with the Horn of Africa (HoA) and Southeast Asia (SEA) in Indonesia, Malaysia, and the Malacca Strait as two of the world's hotspots for piracy.

Piracy is the oldest form of international crime, existing since :
men began travelling the oceans for commerce... : ๓๕

Why these two areas? A look at the comparable characteristics between piracy in SEA and HoA can perhaps provide us with some answers and explanations why piracy flourish in these two areas and not elsewhere. The key comparable areas of interest to be discussed here are the pirates' motivations, modes of operations, and targets.

Failure of Government, Poor Socio-Economic Conditions, or both?

HoA piracy is a crime of opportunity and economically motivated, like piracy everywhere. This opportunity stems from the fact that East African governments lack the capacity to tackle piracy legally. This is especially true in the case of Somalia, characterised as a failed state lacking a functioning centralised government since the fall of the SiadBarre dictatorship in 1991. With no effective government and the departure of the United Nations forces in 1995, Somalia could not continue to monitor the waters off its coast, thereby allowing pirates to operate without fear of governmental policing and prosecution.

Interesting evidence supporting this explanation can be found in the decline of HoA piracy during the brief period of the Islamic Court Union (ICU) rule between June 2006 and early 2007. The ICU threatened tough punishments under the Sharia law – execution or amputation – for anyone involved with piracy. It had been reported that since July 2006, there was **“not a single act of piracy in the area has been reported.”**

The drop in the attacks illustrates that the lack of governance, inability to enforce the rule of law, and insecurity ashore is the core reason to the proliferation of piracy in Somalia. Failure of governance combined with the absence of a functioning economy resulted in insecurity and poverty, making piracy an even more attractive business, if not the only viable way to make a living.

Piracy in SEA is also opportunistic with financial gain as the goal. However, unlike the situations in HoA, the surge of piracy in SEA was less a result of states' lack of policing capacity than a result of rapid social and economic changes due to the expansion of global capitalism. Rapid, yet uneven, economic development and the 1997 economic crisis have significantly affected the poor. Not only were the maritime people of SEA

Piracy is the oldest form of international crime, existing since : ၈၈
men began travelling the oceans for commerce... : ၈၉

already socio-economically marginalised, but also were among those most negatively affected, thereby creating the “**labour pool for piracy.**”

However, it should be noted that weak governance is also a relevant factor explaining SEA piracy if one takes into account the level of corruption in the region. Corruption is a serious problem in SEA. Most SEA coastal states find themselves low in the 2012 Corruption Perceptions Index – with Malaysia and Thailand at 54th and 88th respectively. The core archipelagic states, the Philippines and Indonesia, in whose territory most piracy has occurred in the 21st century, were especially low at 105th and 118th.¹ Corrupt port officials have also allegedly passed information on vessel movements and cargoes to pirates,

1 Corruption Perceptions Index 2012, Transparency International, <http://www.transparency.org/cpi2012/results>

allowing them to pick targets and plan their attacks in advance. Therefore, although economic challenges are the strongest factors behind piracy in SEA, poor governance in terms of corruption has also contributed to the rise of maritime crimes in the region.

The situations in HoA and SEA are therefore different in nature. HoA piracy surged during the post-1991 power vacuum which left Somalia with no functioning government and the series of famine in the following years, while SEA piracy was a result of uneven distribution of benefits from rapid economic development exacerbated by the economic crisis. While poverty and social insecurity affected most of Somalia's population, in SEA only the already poor and marginalised groups were those most affected. However, although the roots of the problems and the solutions are different, the symptoms– people being ushered down the road to piracy – are similar.

Piracy is the oldest form of international crime, existing since men began travelling the oceans for commerce...

Pirates, Mode of Operations, and Targets

The early incidents of contemporary pirate attacks by boarding foreign vessels between 1995 and 2000 were carried out by Somali fishermen accusing foreign vessels of fishing illegally. As the traditional grounds worked by local fishermen were depleted by foreign fishing trawlers, the fishermen took the matter in their own hands and board foreign vessels in order to demand ransom to make up for lost income. Other key characteristics of contemporary HoA pirates are that they operate around a respected leader and are clan-based. For example, one powerful leader of organised pirate gangs in Somalia is Mohamed Abdi Hassan Hayir or more commonly known as ‘Afweyne’ (Big mouth). Their organisations have elaborate hierarchical structures, with the sharing of ransom money forming a significant part of local economic activity, involving a number of clans.

HoA pirates also have international links concerning acquisition of weapons for their operations, complementing available weapons in Mogadishu with rocket-propelled grenades (RPGs) and machine guns (AK47s) from Yemen, for example. Suspicions have also been raised of the possibility of informants

in London providing shipping information on cargoes, routes, and schedules.

Similar to HoA pirates, a large proportion of SEA pirates are former fishermen or those with background in maritime work. This is not surprising as piracy requires nautical skills and knowledge of the seas. Given that a significant number of SEA population lives near the coast and depends on the seas for their livelihood, the region has a vast skilled maritime population. For example, the Philippines had approximately one million employed in fishing, and Indonesia 4.6 million, in 1998. It has also been suggested that the modernisation of the fishing industries in SEA has exacerbated piracy in the region. Large illegal fishing operations using dynamiting techniques and unregistered foreign vessels severely damaged the environment on which maritime peoples depend for their livelihoods. Many fishermen owning only small boats and incapable of making catches at more distant banks resorted to piracy as a result of this over-exploitation.

Piracy is the oldest form of international crime, existing since men began travelling the oceans for commerce... : 40

Pirates in SEA are not only former fishermen, but another group of pirates in this region are formed in organised gangs. These pirate syndicates are believed to have links with officials, especially those of Southern China and Indonesia. Their operations are closely linked to other illegal maritime activities such as smuggling. Little is known about the structure of syndicates involved in SEA piracy as no high ranking members or leaders have been captured or charged by authority. However, what is known is that many pirates falling under this category are members of transnational organised pirate gangs operating across Asia both on land and at sea, with the most prominent criminal syndicates being the Japanese Yakuza and the triads from China.

It is evident that there are a number of similarities between pirates of the two regions. However, these similarities are not unexpected. Pirates from both SEA and HoA are former fishermen or maritime peoples with nautical and navigational skills whose

lives are closely connected to the seas. These former fishermen were pushed into maritime criminality due to the depletion of their traditional fishing grounds by foreign vessels or the development of fishing technology. It can be argued that this background is common to pirates around the globe.

The fact that there are organised pirate gangs in both areas is also not surprising. Piracy is a crime where there are perpetrators, victims, and those that perform the acts of countering piracy such as the navies or private security companies. It is the logic of cat and mouse whereby pirates need to develop their tactics a few steps ahead to avoid capture. By organising into more sophisticated groups, pirates can attack larger vessels, make more profit, and have more people to work to find information on routes and schedules of the navies and shipping companies.

With regards to modes of operations and targets, East African piracy is known to be less violent than the SEA piracy where crews are known to be killed or thrown overboard. HoA pirates typically hijack ships and kidnap the crews for ransom; harming the lives of victims is not in their interest. Contemporary pirates in HoA target ships sailing the high seas and have become

Piracy is the oldest form of international crime, existing since men began travelling the oceans for commerce... : ၆၈

organised with the use of ‘mother ships’ that both carry out the attacks and also assist smaller ‘skiffs’ (smaller boats) in attacking further out into the Indian Ocean reaching as far as the Seychelles. The pattern of these attacks involves 2-4 skiffs with a crew of 3-6 on each skiff approaching the targeted ship. The pirates then attempt boarding and, if successful, the hijacked ship is taken to a safe harbour along the Somali coastline. Vessels targeted by pirates in this region include cargo ships, bulk carriers, tankers, fishing vessels, sailing yachts, tugboats, and even cargos coming to the region as part of the World Food Programme (WFP) aid. Oil tankers have become popular as targets because they can demand for higher ransoms. For example, in 2010, \$9.5 million was paid for the South Korean Samho Dream.

The most common form of attack in SEA is on-board thefts conducted against ships at anchor within territorial waters. Attacks often occur at night in small ad hoc groups in territorial waters from small boats. This form of attack has noticeable threat and the use of violence. Weapons typically used are traditional Malay-Indonesian long knives ‘parangs’, which are prevalent. Incidents that involve long-term or permanent seizures are rarer in this region in comparison to HoA pirates, but the increasing frequency of hijacking incidents in the past few years has raised concerns of the possibility that the pirates could be adopting the business model of hijacking ships for ransom from HoA pirates. At present, however, the trend is the hijacking of tugboats for re-sale to pre-arranged buyers, not for ransom.

The significance of the comparison of modes of operations between the two regions is that it highlights different factors determining counter-piracy strategy in HoA and SEA. HoA pirates operate mostly outside territorial waters in the high seas, then bring hijacked vessels back to coastal pirate towns and proceed in negotiating ransom with ship owners. This suggests a much higher scale of sea-patrolling for the navies in countering-piracy operations than the case of SEA, where pirate attacks mostly occur within territorial waters targeting vessels at port or anchor. It has been estimated that due to the vast area needed to be monitored in prevention of pirate attacks in HoA, more than 30 ships are needed to patrol the Gulf of Aden. Countering-piracy in SEA, on the other hand, may not require resources to the same extent. Small and fast boats for coastguards are perhaps more useful than big frigates in securing territorial waters, especially at port.

Piracy is the oldest form of international crime, existing since : ⚔
men began travelling the oceans for commerce... : ⚔

From these comparisons, one can see that there are common factors encouraging piracy in both HoA and SEA. Nautically skilled fishermen faced with poverty and devastation of their livelihoods have turned to piracy in both regions. Similarly, both regions saw pirates organising themselves into groups at varying degrees. However, their modes of operations and their targets are where the two regions diverge. This may be explained by further looking at the geographical nature of the seas in which the pirates operate and the differing level of commercial traffic traversing the waters of East Africa and SEA. HoA is one of the world's most important maritime trade route with ships of many flag states and crews of many nationalities, the effects of piracy in HoA are, therefore, more international. Stakeholders in SEA, especially in terms of victims and targeted vessels, are mainly regional SEA fishermen. This is an interesting subject, deserving of more attention, especially in SEA. In 2013, there has been no record of ships being hijacked by East African pirates, whereas piracy continues to operate in our region without much obstruction. Further questions to be answered will, therefore, include "What have been done in East Africa that worked, and could it be applied to SEA?" 🌐

ช่วงหนึ่งเมื่อปลายปี ๒๕๕๔ ครั้งยังประจำการอยู่ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา ผมได้รวบรวมสมัครพรรคพวกที่ได้แสดงเจตจำนงเอาไว้ก่อนหน้านี้ว่าจะร่วมหัวจมท้ายไปป็นเขาด้วยกัน ตกลงกันได้ก็เริ่มซื้อของและเตรียมการกัน วุ่นวายเท่าที่เวลาจะเอื้ออำนวย อาทิ ซื้อของใช้จำเป็นสำหรับการปีนเขา เช่น เสื้อผ้า รองเท้า หมวกสวมหัว แวนตา ถุงมือ เป็นต้น ของหลายอย่างหาเช่าเอาได้จากโกดังที่เราจ้าง แต่ผมว่าของที่ต้งมาสัมผัสหน้าตาหรือร่างกายเราโดยตรงหาซื้อเอาดีกว่า ไม่น่าใช้ของให้เขาหрок อย่างรองเท้าปีนเขาเนี่ย ถ้ามันไม่มีไซส์เราแล้วตายเลย สำคัญมาก ๆ

ภารกิจพิชิตภูเข

แห่งเคนยา (Mt. Kenya)

หิน
โหด
ลุย

.....
ภาณุพันธ์ โชติรังสิยากุล
นักการทูตชำนาญการ กรมสารนิเทศ

เช้าวันที่ ๑ ของการเดินทาง กะว่าจะออกกันแต่เช้า เพื่อให้ไปถึงเมือง Naro Moru เมืองนี้มีลักษณะเป็นเมืองริมทางขนาดเล็ก แต่สังเกตว่ามีบริษัทนำเที่ยวมานำเสนอไกด์พาพวกเราป็นเมาท์เคนยาจำนวนมาก ออกเดินทางจริง ๆ ตอนเกือบบ่ายสามโมง ช่วงนี้เป็นทางเดินธรรมดา สูงเป็นบางช่วง แต่ไม่ขนาดต้องปีนป่ายอะไรมาก พืชพันธุ์ยังคงเป็นแบบทั่วไป สัตว์ก็มีให้เห็นบ้าง แต่ไม่มากนัก

พวกเราเดินอย่างคึกคักและสนุกสนานได้ไม่ถึงสองชั่วโมง ก็เริ่มห่อเหี่ยว ช่วงนี้เป็นช่วงปรับร่างกายให้คุ้นกับระดับความสูงที่เปลี่ยนไป เป็นช่วงที่ร่างกายต้องปรับมากที่สุด แม้ทางจะยังไม่ชันอะไรมาก แต่เล่นเอาเหนื่อยหอบและหยุดพักกันเป็นว่าเล่นมองไปเห็นไกด์และคนแบกสัมภาระ จึงได้มีกำลังใจเดินกันอีก เพราะพวกเขาแบกสัมภาระของพวกเราซึ่งแต่ละใบหนักไม่ต่ำกว่า ๒๐ กก. ยังเดินกันได้สบายใจเฉิบ ในเป้ใบน้อยบนหลังของพวกเรามีแค่น้ำดื่ม กล้องถ่ายรูป ขนมอบเคี้ยวอีกนิดหน่อย ก็จะไม่รอดละ จะหนักจริง ๆ ก็คงเป็นน้ำละครับ ถูกบังคับให้แบกน้ำคนละ ๓ ลิตร เพราะการดื่มน้ำและการหยุดยิงกระต่ายหรือเด็ดดอกไม้บ่อย ๆ จะช่วยให้ร่างกายปรับให้เข้ากับสภาพอากาศและความสูงได้ดี (acclimatization) ที่สำคัญ จะไม่มีน้ำสะอาดให้ดื่มจนกว่าเราจะเดินทางถึงแคมป์ที่สองในคำของวันที่ ๒ โค้งสุดท้าย เร่งฝีเท้าที่ตอนนี้อาจจนแทบไม่รู้สึกอะไรแล้วขึ้นถึงแคมป์แรกในที่สุดชื่อ Met. Station สูงจากระดับน้ำทะเล ๓,๐๔๘ เมตร ใช้เวลาจากทางเข้ามาถึงแคมป์นี้ประมาณ ๓.๕ ชม. เดินเป็นระยะทางเท่าไรไม่ทราบ แต่ขาเข่าอ่อนจนยืนแทบไม่อยู่ อากาศเย็นสบายถึงเย็นมาก วัดอุณหภูมิแล้วประมาณ ๑๒ องศา แต่ยังไม่ร้อนก็ต้อง

สวมเสื้อผ้าหลายชั้นและมุดในถุงนอนอยู่ดี โชคดีที่พวกเรามีถุงน้ำร้อนติดกันมาเลยขอให้เขาเติมน้ำร้อนให้ นอนสบายกว่ากันเยอะ

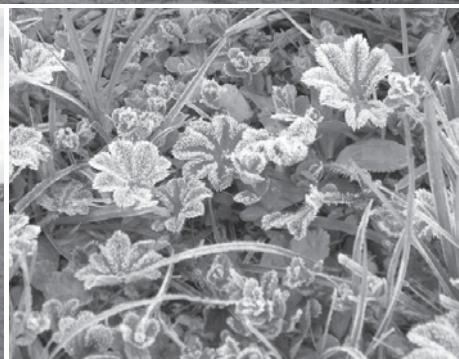
วันที่ ๒ ของการปฏิบัติภารกิจเริ่มกันตั้งแต่ตอนเช้า ๆ โดยการถูกปลุกให้ตื่นอย่างสุภาพจากไกด์ในทีมเรา ตามด้วยการเสิร์ฟเครื่องดื่มและอาหารเช้าร้อน ๆ อุณหภูมิตอนเช้าวัดได้ประมาณ ๕ องศา พร้อมกับการออกมาชมธรรมชาติและสูดอากาศที่ปลอดแทบไม่ต้องฟอกเลนนอกบ้านพัก รับประทานอาหารเช้าล้างหน้าล้างตาเสร็จเรียบร้อย ก็เก็บของที่คาดว่าจะคงไม่ได้ใช้งานระหว่างเดินเขาลงกระเป่าใบใหญ่ยักษ์ รอให้ porter ประจำตัวมาแบกใส่หลังเพื่อเดินต่อไป ประสบการณ์ในวันแรกสอนผมว่า เอาเฉพาะของที่จำเป็นต้องใช้ส่วนตัวระหว่างเดินเขาเท่านั้นใส่ไปตัวเอง

ระหว่างการเดินมุ่งหน้าด้วยความมุ่งมั่น ถ้าตั้งใจฟังกันจริง ๆ จะได้ยินเสียงหายใจของทุกคนดังมาก ทุกคนตั้งใจเดิน ไม่มีใครคุยกับใครมากนัก แค่เดินก็หอบจนหายใจแทบไม่ทันแล้ว อย่างนี้คงต้องเรียกเครื่องไม่พิตหรือพิตไม่พอ

นอกจากสัตว์ป่าหายากแล้ว ยังมีธรรมชาติรอบ ๆ ตัวที่สวยงามด้วยครับ พอเริ่มสูงขึ้น ก็เริ่มเห็นวิวด้านล่างที่เราฝ่าฟันเดินกันขึ้นมาในสองวันนี้ กว้างสุดลูกหูลูกตา ดอกไม้ที่ไม่ได้เห็นเมื่อวันแรกก็โผล่มาให้เห็น พันธุ์ไม้แปลกหูแปลกตา เริ่มมีให้เห็นมากขึ้น นี่กระมังที่เขาว่าได้บรรยากาศเหมือนหลงเข้ามาในป่าโบราณเมื่อสองสามพันปีก่อน

อาหารกลางวันวันนี้เป็นแซนด์วิช ไข่ต้ม กล้วยและน้ำผลไม้เหมือนเดิม มื้อกลางวันเป็นมื้อที่ดูจะอนาถที่สุด ไม่มีของร้อน ๆ หรือของทำใหม่ ๆ ให้ทาน แต่ก็เข้าใจครับ เวลานั้นย่อยและเราต้องแบกอาหารกลางวันเองด้วย แค่นี้ก็ต้องพอใจแล้ว ทานอาหารกลางวันเสร็จ กว่าจะได้ออกเดินอีกทีก็ก็ตอนบ่ายโมง

ในใจบ่นอุบเลยครับ แต่ขามันก็เดินของมันไปเรื่อย ๆ ไม่แยแสต่ออารมณ์แข็งและความเมื่อยล้าใด ๆ ทั้งสิ้น

หกชั่วโมงหลังการออกเดินเท้าในวันที่ ๒ จึงได้เริ่มเห็นยอดเขาเมาท์เคนยาเป็นครั้งแรก เป็นการเห็นยอดครั้งแรกตั้งแต่ออกเดินทางมาจากไนโรบีเสียด้วยซ้ำ แม้จะไม่เห็นทั้งหมดก็ตาม ช่วงบ่ายแก่ ๆ ฟ้าเริ่มเปิด ทำให้มองเห็นเมาท์เคนยาค่อนข้างชัดเจน เป็นกำลังใจที่ดีสำหรับผม เพราะอย่างน้อยก็มองเห็นแล้วว่าที่เรากำลังมุ่งไปคืออะไร ไปทางไหน เหมือนชีวิตมีจุดหมายขึ้นมาอีกนิด

แคมป์ที่สองในวันที่สองนี้มีชื่อว่า Mackinders Camp ตั้งอยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ๔,๓๐๐ เมตร ตั้งเกือบ ๔.๕ กม. ความสูงเริ่มใกล้เคียงกับความสูงของยอดที่สูงที่สุดของเมาท์เคนยา (๕,๑๙๙ เมตร) ขึ้นมาทุกที

มาถึงแล้วก็ต้องถ่ายรูปผู้พิชิตและผู้ร่วมชะตากรรมในสองวันที่ผ่านมากับการเดินเท้ามาจนถึงแคมป์ที่สอง สรุปว่าวันนี้ออกเดินทางตั้งแต่แปดโมงมาถึงแคมป์ที่พักตอนสี่โมงครึ่ง (แปดชั่วโมงครึ่ง) ไกด์บอกทำความเร็วใช้ได้โดยสภาพแคมป์ทั้งภายนอกและภายในดูโอเค แม้จะไม่ดีเท่าแคมป์แรกที่ Met. Station ก็ตาม ทานอาหารค่ำแกล้มด้วยวิวยอดเขาเคนยาามพระอาทิตย์อัสดง

ที่คงหาดูยากแล้วในชีวิตนี้ เพราะคงไม่ได้กลับไปอีกแล้ว หรือหากได้กลับไปอีก ก็ไม่รู้ยอดหิมะจะยังมีให้เห็นมั้ย หิมะเหลือน้อยเต็มทีและก็จะละลายลงทุกปี คืบที่ ๒ เรากำลังถูกบังคับให้เข้านอนกันตั้งแต่หัววัน ประมาณสองทุ่มก็หลับกันหมดแล้ว ต้องเก็บเรี่ยวแรงไว้สำหรับความสาหัสและท้าทายของวันที่ ๓

ภารกิจในวันที่ ๓ พวกเราถูกไกด์ปลุกให้ตื่นตั้งแต่ตี ๑ สมาชิกบางคน ลงทุนล้างหน้าล้างตา ผมดูจากสภาพอากาศแล้วไม่ไหว เลยได้แค่แปรงฟัน เท่านั้น ออกเดินจากแคมป์จริง ๆ ประมาณตีสอง สิ่งของจำเป็นอย่างยืงยวด อีกอย่างหนึ่งสำหรับการปีนเขาตอนกลางคืนและควรจะหาเตรียมไป คือ ไฟฉายส่องทางที่ติดหัว ภาษาอังกฤษเรียก Head Lamp อีกอย่างที่เป็น ประโยชน์และน่าจะหาเช่าติดมา คือ ไม้เท้าสำหรับปีนเขา ทำด้วยวัสดุอะไร ไม่ทราบ เบาแต่แข็งแรง เป้าหมายที่พวกเราจะพิชิตในวันนี้ คือ ยอดลีนาเนา (Point Lenana) สูง ๔,๙๘๕ เมตรจากระดับน้ำทะเล เป็นยอดที่สูงที่สุดที่สามารถเดินเท้าได้ถึง โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ปีนป่ายแบบ technical climbing

ทิปสำหรับกล้อง แนะนำให้เอากล้องคอมแพ็คมาก็พอ ตัวใหญ่ ๆ เห็นแบกได้ไม่เกินครึ่งวันก็ต้องยกให้ porter แบกต่อแล้ว และถ้าไม่สามารถเอากล้องสำรองมาได้ ก็ให้มีแบตเตอรี่สำรองมาดีที่สุด เอากล้องแบบใส่ถ่าน AA ไม่ต้องกังวลเรื่องชาร์จแบตเตอรี่ เพราะ ๔ วันที่ท่านเดินทางข้ามเขานี้ ไม่มีไฟฟ้าให้ชาร์จ อุปกรณ์ไฟฟ้าใด ๆ ทั้งสิ้น นิ่งทบทวนดูแล้ว การเดินขึ้นทางชันช่วงก่อนจะถึงยอดนี้เป็นช่วงที่ผมท้อแท้และท้อถอยมากที่สุดในบรรดาเส้นทางทั้งหมด เพราะเป็นทางค่อนข้างชันแต่ดินร่วนซุย ไม่มีหิน ไม่มีแก่งมากนัก เดินลำบากมาก เพราะจะลื่นร่วงอยู่ตลอดเวลา บวกกับอากาศช่วงเช้ามีดบนยอดเขาที่หนาวเย็นและแสงจะเบาบาง ไหนจะความเหนื่อยล้าจากการตะบັตะบันเดินในสองวันที่ผ่านมาอีก ออกจากแคมป์ขึ้นเขามาได้ประมาณ ๓ ชม. จึงสูงพอที่จะมีหิมะ ผมได้เอามือสัมผัสหิมะก้อนแรกในชีวิตทันที ความรู้สึกแรกเย็น ๆ แข็ง ๆ เหมือนน้ำแข็งล่ะครับ เพียงแต่ผิวด้านนอกไม่เรียบใส เป็นสีขาวและมีรูพรุนมากกว่า

ประมาณหกโมงครึ่ง ได้พร้อมนำทางพวกเราต่อเพื่อขึ้นถึงยอดสันนาทางที่เหลือจนถึงยอด เหมือนไม่ไกลมาก แต่คราวนี้ต้องปีนป่ายล้วน ๆ แยกไปกว่านั้น คือ อันตรายมาก ทางเดินแคบและสองข้างทางเป็นเหว บางช่วงต้องไต่ไปตามสายสลิงที่เขายึดไว้กับหินก้อนโต ๆ สมาชิกบางคนในที่มาเปิดเผยตอนหลังว่า ตื่นเต้นจนหัวใจจะวาย ถึงจะเป็นการเดินเท้าปกติ เริ่มเห็นยอดที่สูงที่สุดของเมาท์เคนยาชื่อว่า Batian Peak สูงจากระดับน้ำทะเล ๕,๑๙๙ เมตร ซึ่งหากประสงค์จะปีน ต้องใช้ technical climbing ที่ต้องมีรองเท้าพิเศษ ขวาน เชือกโรยตัวและอุปกรณ์ปีนเขาโดยเฉพาะเท่านั้น แคมป์ยังมองเห็น

ยอดเขาคิลิมาจาโรที่สูงที่สุดในแอฟริกาซึ่งตั้งอยู่ในประเทศแทนซาเนีย โผล่ทะลุเมฆอยู่ไกล ๆ ด้วย ในที่สุดพวกเราก็ก้าวถึงยอด Lenana ตอน ๗ โมง ๔๕ ตอนอุณหภูมิอยู่ที่ -๘ องศา เป็นจุดสูงสุดสำหรับการเดินเท้า เป็นเป้าหมายตั้งแต่วันแรก และแน่นอนว่าเป็นไฮไลท์ของการเดินทางครั้งนี้และสิ่งที่เราเพียรพยายามจะพิชิตตลอดสามวันที่ผ่านมา

สำเร็จแล้วครับ คนไทยสี่ชีวิตกับมิตรชาวสิงคโปร์ มีอะไรหลายอย่างในชีวิตที่คิดว่ายากและอยากทำให้ได้ ที่ผ่านมา ทำสำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง แต่การพิชิตเมาท์เคนยาในวันนี้จะถูกบันทึกอยู่ในประเภทที่ทำสำเร็จ ผมเป็นพวกอยู่บ้านดูทีวีเล่นเน็ตมากกว่าทำกิจกรรม outdoor การพิชิตเขายอดหิมะในแอฟริกาครั้งนี้จึงถือเป็นความสำเร็จอันใหญ่หลวงของคนที่ยืนเคียงแม้กระทั่งกตริโมทเปลี่ยนช่องทีวีอย่างผม

ติดตามอ่านได้ที่ www.hotfeet.bloggang.com

THIS TIME FOR AFRICA!!

แบ่งปันประสบการณ์จาก
กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา

จิตรภรณ์ เลิศทวีวิทย์
นักการทูตปฏิบัติการ กรมสารนิเทศ

สวัสดีค่ะ เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา ดิฉันได้มีโอกาสนำคณะนาฏศิลป์ไทยไปแสดงในประเทศเคนยาและเซเนกัล นอกเหนือจากประสบการณ์ในการนำศิลปวัฒนธรรมอันสวยงามของไทยไปเผยแพร่ในต่างประเทศแล้ว ยังได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อีกมากมายจากการได้ไปสัมผัสกับประเทศและคนเคนยาและเซเนกัล จึงขอถือโอกาสนี้มาแบ่งปันประสบการณ์กับท่านผู้อ่านค่ะ

THIS TIME FOR AFRICA!! : ๕๗
แบ่งปันประสบการณ์จากกรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา

ก่อนอื่น ต้องบอกก่อนว่า โครงการเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยในประเทศเคนยาและเซเนกัลนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินนโยบายการทูตวัฒนธรรมของกระทรวงการต่างประเทศ ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการสร้างภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับประเทศไทยและวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ อันจะนำมาซึ่งความนิยมไทย ซึ่งรวมไปถึงการนิยมชมชอบบริโภคอาหาร ผลไม้ และสินค้าไทย การนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย การมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับคนไทยและประเทศไทยในภาพรวมสิ่งเหล่านี้นอกเหนือจากจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชาติไทยแล้ว ยังช่วยทำให้คนไทยและประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของนานาชาติอีกด้วย

ในภาพรวม ประเทศในทวีปแอฟริกายังไม่ค่อยรู้จักประเทศไทยกันมากนัก ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากระยะทางที่ห่างไกลกัน โครงการเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยในเคนยาและเซเนกัลนี้เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ช่วยแนะนำและประชาสัมพันธ์ประเทศไทยและวัฒนธรรมไทยให้กับคนเคนยาและคนเซเนกัลได้รู้จักเรามากยิ่งขึ้น

เริ่มกันที่ประเทศเคนยา คณะของเราประกอบด้วยคณะนาฏศิลป์และนักดนตรีไทยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ๑๖ คนเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ ๒ คน และคอลัมนิสต์จากนิตยสารคู่สร้างคู่สม ๑ คน รวมทั้งหมด ๑๙ ชีวิต ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๖ บินตรงสู่กรุงไนโรบี เมืองหลวงของสาธารณรัฐเคนยา โดยสายการบินเคนยาแอร์เวย์ (Kenya Airways) ใช้ระยะเวลาการเดินทางประมาณ ๙ ชั่วโมง

ในวันแรกที่เดินทางไปถึง เครื่องบินลงตั้งแต่เช้าตรู่ ท่านทูตอิทธิพร บุญประคอง เอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบี และภริยาได้กรุณาจัดเตรียม ข้าวต้มร้อน ๆ ไว้รอต้อนรับคณะของพวกเราที่ทำเนียบเอกอัครราชทูต หลังจาก อิ่มท้องด้วยข้าวต้มซี่โครงหมูสุดอร่อยแล้ว พี่ ๆ จากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบี ก็ได้พาพวกไปสำรวจสถานที่เราจะจัดแสดงกันในวันต่อ ๆ ไป ได้แก่ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติไนโรบี และมหาวิทยาลัย Kenyatta ในระหว่างการเดินทางไปสำรวจสถานที่นั้น พวกเราได้หยุดแวะชม “ตลาดมาไซ” (Masai market) ซึ่งเป็นเหมือนตลาดนัดขายของใช้และเครื่องประดับของ บ้านเรา สาเหตุที่เรียกกันว่า “ตลาดมาไซ” นั้น ก็เนื่องจากว่าพ่อค้าแม่ค้า ชาวเคนยาจะขายสินค้าที่เป็นงานฝีมือของ “ชนเผ่ามาไซ” ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งของ เคนยา เช่น กำไล สร้อยคำลูกปัด เสื้อผ้าทอถัก งานแกะสลักไม้ และเครื่องหนัง เป็นต้น อันที่จริงแล้วสัดส่วนของชาวเผ่ามาไซนั้น คิดเป็นประมาณร้อยละ ๒

ของประชากรเคนยาเท่านั้น แต่สาเหตุที่ชื่อ “ชนเผ่ามาไซ” เป็นที่รู้จักในหมู่คนต่างชาติมากกว่าเผ่าอื่น ๆ นั้น ก็เนื่องมาจากความโดดเด่นของการแต่งกายและการใส่เครื่องประดับของชาวมาไซนั่นเอง

ก่อนที่จะหมดวันแรกไป ท่านทูตอิทธิพรฯ และภริยาก็ได้กรุณาเลี้ยงอาหารค่ำแก่คณะของเราอีกแล้ว ในระหว่างมื้ออาหาร ท่านทูตได้เล่าเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเทศเคนยาให้ฟัง เช่น ประเทศเคนยาเป็นหนึ่งในผู้ผลิตถั่วแมคคาเดเมียรายใหญ่ของโลก (ได้ลองชิมด้วย อร่อยมาก ๆ เลยค่ะ) และใครจะรู้ว่าเคนยาซึ่งตั้งอยู่ในทวีปแอฟริกาและตั้งอยู่บนเส้นศูนย์สูตร จะเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกไม้ดอก หรือที่บ้านเราเรียกกันว่าดอกไม้เมืองหนาว ไปยังตลาดในยุโรปด้วย ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลที่แตกต่างกันอย่างมากในแต่ละบริเวณของประเทศเคนยา ทำให้ประเทศเคนยามีสภาพอากาศที่หลากหลาย รวมถึงสภาพอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกดอกไม้เมืองหนาว โดยสามารถปลูกดอกไม้เมืองหนาวคุณภาพดีได้ตลอดปี โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการปลูกแบบควบคุมอุณหภูมิในเรือนกระจก หรือที่เรียกว่า green house conditions

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจมาก คือ สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้สนับสนุนการดำเนินโครงการจัดทำตำราอาหารไทย “Thai Cooking on Safari บันทึกคณะเซฟคอสท์และ ม.ย.ร. มะลิ ตอนเสาะหาวัตถุดิบและเครื่องปรุงอาหารไทยในเคนยา” ความพิเศษของตำราอาหารไทย (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ) เล่มนี้ก็เป็นดังที่ชื่อหนังสือได้บอกแล้ว นั่นคือ เป็นการปรุงอาหารไทยโดยใช้วัตถุดิบและเครื่องปรุงในท้องถิ่นของเคนยาและแอฟริกาตะวันออก จากที่ได้อ่านตำราอาหารดูแล้วจะเห็นได้ว่าวัตถุดิบในท้องถิ่นของเคนยามีความคล้ายคลึงและสามารถนำมาดัดแปลงทดแทนวัตถุดิบอาหารไทยได้เป็นอย่างดี สูตรอาหารไทยโดยการใช้วัตถุดิบพื้นบ้านของเคนยาในตำราอาหารเล่มนี้ ทำได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก (และอาหารที่ทำเสร็จแล้ว ยังดูน่ารับประทานและน่าอร่อยมากอีกด้วย) ตำราอาหารไทยแบบลูกผสมเล่มนี้ทำให้คนเคนยาสามารถเข้าถึงอาหารไทยได้ง่ายยิ่งขึ้น สามารถซื้อหาวัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำอาหารไทยรับประทานกันเองในได้บ้านได้อย่างไม่ลำบาก นอกจากนี้ ยังได้อาหารไทยมีรสชาติถูกปากคนท้องถิ่นอีกด้วย นับได้ว่าตำราอาหาร “Thai Cooking on

Safari” เป็นอีกหนึ่งแรงสร้างสรรค์ในการเผยแพร่อาหารไทยในต่างประเทศ ได้อย่างดีเยี่ยม (หากผู้อ่านท่านใดสนใจสูตรอาหารไทยสไตล์ลูกครึ่งเคนยา ก็สามารถเข้าศึกษาตำราอาหารสูตรเด็ดนี้ได้ที่ <http://www.thaiembassy.org/nairobi/contents/files/information-20130115-155657-175082.pdf>)

การแสดงนาฏศิลป์ในวันแรกเริ่มที่งานวันสงกรานต์ จัดขึ้นที่ทำเนียบเอกอัครราชทูตฯ โดยท่านทูตอิทธิพรฯ ได้เชิญคณะทูต ผู้แทนจากองค์การระหว่างประเทศ และคนไทยในกรุงไนโรบีเข้าร่วมงาน งานในวันนี้เปรียบเสมือนเป็นวันครอบครัวที่แขกแต่ละคนต่างพาสมาชิกในครอบครัวมาร่วมงานด้วย สัมกับความตั้งใจของท่านทูตที่ต้องการสื่อให้ชาวต่างชาติเห็นว่าวันสงกรานต์ไม่ได้เป็นเพียงแต่วันขึ้นปีใหม่ไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นวันครอบครัวของไทยอีกด้วย ภายในงานมีการสรงน้ำพระ การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ การแสดงนาฏศิลป์ไทยและเล่นดนตรีไทยกันสด ๆ ภาพหนึ่งที่น่ายกย่องที่สร้างรอยยิ้มให้แก่ผู้เข้าร่วมทุกคนได้

Louis Leakey Auditorium

คือ ภาพของเด็กน้อยชาวต่างชาติที่ยืนอยู่หน้าเวทีและพยายามจะเต้น “รำ” ตามพี่ ๆ นักแสดงที่กำลังแสดงชุด “กัณรีกัณรา” อยู่ นอกจากนี้ที่งานหุตยังจัดให้มีการเล่นน้ำสงกรานต์กันด้วย ทั้งคนไทย คนเคนยา และคนต่างชาติด คนอื่น ๆ ก็เล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนาน

การแสดงในวันที่สองจัดขึ้น ณ โรงละคร Louis Leakey Auditorium ของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกรุงไนโรบี ในวันที่คณะนาฏศิลป์และนักดนตรีไทยได้รำรำความอ่อนช้อยของนาฏศิลป์ไทยและบรรเลงความไพเราะของดนตรีไทยให้ผู้ชมคนเคนยาคว่าหนึ่งชั่วโมง การแสดงในครั้งนี้เปิดโอกาสให้คนเคนยาและผู้สนใจทั่วไปเข้าชมโดยไม่เก็บค่าเข้าชมมีผู้เข้าร่วมชมการแสดงกว่า ๒๕๐ คน รวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเคนยาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเคนยาด้วย นอกจากนี้ ยังมีสื่อโทรทัศน์ท้องถิ่นเคนยาเข้ามาถ่ายทอดการแสดงเพื่อนำไปออกอากาศทางโทรทัศน์อีกครั้งหนึ่งด้วย

การแสดงในวันที่สาม ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการแสดงที่เคนยา จัดขึ้นในหอประชุมของมหาวิทยาลัย Kenyatta ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Kenyatta มิใช่เพียงแค่คณะของเรามาจัดการแสดงที่นี่เท่านั้น แต่อาจารย์และนักศึกษาวาเคนยาจากภาควิชาการแสดงและการละครของมหาวิทยาลัยฯ ได้จัดการแสดงดนตรีท้องถิ่นเคนยาและการร้องเพลงประสานเสียง เพื่อต้อนรับคณะของเราด้วย นอกจากนี้ ยังช่วยสอนการเต้นรำแบบเคนยาให้คณะนาฏศิลป์ของเราได้นำไปแสดงทั้งที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติกรุงไนโรบีและที่มหาวิทยาลัยฯ เพลงที่เพื่อน ๆ วาเคนยาสอนให้คณะของเราเต้น คือเพลง “Jumbo Bwana” ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นเพลงป๊อปเคนยาอันเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติอย่างดี คำว่า “Jumbo Bwana” เป็นภาษาสวาฮีลี (Swahili) ซึ่งเป็นภาษาราชการของเคนยา คู่กับภาษาอังกฤษ แปลว่า สวัสดี (ครับ/ค่ะ), ท่าน (Hello Mister) อีกหนึ่งประโยคเด็ดที่หลายคนอาจจะเคยได้ยิน หรือคุ้นหูจากเพลงนี้ คือ “HakunaMatata” แปลว่า “ไม่มีปัญหา ไม่ต้องกังวล”

ด้วยพื้นฐานการเต้นของคณะนาฏศิลป์ที่ติดিয়েมอยู่แล้ว ทำให้น้อง ๆ นาฏศิลป์แต่ละคนเรียนรู้การเต้นเพลง “Jumbo Bwana” ได้อย่างรวดเร็ว และเป็นที่ถูกใจคุณครูผู้สอนชาวเคนยา บรรยายากาศการสอนให้คณะของเราหัดเต้นแบบเคนยาอย่างเป็นมิตรและสนุกสนานสะท้อนให้เห็นว่า ดนตรีและศิลปะเป็นภาษาสากลที่สามารถเชื่อมโยงผู้คนต่างชาติต่างภาษาให้เข้ากันได้เป็นอย่างดีเยี่ยม น่าเสียดายว่า ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาจึงทำให้คณะของเราไม่มีโอกาสได้สอนให้เพื่อน ๆ วาเคนยาของเราหัดรำไทยในการมาเยี่ยมมหาวิทยาลัย Kenyatta ในครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม พี่ ๆ นักการทูตที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบีได้แอบกระซิบว่า สถานเอกอัครราชทูตฯ มีโครงการจัดการสอน (workshop) การรำไทยแบบง่าย ๆ ในอนาคตอันใกล้

จุดเด่นของการแสดงทั้งพิพิธภัณฑ์แห่งชาติกรุงไนโรบีและที่มหาวิทยาลัย Kenyatta ที่สร้างความพอใจให้กับผู้ชมเป็นอย่างมาก คือ การที่นักแสดงลง

THIS TIME FOR AFRICA!! : ๖๕
 แบ่งปันประสบการณ์จากกรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา

จากเวทีไปเล่นกับผู้ชม เช่น ในการแสดงชุด “หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา” เมื่อหนุมานลงจากเวทีไปถามกับผู้ชมว่าเห็นนางสุพรรณมัจฉาหนีมาหรือไม่ หรือการเชิญชวนผู้ชมให้ขึ้นมาลองชมมวยและต่อสู้ด้วยไม้พลองกับนักแสดงบนเวที เป็นต้น นอกจากนี้ การแสดงชุดปิดท้ายที่ผสมผสานระหว่างการเต้นรำแบบไทยกับแบบเคนยาอย่างลงตัวในเพลง “Jumbo Bwana” ก็ได้สร้างความประทับใจให้แก่ผู้ชมเป็นอย่างมาก ภายหลังจบการแสดง ผู้ชมต่างเข้ามากล่าวชื่นชมและขอถ่ายรูปกับนักแสดงและนักดนตรีกันใหญ่ บ้างก็มาโพสท่ารำไทยถ่ายรูปกับนักแสดงบ้างก็มาขอลองเล่นดนตรีไทย บางคนถึงกับมาสอบถามวิธีการและเทคนิคในการเป่าปี่จากมือปี่ของเราที่สามารถเป่าปี่โดยไม่หยุดได้เป็นเวลาหลายนาที

การนำคณะนาฏศิลป์และดนตรีไทยมาเผยแพร่ในประเทศเคนยาครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี สุขใจทั้งผู้ชมคนเคนยา และคณะนักแสดงนักดนตรีและผู้จัดจากไทย หากมองให้ดี เราจะเห็นว่า โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในลักษณะนี้ไม่ได้เป็นเพียงการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยให้ชาวต่างชาติรู้จัก

เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น หากแต่เป็นการทำความรู้จักและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รอยยิ้มแห่งความสุขและมิตรภาพที่ได้มาจากการแบ่งปันและแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมระหว่างกัน สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับและความเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ความสัมพันธ์ในระดับประชาชนกับประชาชนที่ดีย่อมเป็นพื้นฐานอันมั่นคงในการต่อยอดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในด้านอื่น ๆ ต่อไปด้วย ดังนั้น คงไม่ผิดหากจะกล่าวว่า ประชาชนคนไทยทุกคนล้วนมีส่วนช่วยในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับนานาประเทศทั่วโลก

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณท่านทูตอติธิพรฯ และพี่ ๆ ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบีทุกท่านอีกครั้งที่ได้เตรียมงานและดูแลคณะของเราอย่างดีเยี่ยม จนทำให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จด้วยดี ประสบการณ์จากเคนยา ประเทศในฝั่งแอฟริกาตะวันออกก็จบลงแต่เพียงเท่านี้ เรื่องราวที่น่าสนใจจากประเทศเซเนกัล ดินแดนในฝั่งแอฟริกาตะวันตกจะเป็นอย่างไร จะเหมือนและแตกต่างกับฝั่งตะวันออกมากน้อยแค่ไหน อย่าลืมติดตามตอนต่อไปนะคะ 🌐

เอริเทรีย

ประเทศสังคมนิยมในยุค

Facebook

ภาณุพันธ์ โชติรังสียากุล
นักการทูตชำนาญการ
กรมสารนิเทศ

เดินทางไปทำงานในทวีปแอฟริกามากมายหลายประเทศ ยังไม่เคยเจอประเทศไหนในแอฟริกาที่มีอัตลักษณ์ความเป็นตัวเองและไม่แคร์ใครสูงขนาดนี้ แม้ผมจะไม่เคยไปประเทศคอมมิวนิสต์ที่ปิดตัวเองจากโลกภายนอกอย่างคิวบา อิหร่านหรือเกาหลีเหนือ แต่การเดินทางมาประเทศเอริเทรียครั้งนี้ ทำให้

ได้อารมณ์และความรู้สึกประเทศคอมมิวนิสต์ประมาณหนึ่งเลยทีเดียว
ก่อนออกเดินทาง ค้นหาข้อมูลพบว่า เอิริเทรียได้รับการขนานนามว่า เกาหลีเหนือ
แห่งแอฟริกา

ความยากลำบากเริ่มกันตั้งแต่การขอรับการตรวจลงตราเข้าประเทศ
เออิเทรียกันเลย สำหรับหนังสือเดินทางธรรมดา ได้ข่าวว่าต้องรอรับวีซ่ากัน
ประมาณ ๑๐ วัน และอาจจะไม่ได้รับการอนุมัติก็ได้

การเดินทาง แม้จะไปโดยเครื่องบิน แต่ก็ไม่มีเส้นทางบินตรง เนื่องจาก
สายการบินที่มีบริการบินตรงจากเคนยาไปเออิเทรียเพิ่งยกเลิกบริการไป
พวกเราจึงเดินทางผ่านสนามบินไคโร เวลาออกเดินทาง เปลี่ยนเครื่อง และ
เดินทางถึงไมค้อยจะดีนักเพราะเป็นเวลาหลังเที่ยงคืนเสียเป็นส่วนใหญ่
ทำให้เป็นการเดินทางที่วังและเพลียอยู่ตลอดเวลาครึ่งหนึ่ง

ความเป็นสังคมนิยมของประเทศนี้ปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อเราถึงสนามบิน
นานาชาติอัสมารา เมืองหลวงของประเทศเออิเทรีย เนื่องจากห้ามถ่ายรูป
โดยเด็ดขาด เจ้าหน้าที่ตรวจอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือและ
กล้องถ่ายรูป โดยลงบันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าเราเอาอะไรเข้าไปในประเทศ
เขาบ้าง และแน่นอนว่าต้องเอากลับมาครบถ้วนอย่างเดิม นอกจากนี้
ยังมีเอกสารที่นอกเหนือจากเอกสารตรวจคนเข้าเมืองทั่วไปให้กรอก คือ
เอกสารการถือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในเออิเทรีย โดยต้องระบุว่ามี

กรุงอัสมาราจากมุมสูง

เงินสกุลใดบ้าง เป็นจำนวนเท่าใด และทุกครั้งที่แลกเงิน ร้านรับแลกจะต้องประทับตราพร้อมลงชื่อเป็นหลักฐานว่าเราได้แลกเงินจริง ยุ่งยากอยู่ที่สนามบินกันพอสมควรก่อนจะเดินทางต่อไปยังโรงแรมที่พัก

เข้าพักโรงแรมชื่อ Asmara Palace ซึ่งเคยเป็น Intercontinental มาก่อน น่าจะเป็นโรงแรมที่ดีที่สุดในประเทศนี้แล้ว อยู่ห่างจากสนามบินเพียง ๕ นาที และห่างจากตัวเมืองประมาณ ๑๕ นาที สิ่งแรกที่ผมทำหลังจากเช็กอินคือ นอนหลับพักผ่อน หลังจากเวลาระหว่างการเดินทางทำให้เกิดอาการมึนงงและสับสนเป็นอย่างมาก กะว่านอนพักให้หายเหนื่อยแล้วค่อยตื่นมาว่ากันเรื่องงาน

ปฏิบัติงานในกรุงอัสมารา ๓ วัน ยังได้พบความจริงที่แปลกประหลาดไม่เหมือนใครเกี่ยวกับการเดินทางและใช้ชีวิตในประเทศนี้อีกหลายอย่าง น่าฉงนเป็นอย่างมาก เช่น ไม่สามารถถ่ายรูปสุมสี่สุมห้าได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานที่ราชการ ปราสาทและพระราชวังต่าง ๆ หรือชาวต่างชาติไม่ได้รับอนุญาตซื้อซิมการ์ดโทรศัพท์มือถือได้ จึงไม่ค่อยเห็นคนใช้โทรศัพท์มือถือ

ในขณะที่ตู้โทรศัพท์สาธารณะแบบหยอดเหรียญยังมีคนเข้าแถวใช้กันอย่างคึกคัก เป็นภาพที่ค่อนข้างแปลกตาในยุคปัจจุบันที่แทบจะไม่มีใครไม่ใช้โทรศัพท์มือถือ โรงแรมที่พักหรือร้านอาหารก็ไม่ค่อยจะมีอินเทอร์เน็ตไร้สายให้ใช้ด้วย อัตราค่าโทรศัพท์ระหว่างประเทศยังแพงอยู่มาก ผมหยอดเงินไปประมาณ ๒๐๐ บาท สามารถโทรกลับบ้านที่ไทยได้ประมาณ ๓ นาทีเท่านั้น

โรงแรม Asmara Palace ที่เข้าพัก

นอกจากนี้ การเดินทางออกนอกเมืองหลวงเกินกว่า ๕ กิโลเมตร ต้องขออนุญาตล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสองวัน และต้องได้รับการรับรองจากบุคคลในพื้นที่ที่เราจะเดินทางไปด้วย เติมนไปด้วยความยุ่งยากและอุปสรรค พวกเราไม่ได้เดินทางออกไปนอกกรุงอัสมารากัน เพราะไม่ได้ขออนุญาตล่วงหน้าและไม่มั่นใจในความปลอดภัยเท่าไร เสียหายไม่น้อยเพราะสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งอยู่นอกกรุงอัสมาราทั้งสิ้น ในเมืองเองก็แทบจะมองไม่เห็นห้างร้านหรือบริษัทต่างชาติเลย

เนื่องจากเป็นประเทศที่ปิดตัวมานานและเพิ่งจะเริ่มเปิดตัวทีละเล็กละน้อยเมื่อไม่นานมานี้ มีอะไรหลายอย่างที่ผมไม่เคยพบเจอมาก่อน เช่น การจราจรไม่ติดขัดแม้จะเป็นช่วงชั่วโมงเร่งด่วน รถเมล์ทุกคันมีสีเดียวกัน และผู้คนยังนิยมปั่นจักรยาน พร้อมจุดจอดจักรยานทั่วเมือง

โทรศัพท์สาธารณะ ช่องทางการสื่อสารหลัก
ของชาวเอริเทรีย

อาคารบ้านเรือนยังมีกลิ่นไอความเป็นยุโรป

ชาวเอริเทรียใช้จักรยานอย่างเป็นล่ำเป็นสัน

สภาพใจกลางเมืองที่การจราจรไม่ติดขัด

อาคารบ้านเรือน

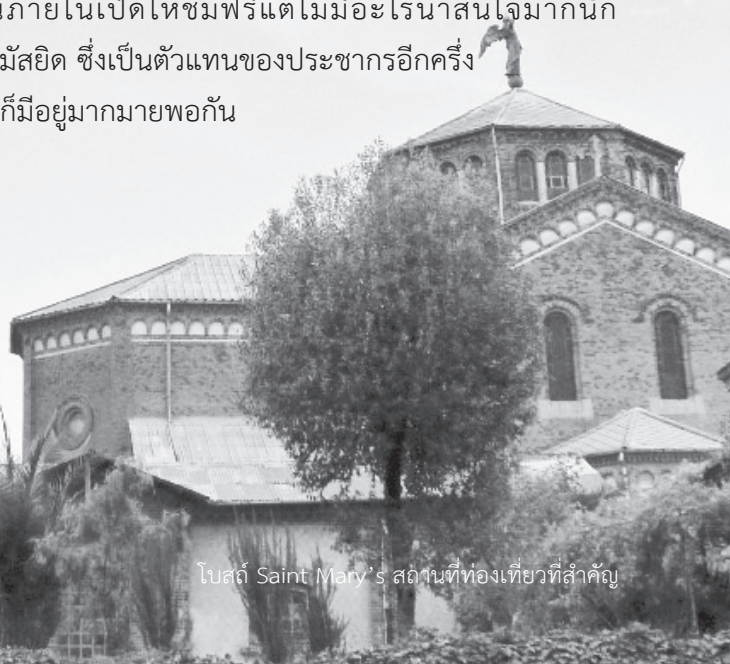

เอริเทรีย ประเทศสังคมนิยมในยุค Facebook : ๗๓

เหตุผลของการปิดประเทศ คือ การถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกละเมิดสิทธิจากเจ้าอาณานิคมชาติตะวันตก อย่างสหราชอาณาจักรและอิตาลี ทั้งยังเคยทำสงคราม ครั้งใหญ่กับเอธิโอเปียที่เพิ่งสิ้นสุดลงไม่ถึงสิบปี อาคารบ้านเรือนเก่า ๆ จึงเป็นสิ่งที่หลงเหลืออยู่ของ ชาตอาณานิคม บ้านเมืองสไตล์ยุโรปมีให้เห็นอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะในตัวเมือง ไกลเคียงเมืองเล็ก ๆ ในยุโรป สักเมือง เพียงแต่เป็นศิลปะที่ผสมผสานกันระหว่าง ศาสนาคริสต์กับอิสลาม เนื่องจากประชากรนับถือศาสนา ทั้งสองศาสนาอย่างละครึ่งโดยประมาณ

โบสถ์ที่ใหญ่และมีชื่อเสียงที่พอจะเป็นที่ท่องเที่ยว สำหรับชาวต่างชาติได้มากที่สุดสำหรับกรุงฮัสมารา คือ Saint Mary's Catholic Cathedral สวยงามจากภายนอก เป็นจุดสังเกตหรือสัญลักษณ์สำคัญของกรุงฮัสมารา ส่วนภายในเปิดให้ชมฟรีแต่ไม่มีอะไรน่าสนใจมากนัก ส่วนมัสยิด ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรอีกครั้ง หนึ่งก็มีอยู่มากมายพอกัน

โบสถ์ Saint Mary's สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

อาหารพื้นเมืองเอริเทรีย เหมือนอาหารเอธิโอเปีย รับประทานด้วยมือ

อาหารอิตาลีชั้นดี ราคาถูก มีขายอยู่ทั่วไป

นอกจากอาหารพื้นเมืองที่หน้าตาและรสชาติเหมือนอาหารเอธิโอเปียที่เคยลองแล้ว ยังมีร้านอาหารที่ขายอาหารอิตาลีรสชาติดั้งเดิมแต่ราคาสมเหตุสมผลจำนวนมาก เพราะเป็นชาติที่ปกครองเอริเทรียานานที่สุด จึงมีอิทธิพลต่ออะไรหลายอย่างในประเทศนี้

สาวชาวเอริเทรียที่เชื่อว่าคือ
สาวงามแห่งแอฟริกา

สโลแกนการท่องเที่ยวของเอริเทรีย
คือ Three Seasons in Two Hours
โดยกล่าวกันว่าหากท่านเดินทางจาก
กรุงอัสมาราไปยังเมืองท่องเที่ยว
ริมทะเล ท่านจะสามารถสัมผัสสภาพ
อากาศที่เปลี่ยนแปลงได้ถึงสามฤดู
ในระยะเวลา ๒ ชั่วโมง เสียดยาที่
พวกเราไม่ได้ไปพิสูจน์เพราะประเภท
ของวีซ่าที่ขามาไม่ใช่วีซ่าท่องเที่ยว

ชาวเอริเทรียหน้าตาผสมกัน
ระหว่างแขกกับคนแอฟริกัน คือ
ผิวคล้ำแต่หน้าแขก สวยงามไป
อีกแบบ ละม้ายคนเอธิโอเปีย
ซึ่งหลายคนให้ฉายาว่า **ผู้หญิงสวย
แห่งแอฟริกา**

เท่าที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับชาวเอริเทรียในช่วงที่ไปทำงานไม่กี่วัน พบว่า
ชาวเอริเทรียเป็นคนจิตใจดี มีชีวิตชีวา ช่วยเหลือชาวต่างชาติ ไม่มีลัทธิขโมยและ
มีความสุขตามอัตภาพ แม้จะเป็นประเทศสังคมนิยมแห่งหนึ่งในโลกปัจจุบัน
และประชาชนไม่มีเสรีภาพในการดำรงชีวิตอย่างเต็มที่ แต่เขาก็มีความสุข
ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ได้ขาดแคลนอะไร พอใจกับชีวิตที่รัฐบาลกำหนดให้ บางที
ประชาธิปไตยอาจไม่เหมาะกับทุกประเทศก็ได้ โดยเฉพาะประชาธิปไตยที่ถูก
ยึดเย็ดให้หรือแฝงมาในรูปแบบของการแสวงหาผลประโยชน์

(ติดตามอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับแอฟริกาได้ที่ www.hotfeet.blogging.com) ☎

ศาสนาคริสต์ (โรมันคาทอลิก)

กองलग ทินกร ณ อยุธยา

นักการทูตปฏิบัติการ กรมสารนิเทศ

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มีคนนับถือในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ตามทะเบียนราษฎรแล้วคิดเป็นร้อยละ ๐.๘ ของประชากร คนไทยพุทธส่วนใหญ่รู้จักศาสนาคริสต์ผ่านศาสนสถานที่มีชื่อเสียงที่กระจายอยู่ทั่วกรุงเทพฯ เช่น วัดอัสสัมชัญ วัดซางตาครู้ส (วัดกุฎีจีน) วัดเซนต์หลุยส์ เป็นต้น และยังมีสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนากระจายอยู่ทั่วประเทศไทย เช่น โรงเรียนที่มีชื่อขึ้นต้นด้วย “เซนต์” ทั้งหลาย โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย เป็นต้น จนสามารถกล่าวได้ว่าคริสต์ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยไปแล้ว

อย่างไรก็ตาม หลายคนอาจรู้จักศาสนาคริสต์เพียงแค่ชื่อ หรือรู้ว่าโบสถ์คริสต์มีความโอโง่งอลังการและสวยงาม ถ้ารู้มากหน่อยอาจจะรู้เรื่องวันคริสต์มาส วันอีสเตอร์ และชื่อพิธีกรรมอื่น ๆ ของคริสต์ศาสนา ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจคริสต์ศาสนิกชน วันนี้ผู้เขียนจึงจะขอบรรยายถึงคริสต์ศาสนาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจคริสต์ศาสนิกชนได้ดีขึ้น

ก่อนอื่นต้องขอแจกแจงก่อนว่าศาสนาที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึงนั้น
คือนิกายโรมันคาทอลิก นิกายอื่น ๆ มีลักษณะคล้ายหรือต่างกันบ้าง บทความนี้
จะกล่าวถึงบางนิกายบ้างในส่วนของความเป็นมาของศาสนาคริสต์ แต่ไม่ได้
ลงลึกในเนื้อหาคำสอนของนิกายอื่น หากมีโอกาสก็จะเขียนบทความเกี่ยวกับ
นิกายเหล่านั้นเช่นกัน

ความเป็นมาของคริสต์ศาสนา

คริสต์ศาสนาไม่ได้เกิดขึ้นในสุญญากาศ ก่อนศาสนาคริสต์จะเกิดขึ้นนั้น
มีศาสนายูดาห์ ซึ่งมีความเชื่อบางอย่างคล้ายกัน จนสามารถกล่าวได้ว่า
ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่มามีต่อยอดศาสนายูดาห์

ก่อนสมัยคริสตกาลนั้น ชาวยิว (ผู้นับถือศาสนายูดาห์) รอการมาเกิด
ของพระบุตรของพระเจ้าเป็นเจ้า เมื่อพระเยซูทรงบังเกิดขึ้นในโลกมนุษย์
คนกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าพระเยซูทรงเป็นพระบุตรของพระเจ้า นับเป็นจุดเริ่มต้น
ของคริสต์ศาสนา

ท่านผู้อ่านบางคนอาจเคยได้ยินว่าศาสนาคริสต์และยูดาห์ต่างกัน
เพียงแค่ว่าชาวคริสต์เชื่อว่าพระเยซูทรงเป็นพระบุตรของพระเจ้าแต่ชาวยิว
ไม่เชื่อ อันที่จริงแล้ว ยังมีข้อแตกต่างที่สำคัญในหลักคำสอน แต่เดิม
ศาสนายูดาห์มีเพียงกฎระเบียบ ซึ่งปรากฏในบางส่วนของพระคัมภีร์เก่า (Old
Testament) ชาวคริสต์เชื่อว่าพระเยซูทรงเติมเต็มมวลมนุษย์ให้สมบูรณ์
โดยการเพิ่มหลักคำสอนเกี่ยวกับความรักเข้าไปในกฎระเบียบ หากท่านผู้อ่าน
มีโอกาसानพระคัมภีร์ของคริสต์ศาสนา อาจเปรียบเทียบระหว่างพระคัมภีร์
เก่าและใหม่ จะเห็นว่าความรักมีความสำคัญขึ้นอย่างมากในพระคัมภีร์ใหม่

คริสต์ศาสนาจึงถือว่าได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อพระเยซูทรงบังเกิดในโลกมนุษย์
เมื่อ ๒,๐๐๐ กว่าปีที่แล้ว (คริสต์ศักราชเริ่มนับตั้งแต่วันประสูติของพระเยซู)
เป็นเวลานานมากและระหว่างเวลานี้ นิกายต่าง ๆ ของคริสต์ศาสนาได้
เกิดขึ้น เริ่มจากการแยกนิกายระหว่างโรมันคาทอลิกและกรีกออร์ทอดอกซ์
ซึ่งต่างกันเพียงแค่ว่า ชาวโรมันคาทอลิกนับถือพระสันตะปาปาแห่งกรุงโรม
(จึงเรียกว่าโรมันคาทอลิก) ในขณะที่ชาวกรีกออร์ทอดอกซ์นับถือเพทริอาร์ค
(patriarch) แห่งกรุงไบแซนเทียม* ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ของกรีซในสมัยนั้น
(จึงเรียกว่ากรีกออร์ทอดอกซ์) ปัจจุบันคือเมืองอิสตันบูลในตุรกี โดยคำว่า
คาทอลิกและออร์ทอดอกซ์มีความหมายในเชิงเดียวกัน คือ เป็นสากล

๑ ปัจจุบัน แต่ละประเทศที่มี
ผู้นับถือนิกายกรีกออร์ทอดอกซ์เป็นส่วนใหญ
มีเพทริอาร์คของประเทศตัวเอง เช่น
กรีซ รัสเซีย เป็นต้น

ต่อมา ในศตวรรษที่ ๑๖ มาร์ติน ลูเธอร์ มีแนวคิดว่สิ่งที่สำคัญของศาสนาคือตัวพระคัมภีร์เท่านั้น ไม่ใช่พิธีกรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่ทำสืบกันมานับพันปี จึงแยกไปตั้งนิกายโปรเตสแตนท์ (ในภาษาไทยเรียกผู้นับถือนิกายโปรเตสแตนท์ว่า คริสเตียน และโรมันคาทอลิกและกรีกออร์ทอดอกซ์ว่าคริสตัง ซึ่งสะกดเป็นภาษาอังกฤษเหมือนกัน แต่เรียกต่างกันในภาษาไทย เพราะไทยรับนิกายโรมันคาทอลิกจากชาวโปรตุเกสที่ออกเสียงคำว่า Christian ว่าคริสตัง และรับนิกายโปรเตสแตนท์จากชาวอังกฤษซึ่งออกเสียงคำเดียวกันว่าคริสเตียน) จะเห็นได้ว่า โปรเตสแตนท์ไม่มีพิธีรีตองเหมือนโรมันคาทอลิก แต่ถ้าพูดถึงหลักคำสอนตามพระคัมภีร์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรัก เรื่องพระเจ้า ฯลฯ นั้นเหมือนกัน

ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย

ก่อนที่จะบรรยายเรื่องคำสอน ขอกล่าวสั้น ๆ เกี่ยวกับการเข้ามาของศาสนาคริสต์ในประเทศไทย คริสต์ศาสนาเริ่มเข้ามาในประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

ทางการในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์คือจดหมายจากพระสันตะปาปา และการขอก่อตั้งโรงเรียนและวัดนักบุญยอแซฟที่พระนครศรีอยุธยาใน ค.ศ. ๑๖๖๕ อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านั้นมีบาทหลวงชาวโปรตุเกสเข้ามาประเทศไทยบ้าง แต่ไม่ได้มีการเผยแพร่ศาสนาอย่างชัดเจนและจริงจัง นอกจากนี้ การเผยแพร่ศาสนาในสมัยนั้นยังเป็นการเผยแพร่ให้ชาวต่างชาติที่อาศัยในประเทศไทยเท่านั้น จนกระทั่งสมัยกรุงธนบุรี ถึงได้มีการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ให้คนไทย

ปัจจุบัน คริสต์ศาสนิกายโรมันคาทอลิกมีรากฐานที่มั่นคงในประเทศไทย มีวัดและผู้นับถือกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีการแบ่งเขตในการดูแลศาสนิกชนเรียกว่าสังฆมณฑล รวม ๑๐ สังฆมณฑล ได้แก่ กรุงเทพฯ ท่าแร่-หนองแสง เชียงใหม่ นครสวรรค์ ราชบุรี นครราชสีมา อุบลราชธานี อุตรดิตถ์ จันทบุรี และสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีพระคาร์ดินัล (สังฆราชที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของพระสันตะปาปา) คือ พระคาร์ดินัลไมเกิ้ล มีชัย กิจบุญชู

ความเชื่อหลักของศาสนาคริสต์

ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น คำสอนของคริสต์ศาสนาเน้นเรื่องความรัก หากท่านผู้อ่านไม่มีเวลา ก็ขอให้ท่องว่า “ให้รักพระเจ้า ล้นสุดใจ ล้นสุดกำลัง ล้นสุดสติปัญญา” ซึ่งเป็นแก่นที่สำคัญที่สุดของคริสต์ศาสนา หรือถ้าจะให้สั้นกว่านั้น “ให้รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” ก็พอใช้ได้เช่นกัน

คำสอนของศาสนาคริสต์เน้นความรักเป็นอย่างมาก การลงมาบังเกิดในโลกมนุษย์ของพระเยซู นับเป็นการแสดงความรักของพระผู้เป็นเจ้าต่อมวลมนุษย์ เพราะพระผู้เป็นเจ้าจะทรงอยู่เฉย ๆ ก็ได้ แต่กลับเลือกที่จะยอมส่งพระบุตรลงมาบังเกิดในโลกเพื่อไถ่บาปให้มวลมนุษย์ การไถ่บาปของพระเยซูก็เป็นการแสดงความรักเช่นกัน โดยขั้นตอนหนึ่งของการไถ่บาปคือการยอมถูกตรึงกางเขนจนสิ้นพระชนม์ ทั้งนี้ หากไม่มีพระเยซู ไม่มีการตรึงกางเขน ก็ไม่มีคริสต์ศาสนาที่เราเห็นกันอยู่ในปัจจุบัน สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดจึงนับได้ว่าเป็นการมอบศาสนาและหนทางสู่สรวงสวรรค์ให้กับมวลมนุษย์ เป็นการมอบช่องทางการเชื่อมโยงกับพระผู้เป็นเจ้าแก่มวลมนุษย์ คงไม่มีการแสดงความรัก

โตที่ยิ่งใหญ่ไปกว่านี้อีกแล้ว นับเป็นตัวอย่างแก่มวลมนุษย์ให้รักพระเจ้าและรักเพื่อนมนุษย์

นอกจากนี้ คริสต์ศาสนาเป็นศาสนาเทวนิยม คือ เชื่อในพระเจ้าเป็นเจ้า หากจะให้ละเอียดกว่านั้น คริสต์ศาสนาเป็นศาสนาเอกเทวนิยม คือ เชื่อในพระเจ้าเป็นเจ้าซึ่งมีเพียงพระองค์เดียว และดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่าศาสนาคริสต์แตกแขนงมาจากศาสนายูดาห์ พระเจ้าเป็นเจ้าในคริสต์ศาสนาทรงเป็นพระเจ้าเดียวกันกับในศาสนายูดาห์ คือ พระยะโฮวา

ณ จุดนี้ ท่านผู้อ่านอาจสงสัยว่า แล้วพระเยซูล่ะ? ก็ต้องตอบว่า พระเยซูทรงเป็นพระบุตรของพระเจ้าเป็นเจ้า แต่พระเยซูก็ทรงเป็นพระเจ้าเป็นเจ้าเช่นกัน หลักคำสอนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของศาสนาคริสต์คือ หลักตรีเอกภาพ ซึ่งไม่ปรากฏเลยในศาสนายูดาห์ หลักตรีเอกภาพกล่าวว่า พระเจ้าเป็นเจ้ามี

พระองค์เดียว แต่พระผู้เป็นเจ้าทรงมีลักษณะตรีเอกภาพซึ่งทำให้มนุษย์
รับรู้พระผู้เป็นเจ้าผ่าน ๓ รูปแบบ คือ พระบิดา พระบุตร และพระจิต^๒
มนุษย์เราจึงเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นสมัยคริสตกาลว่า พระผู้เป็นเจ้าทรงส่งพระบุตร
มาบังเกิดในโลกมนุษย์เพื่อไถ่บาปให้มวลมนุษย์ ฟังดูเหมือนมีสองบุคคล
แต่อันที่จริงแล้วทั้งสองเป็นหนึ่งเดียว เมื่อนำมารวมกับหลักคำสอนด้านความรัก
จึงต้องรักทั้งพระบิดา พระเยซู และพระจิต อย่างมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

อย่างไรก็ตาม หลักตรีเอกภาพเป็นหลักที่มีความสำคัญในเชิงทฤษฎี
มากกว่า หลักคำสอนเกี่ยวกับความรักจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
มากกว่า นอกจากนี้ ถ้าท่านผู้อ่านที่เป็นชาวพุทธอยากได้หลักคำสอนที่มีลักษณะ
เป็นข้อห้าม เหมือนศีล ๕ ในพุทธศาสนา คริสต์ศาสนาก็มีเช่นกัน คือ คำบัญญัติ
๑๐ ประการ ดังนี้

๑. จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้าเป็นพระเจ้าพระเจ้าพระองค์เดียวของท่าน
๒. อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ
๓. อย่าลืมนฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์
๔. จงนับถือบิดามารดา
๕. อย่าฆ่าคน
๖. อย่าผิดประเวณี
๗. อย่าลักขโมย
๘. อย่าพูดเท็จใส่ร้ายผู้อื่น
๙. อย่าปลงใจผิดประเวณี
๑๐. อย่ามั่งได้ทรัพย์สินของผู้อื่น

๒ พระจิต หรือพระวิญญาณบริสุทธิ์เป็นวิญญาณที่คอยทำตามประสงค์ของพระบิดา
โดยชาวคริสต์เชื่อว่าเป็นผู้เผยพระนามยาห์เวห์ (พระยะโฮวาห์) แก่ชาวอิสราเอล และเป็นผู้ชำระ
และประทานชีวิตให้แก่คริสตจักร

พิธีกรรมและวันสำคัญ

สุดท้ายนี้ขอกล่าวถึงพิธีกรรมและวันสำคัญในศาสนาคริสต์ ท่านผู้อ่านจะได้เข้าใจเพื่อนชาวคริสต์หากพวกเขาไม่ว่างในบางวัน โดยเฉพาะวันอาทิตย์ซึ่งคริสต์ศาสนิกชนนิกายโรมันคาทอลิกจะเข้าร่วมพิธีมิสซาในโบสถ์

นอกจากนี้ วันสำคัญของคริสต์ศาสนา ได้แก่ วันคริสต์มาสและวันอีสเตอร์ โดยคริสต์ศาสนิกชนจะไปทำพิธีกรรมที่โบสถ์ และยังมีประเพณีการเฉลิมฉลองที่แตกต่างกันไปทั่วโลก

วันคริสต์มาสคือวันประสูติของพระเยซู มีความสำคัญมากเพราะเป็นวันคล้ายวันที่พระบุตรของพระเจ้าเป็นเจ้าทรงบังเกิดในร่างกายมนุษย์ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยงระหว่างพระเจ้าและมนุษย์ วันคริสต์มาสตรงกับวันที่ ๒๕ ธันวาคมของทุกปี ในช่วงเทศกาลคริสต์มาส คริสต์ศาสนิกชนจะตกแต่งบ้านด้วยต้นสน และบางบ้านอาจมีฉากจำลองการประสูติของพระเยซู โดยมีตุ๊กตาจำลองบุคคลต่าง ๆ ตามพระคัมภีร์ รวมถึงพระเยซูซึ่งเจ้าของบ้านจะวางในฉากในวันที่ ๒๕ นอกจากนี้ ยังมีประเพณีการมอบของขวัญ การรวมญาติเพื่อรับประทานอาหารมื้อพิเศษ (อาหารจะแตกต่างกันไปตามประเทศ อังกฤษมีพุตติงวันคริสต์มาส ฝรั่งเศสมีไก่งวงยัดไส้เกลือ ฯลฯ) และยังมี การร้องเพลงคริสต์มาสในสถานที่ต่าง ๆ

ส่วนวันอีสเตอร์หรือในภาษาไทยเรียกว่าวันสมโภช คือ วันที่พระเยซูทรงฟื้นคืนชีพหลังจากสิ้นพระชนม์จากการถูกตรึงกางเขน วันอีสเตอร์นั้นกำหนดโดยปฏิทินจันทรคติ ทำให้วันที่ไม่ตรงกันในแต่ละปี แต่จะอยู่ระหว่าง

๒๒ มีนาคม - ๒๕ เมษายน เสมอ แน่แน่นอนว่าคริสต์ศาสนิกชนเฉลิมฉลองวันสมโภชด้วยพิธีกรรมในโบสถ์ แต่ก็มีประเพณีสำหรับการเฉลิมฉลองอีสเตอร์นอกศาสนสถานด้วย โดยในปัจจุบัน สัญลักษณ์ของการเฉลิมฉลองวันอีสเตอร์นอกโบสถ์ คือ ไข่ มีธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับไข่มากมายในช่วงเทศกาลอีสเตอร์ไม่ว่าจะเป็นไข่ช็อคโกแลต กิจกรรมตามหาไข่ (ผู้ใหญ่เอาไข่ไปซ่อนแล้วให้เด็กตามหา) และการย้อมสีไข่ต้ม

ทั้งนี้ การเฉลิมฉลองวันสำคัญทางศาสนาประกอบด้วยพิธีกรรมในโบสถ์และการเฉลิมฉลองนอกโบสถ์ ชาวพุทธหรือผู้นับถือศาสนาอื่นสามารถร่วมเฉลิมฉลองวันสำคัญของศาสนาคริสต์ได้เช่นกัน ทั้งวันประสูติและวันฟื้นคืนชีพของพระเยซูเป็นวันที่น่ายินดีสำหรับคริสต์ศาสนิกชน ซึ่งชาวพุทธก็ควรมีมุทิตาจิตร่วมยินดีกับคริสต์ศาสนิกชนด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณบาทหลวงพงศ์เทพ ประมวลพร้อมจากโรงพิมพ์อัสสัมชัญ ที่ได้ให้ข้อมูลและได้ตรวจทานความถูกต้องของบทความนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะได้ช่วยให้ผู้นับถือศาสนาอื่นเข้าใจคริสต์ศาสนาดีขึ้น อันจะนำไปสู่ความปรองดองและสามัคคีในสังคมไทย ดังที่คุณพ่อพงศ์เทพได้กล่าวไว้ว่า พระผู้เป็นเจ้ารักเราทุกคนและมีหนทางให้ทุกคนขึ้นสวรรค์ ขอให้คนจากทุกศาสนารักกันและอย่าให้ศาสนาเป็นสิ่งที่ทำให้เราแตกแยกหรือขัดแย้งกัน แต่ให้ศาสนาเป็นสิ่งที่รวมเราเป็นหนึ่งเดียวกัน ☸

นางยูคาลา หุ่นละครเล็ก

ศรีพงศ์ บุญนาค

นักการทูตปฏิบัติกร กรมสารนิเทศ

เมื่อเรานึกถึงวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน เราอาจคิดว่าหุ่นละครเล็กเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ แต่ที่จริงแล้วศิลปะการแสดงแขนงนี้ได้เกิดขึ้นมานานแล้ว แต่ได้สูญหายไปชั่วระยะหนึ่งและได้กลับมาเป็นที่รู้จักอีกครั้งโดยครอบครัว “ยังเขียวสด” โดยรู้จักในนามคณะละครเล็กโจหลุยส์ หนังสือวิทยุสาราณรมย์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหุ่นละครเล็กโจหลุยส์ที่มีต่อวัฒนธรรมไทยจึงได้ไปสัมภาษณ์ คุณสุรินทร์ ยังเขียวสด ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่สืบสานมรดกทางศิลปะของ

โจหลุยส์ เพื่อจะได้นำความรู้ ประวัติ และแนวทางการดำเนินธุรกิจของ คณะละครเล็กโจหลุยส์มาเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนต่อไป

หุ่นละครเล็กอาศัยความพร้อมเพรียงของนักเชิดหุ่น ๓ คน ใช้การเดินแบบโขน มีความละเอียดและวินัย จึงทำให้หุ่นเชิดดูเหมือนมีชีวิต หุ่นเชิดเป็นหุ่นเต็มรูป สามารถขยับหัว แขน ขา มือ และคอ ซึ่งดูสมจริง เหมือนคนจริง นอกจากนี้ ชุดเสื้อผ้าของหุ่นมีความหลากหลายและงดงาม ทำให้การแสดงมีเสน่ห์และสง่างาม

เนื่องจากการแสดงของโจหลุยส์มีความคล้ายคลึงกับการแสดงโขน ทำให้คนหลายคนเข้าใจว่า โจหลุยส์ คือการแสดงโขนแบบย่อส่วน แต่อันที่จริงถ้าได้ไปดูการแสดงการเชิดหุ่นของโจหลุยส์จะรู้สึกว่โจหลุยส์มีความแตกต่าง เพราะ

๑. โจหลุยส์ได้พัฒนาตัวหุ่นเชิดให้มีความสวยงามและประสิทธิภาพมากขึ้นในการแสดง โดยการเปลี่ยนกลไกของตัวหุ่นและออกแบบชุดของหุ่นใหม่ ซึ่งเป็นการเพิ่มรายละเอียดและเอกลักษณ์ของคณะละครโจหลุยส์โดยไม่ซ้ำแบบใคร แต่ยังคงรักษาวีธีการเชิดหุ่นดั้งเดิมที่อาจารย์สาครได้ถ่ายทอดไว้

๒. ได้นำระบบแสงและเสียงระดับมืออาชีพมาใช้เป็นส่วนประกอบในการแสดง เพื่อเพิ่มความตื่นเต้นในการแสดงและเปลี่ยนจากการใช้เพลงที่บันทึกไว้ล่วงหน้าเป็นดนตรีสด นอกจากนี้ได้นำเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสมัยใหม่มาใช้ร่วมกันเพื่อให้เสียงมีความสมจริงและน่าสนใจมากขึ้น

๓. ได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อเรื่องและบทให้มีความกระชับมากขึ้น ในการแสดงเพื่อดึงดูดผู้ชม กลุ่มใหญ่ ความแตกต่างนี้ทำให้คนอินน์ไปกับเนื้อเรื่องและน่าติดตาม

การแสดงที่น่าตื่นเต้นต้องมาพร้อมกันกับประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ โจหลุยส์ หรือ นาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก เป็นคณะการแสดงละครเล็กของอาจารย์สาคร ยังเขียวสด และครอบครัว โจหลุยส์เป็นคณะหุ่นซึ่งเป็นทายาทโดยตรงของผู้สร้างสรรค์และสืบสานศาสตร์และศิลป์แห่งละครเล็ก ซึ่งกำเนิดขึ้นเมื่อกว่า ๑ ศตวรรษก่อน บิดาและมารดาของอาจารย์สาครเองเป็นนักเชิดหุ่นในคณะของครูแกร ศัพทวณิช ผู้คิดประดิษฐ์หุ่นละครเล็กขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๔ จนกลายเป็นมหรสพชนิดใหม่ที่ได้รับคามนิยมอย่างต่อเนื่อง

หลายคนคิดว่าชื่อ “โจหลุยส์” ต้องมีความเกี่ยวข้องกับคนต่างชาติ แต่จริง ๆ แล้ว “โจหลุยส์” คือชื่อเล่นของคุณสาคร ยังเขียวสด ตอนแรกคุณสาครมีชื่อเล่นชื่อหลู แต่เมื่อเวลาผ่านไปชื่อเพี้ยนกลายเป็นหลุย เพราะว่า

คุณสาคร ยิ่งชีวะสด

ครูแกร ศัพทวนิช

ได้เล่นละคร โขนและลิเกมาก คนจึงได้เพิ่มฉายาว่าโจ ซึ่งเป็นฉายาที่นิยมกัน
ในวงการภาพยนตร์ในสมัยนั้น กลายเป็นต้นกำเนิดชื่อ โจหลุยส์ คุณสาครเป็นคน
มุ่งมั่นในเรื่องการแสดง และมีความสามารถในการแกะสลักอีกด้วย คุณสาคร
ได้ฝึกฝนตัวเองโดยแกะสลักผักทองและสับู่ หลังจากนั้นได้ไปเรียนรู้เพิ่มเติม
ทำให้มีความชำนาญในการแกะสลักหัวโขน

สมัยก่อนในประเทศไทยการแสดงหุ่นเชิดแบ่งเป็น ๔ ประเภท ได้แก่
หุ่นหลวง หุ่นเล็ก หุ่นกระบอก และหุ่นละครเล็กของครูแกร (พื้นบ้าน)
หุ่นหลวงวังหน้า หรือ หุ่นเล็ก เป็นศิลปะการเชิดหุ่นที่นิยมกันมากในสมัยที่
กรมพระราชวังบวรวิไชยชาญเป็นวังหน้า ได้ทรงเป็นผู้นำในศิลปะการแสดงนี้
ด้วยการเชิดที่อาศัยคน ๑ ถึง ๒ คน แต่ไม่มีใครรู้ว่าการแสดงทำอย่างไร
จนกระทั่งวันหนึ่งกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญได้เชิญครูแกรมาชมการแสดง
ของท่าน และเพราะความห่วงหาจึงทรงปรารภกับครูแกรว่าใครลอกเลียนแบบ
ขอให้ม๊ออันเป็นไป แต่เมื่อครูแกรได้เห็นหุ่นของกรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ
จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหุ่นให้มีชีวิตมากขึ้น เช่น เพิ่มนักแสดงเชิดหุ่นเป็น

๓ คน เพื่อเพิ่มรายละเอียดในการแสดง และการสร้างหุ่นแบบใหม่ที่มีหน้าตา
กับกลไกที่แตกต่างออกไป ซึ่งครูแกรจะได้นำไปแสดงภายนอกวังได้ และ
ต่อมาจึงได้เริ่มทำหุ่นของตนเอง ซึ่งกลายเป็นจุดกำเนิดของการแสดงหุ่น
พื้นบ้าน ในช่วงชีวิตของครูแกร ท่านได้สร้างหุ่นทั้งหมด ๒๐๐ ตัว แต่ในเวลา
เดียวกันครูแกรก็หิวหางานของท่าน เมื่อครูแกรชราภาพลง ไม่สามารถ
สร้างหุ่นและแสดงได้แล้ว จึงนำหุ่นเกือบทั้งหมดไปจำเรียม^๑ ลงแม่น้ำเจ้าพระยา
เหลือไว้เพียง ๓๐ ตัว เพื่อเป็นมรดกให้แก่ลูกหลานต่อไป

เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ความนิยมของหุ่นละครเล็กลดลง
ทำให้การแสดงหุ่นละครหายสาบสูญไปจากสังคมไทยเกือบ ๕๐ ปี จนถึงปี
พ.ศ. ๒๕๒๘ คุณสุรินทร์ ยังเขียวสดบุตรชายของครูสาครอธิบายว่าหลัง
สงครามโลก นักแสดงมีอายุมากขึ้นจึงไม่สามารถแสดงได้เป็นเหตุที่ทำให้
ครูแกรจำเรียมหุ่นลงแม่น้ำไป และในเวลาเดียวกันสงครามทำให้ความนิยม

๑ “จำเรียม” แปลว่าทิ้งหรือทำลาย ใช้กับสิ่งที่เป็นของพระเจ้าแผ่นดินหรือมีความศักดิ์สิทธิ์
เช่น จำเรียมงาช้าง เป็นต้น

ในการชมการแสดงหุ่นละครดลลง หลังจากทีครูแกรล่องลับไป หุ่น ๓๐ ตัวที่เหลือคุณย่าหลังภรรยาครูแกรได้มอบให้คุณสาครเป็นมรดก แต่หุ่นทั้งหมดที่เหลืออยู่ชำรุดจนไม่สามารถเล่นได้ อีก ประกอบกับหุ่นเก่าแก่มากเกินไปจนทำให้นักแสดงไม่กล้านำหุ่นมาเล่น ในที่สุดจึงนำหุ่นที่เหลือไปบริจาคตามวัดหลายแห่งที่สมุทรปราการ แต่ด้วยคุณสาครและครอบครัวมีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมหุ่นละครเล็กให้สืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง จึงตัดสินใจทำพิธี ขออนุญาตครูแกรเพื่อสร้างหุ่นขึ้นใหม่และรื้อฟื้นมหรสพชนิดนี้ขึ้นมาจัดแสดงอีกครั้ง ในชื่อ “หุ่นละครเล็กคณะสาครนาฏศิลป์” โดยการจัดให้มีการแสดงต่อสาธารณะเป็นครั้งแรกที่สวนอัมพรในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ และได้ถ่ายทอดศิลปะการชักเชิดและศาสตร์การประดิษฐ์ตัวหุ่นที่ซับซ้อนให้แก่บุตรธิดาของคุณสาคร ทั้ง ๙ คน นับเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะการแสดงหุ่นละครเล็กอย่างจริงจัง โจทย์หลุยส์ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยต่อมาครูสาครและบุตรธิดาได้ก่อตั้งโรงละครเล็กที่บ้านในจังหวัดนนทบุรีเป็นแห่งแรก

แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เกิดไฟไหม้ที่บ้านจึงทำให้อุปกรณ์การแสดงและหุ่นเชิด ๔๘ ตัว ถูกเพลิงเผาไหม้จนหมดสิ้น เป็นช่วงเวลาที่ยากลำบากสำหรับครอบครัว ยิ่งเสียดายเป็นอย่างมาก ในความทรงจำของคุณสุนทรบุตรชายของคุณสาคร เล่าให้ฟังว่าจากเหตุการณ์นั้น ทุกคนในครอบครัวรู้สึกหมดหวังไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไป แต่คุณสาครมีความฮึดสู้ บอกลูก ๆ ให้พยายามสร้างหุ่นขึ้นมาใหม่อีกครั้ง โดยใช้เงินทุกบาททุกสตางค์ที่เหลืออยู่ เมื่อข่าวนี้ได้กระจายไปทางกระทรวงวัฒนธรรม บริษัทเอกชน และบุคคลที่มีความเมตตาได้ช่วยกันบริจาคเงินช่วยเหลือให้คณะฟื้นตัวกลับมาได้อีกครั้ง เพราะมีความเชื่อว่า คุณสาครและครอบครัว จะสามารถรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมการเชิดหุ่นได้ต่อไป

เมื่อคณะตั้งตัวได้อีกครั้งจึงได้ย้ายสำนักมาตั้งอยู่ที่สวนลุมไนท์บาซาร์ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเป็นประธานในพิธีเปิด โรงละคร ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕

คุณสุรินทร์ ยังเขียวสด

ต่อมาสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานชื่อโรงละครโจหลุยส์ว่า “นาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก” และได้ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ “มูลนิธินาฏยศาลา หุ่นละครเล็ก”

เมื่อสัญญาเช่าที่สวนลุมไนท์บาซาร์หมดลง คณะจึงย้ายโรงละครไปที่ตึกเอเชียติก ถนนเจริญกรุง ปัจจุบันนอกจากจะมีการแสดงเป็นประจำแล้ว คณะนาฏยศาลาหุ่นละครเล็กยังได้ถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้วย

ส่วนหนึ่งที่มีการผลักดันให้มีการทำหุ่นขึ้นมาได้อีกครั้งนั้น เพราะบุตรธิดาทั้ง ๙ คน ได้รับการสั่งสอนและการอบรมเกี่ยวกับศิลปะการเชิดหุ่นมาจากคุณสาคร นอกจากการเชิดหุ่นแล้วทุกคนมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน อาทิ การตกแต่งเครื่องประดับของหุ่น งานช่าง ดนตรี การขับร้อง การกำกับการแสดง และการบริหารธุรกิจ คุณสาครสนับสนุนให้ลูก ๆ ทุกคนทำในสิ่งที่ตัวเองชอบโดยเปรียบเทียบกับ การปรังก้วยเตี่ยวโดยให้ลูกทุกคนปรังก้วยเตี่ยวให้มีรสชาติที่ตัวเองต้องการ

โดยเฉพาะคุณสุรินทร์ซึ่งเป็นบุตรชายคนที่ ๗ ของคุณสาครที่มีประสบการณ์ที่สำคัญจากการเดินทางไปต่างประเทศ คุณสุรินทร์ได้มีโอกาสไปท่องเที่ยวที่ประเทศฝรั่งเศสในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ และได้อยู่อาศัยอยู่กับเพื่อนชาวฝรั่งเศสชื่อ Jennie Rona เป็นเวลา ๓ เดือน ในช่วงเวลานั้นคุณสุรินทร์ได้เรียนรู้และแสดงการเชิดหุ่นหลากหลายชนิดทั้งของฝรั่งเศสและของประเทศอื่น ๆ ในเวลาเดียวกันคุณสุรินทร์ก็ได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของฝรั่งเศสอย่างลึกซึ้งโดยเฉพาะวัฒนธรรมการบริหารธุรกิจแบบครอบครัว และเห็นว่าเป็นการบริหารที่น่าสนใจ มีประสิทธิภาพ และมีความมั่นคง หลังจากที่ได้สัมผัสกับวัฒนธรรมนี้แล้ว คุณสุรินทร์จึงเกิดความประทับใจและเชื่อว่าคนไทยก็สามารถทำแบบนี้ได้เช่นเดียวกัน การเดินทางไปประเทศฝรั่งเศสครั้งนั้นจึงเป็นผลให้คุณสุรินทร์มีแนวคิดที่สามารถจะนำมาปรับใช้กับครอบครัวของเขาเองได้

หลังจากที่ตั้งตัวได้อีกครั้ง คณะละครได้ย้ายมาตั้งอยู่ที่สวนลุมไนท์บาซาร์ และได้รับเชิญไปแสดงหลายที่ และได้เดินทางไปแข่งขันในเวทีนานาชาติ โดยได้รับรางวัลมากมายจากการประกวดได้เปิดการแสดงพิเศษ และได้รับเชิญให้ร่วมเปิดการแสดงรอบโลก นอกจากนั้น นาฏยศาลาหุ่นละครเล็กยังเคยเดินทางไปเปิดการแสดงหุ่นละครเล็ก รวมทั้งนาฏศิลป์และดนตรี ทั้งแบบไทยและแบบร่วมสมัยอีกด้วย๒

๒ สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.joelouistheatre.com/>

แต่ประเทศที่คุณสุรินทร์ประทับใจมากที่สุดคือที่ประเทศญี่ปุ่น เพราะมีโอกาสได้เดินทางไปด้วยกันทั้งครอบครัว และทางญี่ปุ่นให้การต้อนรับอย่างดี คณะละครเชิดหุ่นของญี่ปุ่นซึ่งเป็นคณะแรกของโลกพบว่าประเทศไทยมีการแสดงการเชิดหุ่นที่คล้ายกันกับญี่ปุ่นจึงได้เชิญคณะละครโจหลุยส์ไปแสดง การได้รับเชิญครั้งนั้นทำให้คุณสุรินทร์เห็นว่า วัฒนธรรมการเชิดหุ่นมีความหมายต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนต่อประชาชนของประเทศเหล่านั้น จึงเป็นกำลังใจให้แก่คณะละครที่จะรักษา วัฒนธรรมการเชิดหุ่นและสืบทอดต่อประเพณีต่อไปในอนาคต

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับคณะละครโจหลุยส์ ไม่ใช่แค่เรื่องประวัติศาสตร์ของคณะเพียงอย่างเดียว แต่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้านการบริหารของคณะละครโจหลุยส์ก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจโดยเฉพาะ เหตุใดจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง มีผลอย่างไร และมีความเกี่ยวข้องมากเพียงใดกับความอยู่รอดของคณะ

คุณสุรินทร์อธิบายว่า เมื่อมีการสร้างหุ่นละครขึ้นมาใหม่จึงเป็นโอกาสที่จะพัฒนาเทคโนโลยีในการเซต และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งวัสดุใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ในการสร้างหุ่น เช่น เรซิน กระดาษสมัยใหม่ ดินญี่ปุ่น ดินชนมปัง และไฟเบอร์ เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันคณะละครโจหลุยส์ยังคงรักษาความดั้งเดิม โดยเฉพาะการตัดเย็บเสื้อผ้า และการเลือกสีผ้าให้หุ่นโดยนำเอกลักษณ์ซึ่งเป็นวิธีดั้งเดิมกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยและวัสดุใหม่ ๆ มาผสมผสานกัน ทำให้หุ่นมีความสวยงาม มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น และมีคุณภาพที่ดี จึงกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในตัวเอง

คุณสุรินทร์อธิบายว่า การบริหารงานของคณะละครในช่วงแรกดำเนินไปในลักษณะการบริหารแบบครอบครัว เป็นระบบที่ไม่เคร่งเครียด ไม่มีพื้นฐานที่ชัดเจน มีความอิสระ อาทิ อยากรู้คิดอยากทำอะไรก็ทำโดยไม่มีข้อบังคับใด ๆ แต่การบริหารแบบนี้กลับส่งผลลบเพราะไม่เป็นไปตามกลไกตลาด และการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น การตั้งราคาไม่เป็นไปตามมาตรฐานของตลาด ทำให้คณะละครโจหลุยส์ไม่ได้กำไรเท่าที่ควรจึงไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้

ครอบครัว “ยังเขียวสด” เห็นว่า ถ้ายังทำงานแบบระบบเดิมคณะละครโจหลุยส์อาจจะไม่สามารถอยู่รอดในสังคมสมัยใหม่ได้จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบบริหารให้ทันสมัยและมั่นคง อาทิ การแบ่งงานและ หน้าที่ให้กับ

ทุกคนในครอบครัว การตั้งกฎเกณฑ์รวมทั้งจัดสรรงบประมาณที่แน่นอนและเหมาะสมต่อนักแสดงและเจ้าหน้าที่ การจัดประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การบุกเบิกการใช้ภาษาต่างประเทศ และการศึกษาวัฒนธรรมของต่างชาติ การเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารนี้ ถือว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับครอบครัว “ยังเขียวสด” และเป็นโอกาสให้ครอบครัวปรับตัวและเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจที่มีประสิทธิภาพและแตกต่างจากเดิม เพราะนอกจากเป็นการช่วยตัวเองแล้วยังเป็นการสร้างอาชีพที่มั่นคงให้แก่ศิลปินและนักแสดงของคณะด้วย นอกจากการเปลี่ยนแปลงการบริหารแล้วยังต้องมีการเปลี่ยนแปลง เจตคติ โดยให้มีวินัย มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา”

ถึงแม้คณะละครจะใช้กลวิธีในการจัดการคณะละครแบบสมัยใหม่ แต่การจัดระบบแบบแผนทางศิลปะก็ยังคงเป็นระบบครอบครัวแบบเดิม กล่าวคือยังคงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีของพี่น้อง การให้เกียรติซึ่งกันและกัน และการนับถือผู้อาวุโส คณะละครโจหลุยส์จึงถือว่าเป็นตัวอย่างที่น่าชื่นชม เพราะสามารถยอมรับและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกปัจจุบันได้โดยไม่ละทิ้งเอกลักษณ์ดั้งเดิมของการให้ความสำคัญกับครอบครัว ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีของไทย

แต่เดิมนักแสดงส่วนใหญ่ของ คณะละครจะเป็นคนในครอบครัวไม่ได้ คิดที่จะรับคนจากภายนอกมาร่วมด้วย แต่เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารจึงจำเป็นต้องรับสมัครคนจากภายนอกเข้ามาทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่คุณสาครไม่ค่อยสนับสนุนในช่วงแรก เพราะกลัวว่าจะมีคนมาขโมยความรู้และศิลปะการแสดงไปใช้ แต่ต้องยอมในที่สุดเพราะ มีความจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่อนุรักษ์วัฒนธรรม และเป็นการสร้างการศึกษาให้แก่เยาวชน ถึงแม้ว่าความกลัวที่คุณสาครคาดเดาจะกลายเป็นจริงแต่ครอบครัวก็พยายามคิด

๓ สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการและบริหารของคณะละครโจหลุยส์เพิ่มเติมได้ที่ <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/6785>

ในแง่ดี โดยถือว่าเป็น การเผยแพร่วัฒนธรรม และเพิ่มการแข่งขันในธุรกิจการแสดงเซตหุ่นอีกด้วย เป็นการบังคับให้คณะละครมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาวิธีการแสดงใหม่ ๆ โดยนำวัฒนธรรมร่วมสมัยของต่างชาติมาผสมผสานกับการแสดงหุ่นเซต อาทิ ไมเคิล รีเทิร์น (Michael returns) เอลวิสผู้อมตะ (Immortal Elvis) และ บียอนเซ่ (Beyoncé) โดยใช้เทคนิคการเซตและวัฒนธรรมกลไกการสร้างหุ่นที่ไม่เคยมีมาก่อนเพื่อถ่ายทอดเอกลักษณ์ของท่วงท่าลีลาจากประเทศตะวันตก ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก การแสดงที่โดดเด่นและแปลกใหม่จึงทำให้สื่อเห็นว่าคณะละครโจหลุยส์ได้พยายามปรับตัวให้ทันกับโลกปัจจุบันและพยายามทำให้เห็นว่า คนไทยมีความสามารถและจินตนาการที่สร้างสรรค์ไม่แพ้ชาวต่างชาติ

นอกจากนี้ คณะละครโจหลุยส์พยายามที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมในต่างประเทศ โดยอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นไปตามคติพจน์ดั้งเดิมของคณะที่ว่า “**เปิดประตูบ้านให้คนข้างนอกเห็น**” ซึ่งหมายถึงการไม่ปิดบังวัฒนธรรม แต่เมื่อกระแสแห่งโลกาภิวัตน์มีมากขึ้นในโลกปัจจุบัน คณะละครโจหลุยส์จึงไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้อีกต่อไป และมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตัวเองให้เป็นที่ยอมรับของคนต่างชาติด้วย เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมอย่างแพร่หลาย และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการไปต่างประเทศนั้นไม่ได้เกิดแก่คณะละครโจหลุยส์เท่านั้น แต่ยังเป็นผลดีแก่ประเทศไทยโดยรวมด้วยโดยถือเป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยผ่านทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

สำหรับคุณสุรินทร์และครอบครัวถือว่าการแสดงหุ่นเชิดจะไม่หายไปไหนและจะคงอยู่คู่กับวัฒนธรรมไทยตลอดไป โดยคณะละครโจหลุยส์จะพยายามทำทุกวิถีทางที่จะรักษาและเผยแพร่ศิลปะแขนงนี้ไปตามโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้จักและสืบสานต่อไป

คุณสุรินทร์ได้กล่าว ทิ้งท้ายเกี่ยวกับการเชิดหุ่นไว้อย่างน่าประทับใจว่า “ตาประสานศิลป์และจิตใจ มือชักเส้นใย โดยใช้สามหัวใจร่วมเป็นหนึ่งเดียว” โดยขยายความว่าสามหัวใจนั้นคือ การร่วมแรง ร่วมใจ และความสามัคคีของทุกคน

อินเทอร์เน็ตและหนังสือต่าง ๆ ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของ โจอหลุยส์ และความแตกต่างระหว่างโจหลุยส์กับโชนมากขึ้น แต่ก็ยังอดสงสัยไม่ได้เลยว่า เหตุใดโจหลุยส์ถึงดำรงอยู่ได้ถึงทุกวันนี้ และอะไรเป็นแรงบันดาลใจของการรักษาวัฒนธรรมนี้ หลังจากที่ได้สัมภาษณ์คุณสุรินทร์ ผมจึงได้ค้นพบคำตอบของทุกคำถามที่เกิดขึ้น นั่นก็คือ การให้ความสำคัญกับครอบครัว หรือ Family Value ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ล้าช้าซบซอนหรือไกลตัวเราเลย เวลาที่โจหลุยส์แสดงการเชิดหุ่น นอกจากจะเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยแล้ว ยังทำให้เห็นถึงความรัก ความสามัคคี และความอบอุ่นของครอบครัว เพราะเหตุนี้จึงทำให้โจหลุยส์ได้ผ่านพ้นความยากลำบากต่าง ๆ ไปได้ด้วยดี ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม และเป็นตัวอย่างอันดีของวัฒนธรรมไทย 🍀

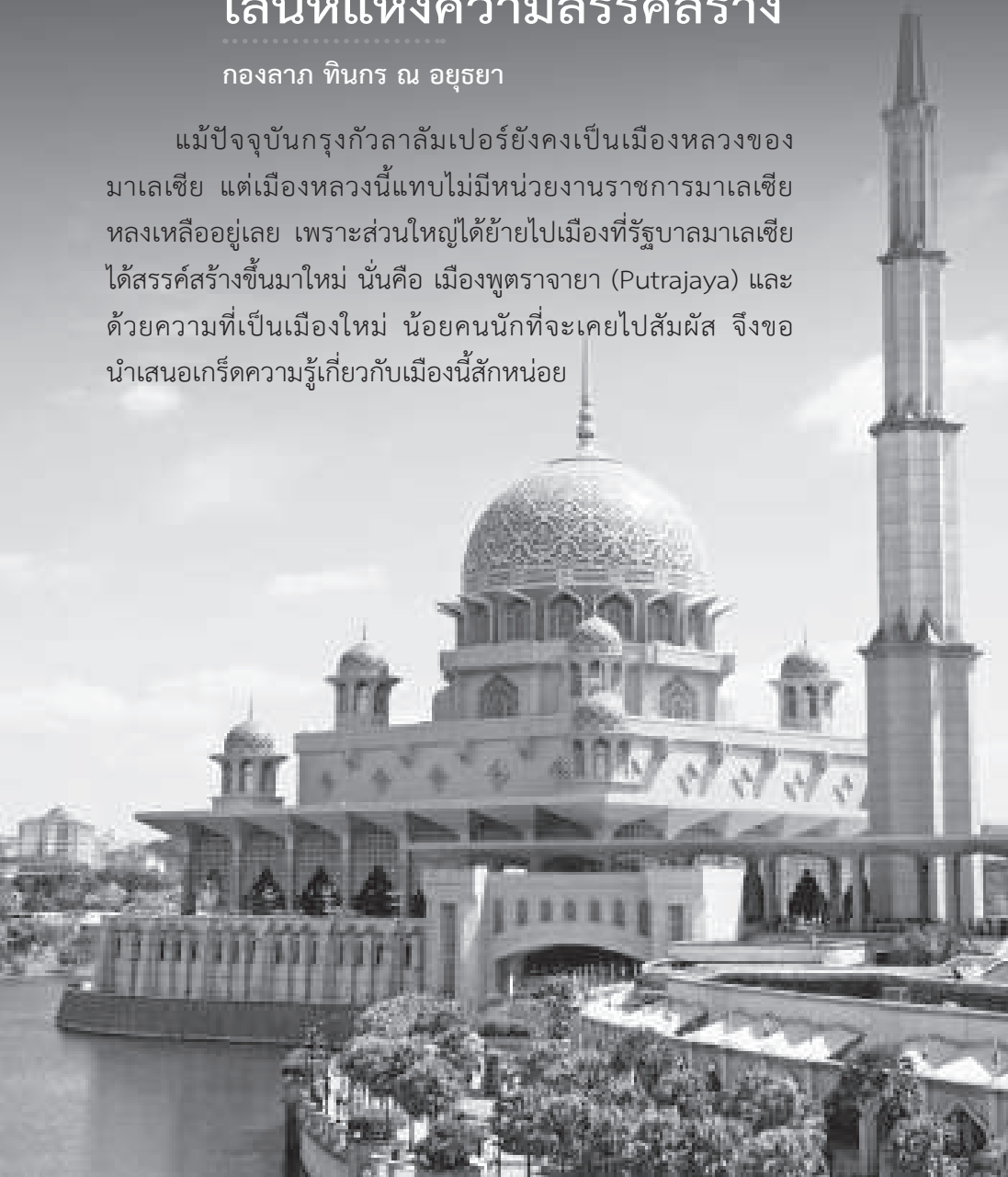

บุตราจายา

เสน่ห์แห่งความสรรค์สร้าง

กองलग ทินกร ณ อยุธยา

แม้ปัจจุบันกรุงกัวลาลัมเปอร์ยังคงเป็นเมืองหลวงของมาเลเซีย แต่เมืองหลวงนี้แทบไม่มีหน่วยงานราชการมาเลเซียหลงเหลืออยู่เลย เพราะส่วนใหญ่ได้ย้ายไปเมืองที่รัฐบาลมาเลเซียได้สรรค์สร้างขึ้นใหม่ นั่นคือ เมืองบุตราจายา (Putrajaya) และด้วยความที่เป็นเมืองใหม่ น้อยคนนักที่จะเคยไปสัมผัส จึงขอเสนอเกร็ดความรู้เกี่ยวกับเมืองนี้สักหน่อย

เมืองพุทราจายาตั้งอยู่ห่างจากกรุงกัวลาลัมเปอร์มาทางใต้เป็นระยะทางประมาณ ๒๕ กิโลเมตร อยู่ครึ่งทางระหว่างกรุงกัวลัมเปอร์และสนามบินนานาชาติกัวลัมเปอร์ เป็นเมืองที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อเป็นศูนย์บริหารราชการโดยเฉพาะ ตามความคิดของอดีตนายกรัฐมนตรี ท่าน ดร.มหาธีร์ มูฮัมหมัด ที่เห็นว่ากรุงกัวลัมเปอร์เริ่มแออัด การจราจรเริ่มล่าบาก ซึ่งการย้ายศูนย์ปฏิบัติราชการออกไปนอกเมืองจะทำให้การบริหารสะดวกขึ้น และลดภาระสำหรับองค์กรเอกชนภายในกรุงกัวลัมเปอร์ การก่อสร้างเริ่มขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๙๗ และมีหน่วยงานราชการย้ายเข้ามาทำการในปี ๑๙๙๙ ปัจจุบันการก่อสร้างอาคารหน่วยข้าราชการเสร็จสมบูรณ์ตามแผนแล้วร้อยละ ๙๕ เหลือเพียงบ้านเรือนเท่านั้น

หากพูดถึงลักษณะที่โดดเด่นของเมืองพุทราจายา ตอนแรกหลายคนคงนึกถึงความเป็นระเบียบ ทุกอย่างเรียงกันเป็นแถว ดูไม่มีชีวิตชีวา เพราะเป็นเมืองที่สร้างขึ้นใหม่ แต่อันที่จริงแล้ว แม้เมืองจะเรียบร้อยมาก ทุกอย่างอยู่เป็นสัดส่วน ใช้ตัวเลขเรียกแต่ละส่วนเรียงตามลำดับก่อนหลัง เช่น เขต ๑ เขต ๒ เป็นต้น เมืองนี้ถูกออกแบบมาให้ดูไม่เป็นระเบียบมากนัก เพื่อให้เมืองดูมีชีวิต ถนนหนทางมีทางโค้งบ้างมีเนินบ้าง ทั้ง ๆ ที่สามารถตัดถนนให้ตรงและราบก็ได้ ในเวลาเดียวกันบ้านเรือนบางส่วนมีลักษณะแตกต่างกันบ้าง หากไม่ได้ค้นคว้ามาก่อน ก็อาจจะไม่รู้ว่าเป็นเมืองใหม่ เพราะพุทราจายาเป็นเมืองที่สร้างขึ้นอย่างแนบเนียน

ลักษณะเด่นของเมืองพุทราจายาน่าจะอยู่ที่พื้นที่สีเขียว ซึ่งนับเป็นกว่าร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่เมือง หมู่บ้านต่าง ๆ ไม่ได้อยู่ติดกันเป็นพืด แต่มีพื้นที่สีเขียวคั่น อาทิ ป่า ป่าชายเลน สนามหญ้า ฯลฯ ทำให้เมืองมีอากาศบริสุทธิ์ น่าอยู่ และสามารถทำกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมชาติโดยไม่ต้องออกจากเมือง

เมืองพุทราจายาตั้งอยู่ระหว่างแม่น้ำสองสายซึ่งไหลมาบรรจบกันทางใต้ของเมือง เดิมเป็นแม่น้ำสายเล็ก ๆ แต่เมื่อสร้างเมืองขึ้น ได้ขุดลอกแม่น้ำให้กว้างและลึกขึ้น เพื่อเพิ่มความสวยงามและให้สามารถทำกิจกรรมหรือกีฬาทางน้ำต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีการสร้างป่าชายเลนเทียมทางตอนบนของแม่น้ำเพื่อบำบัดน้ำก่อนที่จะไหลผ่านเมืองด้วยวิธีธรรมชาติ

ถนนสายหลักของเมืองเป็นถนนสองชั้น มีถนนใต้ดินซ้อนอยู่อีกชั้นหนึ่งตัดเป็นเส้นตรงเหนือ-ใต้ เริ่มจากอาคารที่ทำการนายกรัฐมนตรีและมัสยิดกลางของเมือง ข้ามสะพานซึ่งลอกเลียนแบบมาจากอิหร่าน ผ่านกลางเมืองซึ่งมีอาคารกระทรวง ทบวง และกรมต่าง ๆ ซึ่งมีแนวสถาปัตยกรรมแตกต่างกัน และข้ามอีกสะพานหนึ่งซึ่งลอกเลียนแบบมาจากฝรั่งเศส ไปจรดศูนย์ประชุมประจำเมืองทางใต้

ก่อนที่จะกล่าวถึงส่วนอื่นของพุทราจายา จะขอกล่าวถึงมัสยิดกลางของเมืองเพิ่มเติมเล็กน้อย มัสยิดนี้มีลักษณะเด่นด้วยสีของอาคารเป็นสีชมพู วัสดุก่อสร้างส่วนใหญ่ของมัสยิดนี้นำเข้าจากซาอุดีอาระเบีย และด้วยความที่ช่างชาวมาเลเซียไม่ชินกับวัสดุเหล่านี้ จึงต้องจ้างช่างชาวซาอุดีด้วย ทำให้มัสยิดนี้แตกต่างจากสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ

เมืองพุทราจายา ถ่ายจากศูนย์ประชุม

แต่หากเมืองปูตราจายามีเพียงถนนเส้นเดียว คงจะเป็นศูนย์ราชการของ
ทั้งมาเลเซียไม่ได้ นอกจากถนนเส้นนี้มีความยาวมาก และปูตราจายายังมี
ส่วนอื่นที่น่าสนใจ ซึ่งหนึ่งในสถานที่สำคัญที่สามารถเข้าชมได้แต่ไม่ได้อยู่บน
ถนนเส้นนี้คือ ทำเนียบนายกรัฐมนตรี

ที่ทำการนายกรัฐมนตรี
ถ่ายจากทำเนียบนายกรัฐมนตรี

มัสยิดปูตรา

ภายในมัสยิดปูตรา

ทำเนียบนายกรัฐมนตรีตั้งอยู่อีกฝั่งแม่น้ำของที่ทำการนายกรัฐมนตรี แต่ไม่มีสะพานข้ามโดยตรง ตัวทำเนียบตั้งอยู่บนเนินเขา แบ่งเป็นสามส่วน คือ ส่วนจัดเลี้ยง ส่วนพิธีการ และที่พักส่วนตัว บุคคลทั่วไปสามารถเข้าชม ส่วนจัดเลี้ยงและส่วนพิธีการได้ ทั้งสองส่วนเป็นอาคารลักษณะเดียวกัน พื้นปูด้วยหินอ่อน เสาเป็นหินอ่อนทรงกลม และบริเวณระเบียงมีรั้วซึ่งทำเป็น ลายดอกไม้แบบมาเลย์

ในอาคารจัดเลี้ยงซึ่งเป็นอาคารที่อยู่หน้าสุด ภายในปูพรมสีเหลือง มีชุดรับแขกตั้งอยู่หลายชุด แต่ละชุดมีการตกแต่งอย่างงดงาม โต๊ะส่วนมาก มีการแกะสลักและลงสีให้คล้ายทองคำ นอกจากนี้ส่วนจัดเลี้ยงยังประดับประดาไปด้วยของขวัญที่นายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้รับจากทั่วโลก ห้องที่สำคัญที่สุดของส่วนนี้คือห้องจัดเลี้ยงขนาดใหญ่ รองรับคนได้ ๒๐๐ - ๓๐๐ คน มีเวทีสำหรับจัดการแสดง และสามารถจัดเป็นห้องร้องคาราโอเกะได้ด้วย

ในส่วนพิธีการ แบ่งเป็นสองชั้น ชั้นล่างปูพรมสีแดง ชั้นบนปูพรมสีฟ้า เมื่อรวมส่วนจัดเลี้ยงและส่วนพิธีการแล้ว พรมครบสามแม่สีพอดี ทำให้ผู้เขียน สงสัยมากกว่าในที่พักส่วนตัวนายกรัฐมนตรีนั้นปูพรมสีอะไร แต่คงไม่สามารถ ทราบได้ เนื่องจากอาคารนั้นไม่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชม ส่วนพิธีการมี การขอยี่ห้อถัขึ้น มีห้องรับแขกหลายห้อง แต่ละห้องตกแต่งต่างกันไป โดยรวมแล้ว ชั้นบนจะมีการตกแต่งแบบอิสลามมากกว่า แต่ละห้องมีของขวัญ จากนานาชาติวางโชว์อยู่ และมีรูปของนายกรัฐมนตรีและรูปของภริยา ติดอยู่เกือบทุกห้อง

หากใครมีโอกาสได้เดินทางมาชมทำเนียบนายกรัฐมนตรีในส่วนพิธีการ ขอให้สังเกตความแตกต่างของการตกแต่งห้องแต่ละห้อง และขอให้สังเกต รูปภริยาของนายกรัฐมนตรีให้ดี มีห้องหนึ่งซึ่งมีการตกแต่งแบบ ตะวันออกกลาง มีของขวัญหลายชิ้นจากประเทศตะวันออกกลาง โดยเฉพาะ ซาอุดีอาระเบีย ห้องนี้ใช้ต้อนรับอาคันตุกะจากตะวันออกกลาง นอกจากนี้

ยังเป็นห้องเดียวที่มีการติดรูปภริยาของนายกรัฐมนตรีสวมอัญญาบ อาจเป็นเพราะใส่อัญญาบแล้วรูปเข้ากับรูปแบบตะวันตกกลางมากขึ้น หรืออาจเลือกรูปนี้เพื่อให้ท่านตุ่กะจากตะวันตกกลางไม่สะดุดตามากนัก

นอกจากทำเนียบนายกรัฐมนตรืและที่ทำการของหน่วยงานราชการแล้ว เมืองพุตราจายายังมีพระราชวังของพระมหากษัตริย์มาเลเซีย (ใช้เฉพาะกรณีเสด็จเยือน) เรียกว่า อิสตานา เมลาวาตี (Istana Melawati) หรือพระราชวังเมลาวาตีนั่นเอง ตั้งอยู่บนเนินเขาทางเหนือของเมือง คู่กับโรงแรมแชงกรีล่า สองสถานที่นี้อยู่บนเนินซึ่งมีถนนล้อมรอบยาวกว่า ๓ กิโลเมตร นับเป็นวงเวียนที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ในพุตราจายามีพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ มีสถานที่เล่นกีฬาทางน้ำ และที่สำคัญคือยังมีบ้านเรือนของชาวพุตราจายานับหมื่นคน และมีโรงเรียนในแต่ละเขต รวมถึงมีแหล่งช้อปปิ้งหรือสถานบันเทิงอื่น ๆ ชาวพุตราจายาไม่มีความจำเป็นต้องออกไปนอกเมืองเลยทีเดียว

ด้วยเหตุผลเหล่านี้เอง แม้เมืองพุตราจายาจะเป็นเมืองที่สร้างขึ้นใหม่ ตามการวางแผนของส่วนกลางทั้งหมด แต่ด้วยการวางแผนที่แยบยลตั้งแต่การเติมทางโค้งหัก ๆ ที่ไม่จำเป็นนัก ตัดถนนขึ้นลงเนินหัก ๆ ที่จะขุดให้เรียบเลยก็ได้ ไปจนถึงสิ่งปลูกสร้างที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแตกต่างกันแต่ไม่ขัดกันจนขัดหูขัดตา ทำให้เมืองพุตราจายามีชีวิตชีวา ไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่มนุษย์สรรค์สร้างขึ้น พุตราจายาจึงเป็นเมืองที่มีเสน่ห์ที่ดูเหมือนไม่ได้ถูกสรรค์สร้าง เพราะถูกสรรค์สร้างอย่างสร้างสรรค์ ☸

“เอียโออานนินา” เมืองที่น่าหลงใหลของ กรีก

ศิริสุภา กุลทันทน์

เมื่อเอ่ยถึงเมืองที่ชื่อว่า “เอียโออานนินา (Ioannina)” หลาย ๆ คนที่เป็นนักท่องเที่ยวทั่วไปหรือแม้แต่ชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ชั่วคราวในประเทศสาธารณรัฐกรีซอาจจะไม่เคยได้ยินหรือคุ้นหูชื่อเมืองนี้เลย ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปเมืองนี้ตามคำแนะนำของเพื่อนชาวกรีก จึงได้เห็นถึงความสวยงามและความน่าสนใจของเมืองนี้เป็นอย่างมาก มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการปกครองภายใต้อาณาจักรเตอร์กหรือออตโตมัน (Ottoman Empire) จนถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง ดังนั้นผู้เขียนจึงขอเล่าให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องราวของเมืองนี้ในบทความนี้

เมืองเอียโออานนินา

เอียโออานินาเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย เมื่อเดินทางจากกรุงเอเธนส์ซึ่งเป็นเมืองหลวงของกรีซ สามารถไปยังเมืองเอียโออานินาได้โดยสองเส้นทางใหญ่ ๆ โดยเส้นทางแรกผ่านมณฑลทางภาคใต้ของกรีซที่เรียกว่า “เปโลโปนีส (Peloponnese)” ด้วยเส้นทางของเมืองคอร์ินท์ (Corinth) ไปยังสะพานใหญ่ที่เมือง “พัททรา (Patra)” สะพานนี้เชื่อมต่อระหว่างมณฑลของเปโลโปนีสไปยังพื้นแผ่นดินตอนกลางและตอนเหนือของประเทศไทย หรือสามารถใช้อีกเส้นทางหนึ่งจากกรุงเอเธนส์ตรงขึ้นไปทางด้านตอนกลางของแผ่นดินเรื่อยไปจนถึงตะวันตกเฉียงเหนือก็ได้ โดยทั้งสองเส้นทางจะใช้เวลาประมาณห้าชั่วโมงเป็นอย่างต่ำเมื่อเดินทางจากกรุงเอเธนส์จนถึงเมืองเอียโออานินา

เอียโออานินาตั้งอยู่ในเขตที่เรียกว่า “เอพิรุส (Epirus)” ซึ่งเป็นเมืองหลวงและเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของเขตนี้ด้วย อยู่ห่างจากกรุงเอเธนส์ ๔๕๐ กิโลเมตร มีประชากรประมาณ ๑๑๒,๐๐๐ คน (หลักฐานจากการสำรวจประชากรในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ หรือ พ.ศ. ๒๕๕๔) เมืองนี้ตั้งอยู่บนเขตที่สูงประมาณ ๕๐๐ เมตร จากน้ำทะเล อยู่ทางด้านตะวันตกของทะเลสาบที่ชื่อว่า “ปามโวทิส (Pamvotis)” สภาพภูมิอากาศของเมืองเป็นลักษณะอากาศแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยในช่วงหน้าร้อนจะมีอากาศที่ร้อนแห้ง ในขณะที่หน้าหนาวจะมีอากาศหนาวและชื้น มีฝนตกหนาซุกและในบางครั้งมีหิมะตกอีกด้วย

สะพานใหญ่ที่เมืองพัททรา

ทะเลสาบปามโวทิสเป็นทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดในเขตเอพิรุส มีอายุประมาณ ๒ ถึง ๓ ล้านปี ซึ่งเกิดจากน้ำฝนที่ซัดเซาะหินปูนที่มีอยู่อย่างกว้างขวางในเขตนี้จนทำให้เกิดเป็นแอ่งใหญ่ขึ้น และมีน้ำที่มาจากแม่น้ำเล็ก ๆ หลายสายจากภูเขารอบข้างไหลลงไปยังแอ่งใหญ่แห่งนี้ ตลอดจนน้ำฝนที่สะสมอยู่มากขึ้นจนกลายเป็นทะเลสาบที่ใหญ่ ดังนั้นมีการกล่าวว่าทะเลสาบปามโวทิสเป็นทะเลสาบที่มีอายุเก่าแก่มากที่สุดแห่งหนึ่งของยุโรป ในยุคน้ำแข็งทะเลสาบแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยที่อบอุ่นสำหรับคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์ และเป็นทางผ่านของผู้คนหลายยุคต่อมา อาทิ พวกเลี้ยงสัตว์ ทหาร และพ่อค้าที่เดินทางมาจากที่ต่าง ๆ

ในอดีต ทะเลสาบนี้ล้อมรอบไปด้วยป่าไม้อย่างหนาแน่น ซึ่งต่อมาป่าไม้เหล่านี้ได้ค่อย ๆ หดลงและกลายเป็นทุ่งหญ้าอยู่กว้างขวางที่ขึ้นอยู่ตามไหล่ของภูเขาที่อยู่ล้อมรอบ ขนาดของทะเลสาบในอดีตมีขนาดใหญ่กว่าที่เห็นอยู่ในปัจจุบันเกือบเท่าตัว ทั้งนี้เนื่องจากน้ำที่อยู่ในทะเลสาบแห่งนี้มีช่องทางที่ไหลออกลงไปสู่แม่น้ำสายอื่น ๆ ได้บ้าง และในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) มีการสร้างอุโมงค์และคลองเพื่อเชื่อมต่อกับแม่น้ำกาลามาส (Kalamas) ทำให้ทะเลสาบนี้มีขนาดเล็กลง ทะเลสาบแห่งนี้มีความสวยงามอย่างยิ่ง เพราะล้อมรอบไปด้วยเทือกเขาที่สูง สลับซับซ้อน และในช่วงหน้าหนาว

ทะเลสาบปามโวทิส

เกาะนิซากิในทะเลสาบปามโวทิส

มีหิมะปกคลุมยอดต่าง ๆ ของเทือกเขาเหล่านี้ มีปลาชนิดต่าง ๆ นกน้ำและพืชพันธุ์หลากหลายอยู่ในบริเวณทะเลสาบอีกด้วย

ในบริเวณทะเลสาบปามโวทิส มีเกาะเล็กมากอยู่หนึ่งเกาะ โดยผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองเอียวโออานินาและบนเกาะแห่งนี้เรียกว่า “เกาะนิซากิ (Nisaki)” ในภาษากรีกแปลว่าเกาะเล็ก (Little Island) การเดินทางไประหว่างตัวเมืองเอียวโออานินาและเกาะนิซากิทำได้โดยเรือโดยสารข้ามฟากที่เดินทางไปกลับทุก ๆ ชั่วโมงในช่วงหน้าหนาว ในขณะที่หน้าร้อนจะมีเที่ยวเรือเกือบทุกครึ่งชั่วโมง ค่าโดยสารต่อคนมีราคา ๒ ยูโร (หรือประมาณ ๘๐ บาท) ต่อเที่ยว การเดินทางโดยเรือใช้เวลาประมาณ ๑๕ นาทีจากตัวเมืองจนถึงเกาะ บนเกาะมีสถานที่และพิพิธภัณฑ์ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เมืองเอียวโออานินาอยู่ภายใต้การปกครองโดยอาณาจักรเตอร์ก ซึ่งผู้เขียนจะเล่าต่อไป

ถนนคนเดินรอบทะเลสาบ

ชื่อเมืองเอียโออานินา มีความหมายเป็นทางการในภาษากรีกว่า เมืองของจอห์น (Town of John) ตามหลักฐานทางโบราณคดี ได้มีการค้นพบ เครื่องมือในยุคพาลีโอลิธิค (Paleolithic Period) ที่ทำด้วยหิน โดยพบ ในถ้ำคาสตริสซา (Kastritsa) ซึ่งมีอายุประมาณ ๓๘,๐๐๐ ปีมาแล้ว จากหลักฐานที่มีอยู่ ผู้คนกลุ่มแรกที่อาศัยอยู่ในเขตนี้เชื่อว่ามาจากกลุ่ม ชาวกรีกที่เรียกว่าเอพิโรต (Epirote Greek)

จากข้อมูลการบันทึกทางประวัติศาสตร์โดยนักประวัติศาสตร์ที่ชื่อว่า โพรโคเพียส (Procopius) เชื่อว่าเมืองเอียโออานินานี้สร้างขึ้นโดยจักรพรรดิไบเซนไทน์ (Byzantine) ที่ชื่อว่า จัสติเนียน (Emperor Justinian) ในประมาณ ศตวรรษที่ ๖ โดยผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในช่วงนั้นเป็นครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย ที่อพยพหนีจากเมืองคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople) ในช่วงต้นศตวรรษที่ ๑๓ ในสมัยสงครามศาสนาครั้งที่ ๔ (The Fourth Crusade)

เมืองเอียโออานินาเป็นเมืองหลวงของเขตการปกครองของเอพิรุส ในช่วงประมาณ ค.ศ. ๑๓๕๘ (พ.ศ. ๑๙๐๑) ถึง ค.ศ. ๑๔๑๖ (พ.ศ. ๑๙๕๙) ในระหว่างนี้ก็มีการผลัดเปลี่ยนผู้ปกครองของเมืองอยู่เป็นระยะ ๆ และมีความพยายามให้เมืองเอียโออานินาเป็นเอกเทศจากอาณาจักรไบเซนไทน์ รวมถึงการถูกปกครองโดยพวกเซอร์เบีย (Serbs) ในประมาณหลังจากปี ค.ศ. ๑๓๔๐ (พ.ศ. ๑๘๘๓) มีหลักฐานปรากฏว่าชาวเซอร์เบียได้ให้อภิสิทธิ์แก่ประชาชนชาวเอียโออานินาอยู่มาก จึงทำให้เมืองนี้มีความรุ่งเรืองและเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการค้าขาย ต่อมาเมืองนี้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรออตโตมันในปี ค.ศ. ๑๔๓๐ (พ.ศ. ๑๙๗๓)

ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. ๑๔๓๐ (พ.ศ. ๑๙๗๓) จนถึง ค.ศ. ๑๘๖๘ (พ.ศ. ๒๔๑๑) เมืองเอียโออานินาเป็นศูนย์กลางของการบริหารของผู้ปกครองที่มีตำแหน่งเป็นขุนนางที่ส่งมาจากอาณาจักรออตโตมันที่เรียกว่า “ปาชา (Pasha)” ในระหว่างนี้ก็มีความพยายามโดยชาวกรีกที่อาศัยอยู่ในเมืองนี้

ในการต่อสู้กับพวกเตอร์กเป็นระยะ ๆ จนในที่สุดชาวเตอร์กได้ยกเลิกอิทธิพลและสิทธิต่าง ๆ ที่เคยให้กับชาวกรีกอย่างสิ้นเชิง รวมทั้งการปิดโบสถ์และมีการสร้างมัสยิดขึ้นหลายแห่ง เช่น มัสยิดของปาชาอัสลาน (Aslan Pasha Mosque) ซึ่งในปัจจุบันนี้ได้เปิดเป็นพิพิธภัณฑ์ให้เข้าชมกัน

ในระหว่างศตวรรษที่ ๑๖ จนถึงศตวรรษที่ ๑๙ เมืองนี้ได้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ของกรีกในยุคสมัยใหม่เลยทีเดียว มีการก่อตั้งโรงเรียนและห้องสมุดหลายแห่ง มีนักปราชญ์เกิดขึ้นหลายคน มีการจัดพิมพ์หนังสือทางวิชาการมากมาย เพื่อผู้คนที่เป็่นชาวกรีกและชาวเตอร์กได้อ่านและเรียนรู้ อาทิ หนังสือทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ พวกพ่อค้าและคหบดีหลายคนในเมืองเอียโออานนีนามีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับนักวิชาการและนักปราชญ์ ทำให้พวกพ่อค้าและคหบดีเหล่านี้กลายเป็นผู้ที่

มัสยิดของปาชาอาสลาน

ทำคุณประโยชน์ให้กับเมืองเอียโออานนีอย่างมาก ในช่วงศตวรรษที่ ๑๗ เมืองเอียโออานนีมีความสำคัญทางด้านการค้าขายระหว่างพ่อค้าชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาทางด้านทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เช่น ชาวฝรั่งเศส ชาวเวนิส มีการตั้งร้านค้าและโรงงานขนาดเล็กขึ้นมากภายในเมืองนี้ด้วย

ในปี ค.ศ. ๑๗๘๙ (พ.ศ. ๒๓๓๒) เมืองเอียโออานนีกลายเป็นศูนย์กลางในการปกครองของอาณาจักรออตโตมันโดยผู้ปกครองที่ชื่อปาชาอาลี (Pasha Ali) ซึ่งเขตการปกครองได้ครอบคลุมไปทั่วเขตภาคเหนือของกรีซทั้งหมดและในบางส่วนของมณฑลทางตอนใต้ของกรีซด้วย ปาชาอาลีเป็นผู้ที่มีความสำคัญในประวัติศาสตร์ของกรีซในช่วงนั้นมากโดยเขาได้สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับผู้นำหลายประเทศที่สำคัญในยุโรปในระหว่างนั้น มีการค้าขายระหว่างเมืองต่าง ๆ ทำให้เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของชาวเอียโออานนีและเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองของปาชาอาลีดีขึ้นมาก

บ้านพักของปาชาอาลี บนเกาะในทะเลสาบปามโวกีต

ปาซาอาลีมีความพยายามในการตั้งตัวเป็นเอกเทศออกจากการควบคุมของอาณาจักรออตโตมัน และในปี ค.ศ. ๑๘๒๐ (พ.ศ. ๒๓๖๓) สุลต่านแห่งอาณาจักรออตโตมันประกาศว่าปาซาอาลีเป็นผู้กบฏ และนี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทหารของเตอร์กเข้าโจมตีเมืองเอียโออานินาอยู่บ่อยครั้ง ปาซาอาลีถูกสังหารต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๒๒ (พ.ศ. ๒๓๖๕) ในโบสถ์แห่งหนึ่งบนเกาะเล็กในทะเลสาบปามโวทิส ซึ่งเป็นที่ที่ปาซาอาลีหลบอาศัยอยู่ในระหว่างการรอการภัยโทษโดยสุลต่านโมหมัดที่ ๒ บ้านที่ปาซาอาลีเคยพักอยู่นั้นขณะนี้ได้เป็นพิพิธภัณฑสถานแล้ว

ชาวเมืองเอียโออานินามีบทบาทอย่างมากในการเข้าร่วมต่อสู้กับชาวเตอร์กในช่วงสงครามบอลข่าน (The Balkan's War) ซึ่งอยู่ในช่วงต้นสงครามโลกครั้งที่ ๑ เพื่อต้องการเป็นเอกราชอย่างสิ้นเชิงจากตุรกี แม้ว่าหลายเมืองในกรีซได้ประกาศอิสรภาพจากการปกครองภายใต้อาณาจักรออตโตมันไปแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๒๑ (พ.ศ. ๒๓๖๔) เมืองเอียโออานินาได้เข้าร่วมกับประเทศกรีซในปี ค.ศ. ๑๘๓๓ (พ.ศ. ๒๔๕๖) ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประมาณ ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) กรีซเข้าร่วมกับพันธมิตรรบกับเยอรมัน ชาวเมืองเอียโออานินาเข้าร่วมการต่อสู้ในสงครามโลกครั้งนี้ด้วย

ผู้ที่ได้มีโอกาสไปเที่ยวที่เมืองเอียโออานินา ไม่ควรพลาดในการไปชมพิพิธภัณฑสถานขี้ผึ้งที่ชื่อว่า ปาโวส วเรลิส (Pavlos Vrellis) ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของกรีซ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ช่วงที่เมืองเอียโออานินาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรไบเซนไทน์ อาณาจักรออตโตมัน และช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ พิพิธภัณฑสถานขี้ผึ้งนี้ตั้งอยู่ทางด้านใต้ของเมือง สร้างขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๙๕ (พ.ศ. ๒๕๓๘) โดยนายปาโวส วเรลิส เพียงผู้เดียว ด้วยน้ำพักน้ำแรงและความตั้งใจของเขาที่จะให้ประชาชนชาวเมืองนี้ได้ทราบเกี่ยวกับเรื่องราวและบุคคลที่น่าสนใจของเมืองเอียโออานินาในยุคต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

เมืองเอียโออานนีนามีสินค้าพื้นเมืองที่น่าสนใจหลายอย่าง ที่เด่นชัดมากคืองานฝีมือเครื่องเงิน มีร้านขายเครื่องเงินและผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยเงินอยู่ทั่วไปทั้งเมืองรวมทั้งบนเกาะในทะเลสาบปามโวทีส ด้วย นอกจากนั้นเอียโออานนีนามีชื่อเสียงเรื่องขนมบัคคราวา (Baklava) ที่ทำด้วยฝีมือชาวบ้านกันมาหลายรุ่นและหลายตระกูล นักท่องเที่ยวที่เดินเที่ยวชมเมืองเอียโออานนีนาก็ต้องชิมขนมหวานบัคคราวา ที่มีให้ชิมและซื้อตลอดทุกร้านค้าที่ขายขนมเลยทีเดียว

ในเมืองเอียโออานนีนาคือที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเอียโออานนีนากับโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย ที่มีขนาดใหญ่และมีชื่อเสียงมาก มีภาควิชาอยู่ ๑๗ คณะและมีนักเรียนทั้งชาวกรีกและนักเรียนต่างชาติอยู่รวมกันประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน

ขนมหวานบัคคราวา รูปแบบต่าง ๆ

เมืองเอียโออานนีนามีสถานที่ท่องเที่ยวและสำคัญอยู่หลายแห่ง ซึ่งผู้เขียนขอเล่าให้ฟังอย่างคร่าว ๆ ในบางสถานที่ ดังต่อไปนี้

ร้านขายของที่ระลึกและงานฝีมือที่เป็นเครื่องเงิน

ถ้ำหินงอกหินย้อย “เปรามา” (Perama Cave)

ถ้ำเปรามา เป็นถ้ำหินปูน มีขนาดประมาณ ๑๔,๘๐๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งประมาณ ๑,๑๐๐ เมตรของถ้ำเป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมได้ โดยต้องมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้นำทาง ถ้ำแห่งนี้ถูกค้นพบโดยบังเอิญในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ (พ.ศ. ๒๔๘๓) ในช่วงเริ่มของสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยที่ผู้คนที่อาศัยอยู่ที่เมืองเอียโออานีนินาพยายามหาที่หลบซ่อนภัยสงคราม โดยเข้าไปอยู่ในถ้ำแห่งนี้ ต่อมาภายหลังสงคราม นาย คอนสแตนติน คาสวิกิส (Constantine Kasvikis) ซึ่งเป็นนักสำรวจถ้ำสมัครเล่น ได้เดินทางเข้าไปภายในตัวถ้ำและถ่ายรูปจำนวนมากลงในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและหนังสือพิมพ์ของเมืองเอเธนส์ จากการที่ภาพถ่ายของถ้ำได้ถูกเผยแพร่ออกมา ทำให้นายไอโออานีส และนางแอนนา พิโตรซิลู (Ioannis and Anna Petrochilou) ได้เดินทางไปยังถ้ำแห่งนี้และทำการสำรวจถ้ำอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้นและให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของเมืองต่อไป

ภาพด้านหน้าทางเข้าถ้ำเปรามา

ผู้ที่ได้เข้าไปชมถ้ำเปรามมา จะต้องเดินตามเส้นทางที่การท่องเที่ยวของเมืองเอียวอานนินาสสร้างขึ้นเพื่อความสะดวกและความปลอดภัย การเดินชมในถ้ำจะใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ ๔๕ นาที นักท่องเที่ยวจะได้เห็นความสวยงามและความยิ่งใหญ่ของหินงอกและหินย้อยอยู่ตลอดเส้นทางและอยู่ตามกำแพงรอบตัวถ้ำ นอกจากนั้น ยังมีบริเวณที่กว้างคล้ายห้องโถงอยู่ภายในตัวถ้ำอยู่หลายห้อง มีน้ำใต้ดินที่เห็นได้ชัดเจน หินงอกและหินย้อยภายในถ้ำแห่งนี้มีอยู่ถึง ๑๙ ประเภท ซึ่งเมื่อเทียบกับถ้ำอื่น ๆ ในโลกนี้ที่มีหินงอกและหินย้อยอยู่ไม่เกิน ๑๐ ประเภท สีที่เห็นได้ภายในถ้ำมีให้เห็นชัดอยู่หลายสี อาทิ สีแดง สีขาว และสีน้ำตาลทอง ทำให้มีความงดงามตระการตาอย่างยิ่ง ภายในตัวถ้ำมีอุณหภูมิคงที่อยู่ที่ ๑๗ องศาเซลเซียส ตลอดปี นักสำรวจทางธรณีวิทยาและนักโบราณคดีได้ค้นพบซากโครงกระดูก ฟันและกะโหลกของหมิ่นที่เคียวอาศัยอยู่ในถ้ำแห่งนี้เมื่อประมาณหลายพันปีมาแล้ว ในปัจจุบันนี้ มีสัตว์ประเภทค้างคาว แมงมุม และแมลงชนิดต่าง ๆ อาศัยอยู่ในถ้ำแห่งนี้

หินงอกและหินย้อยภายในตัวถ้ำ

น้ำใต้ดินภายในถ้ำ

ป้อมปราการเอียโอานินา (Ioannina Fortress)

ในบริเวณรอบชายฝั่งของทะเลสาบปามโวทิส สามารถเห็นป้อมปราการเอียโอานินาได้อย่างชัดเจน ซึ่งสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยยุคไบเซนไทน์ เพื่อใช้ป้องกันเมืองจากการรุกรานจากภายนอก ภายในบริเวณป้อมปราการนี้ มีส่วนที่ราบสูงอยู่สองแห่งที่ใช้เป็นศูนย์กลางของการปกครองและกิจกรรมต่าง ๆ ของเอียโอานินาในยุคนั้นเรื่อยมา จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบได้ เห็นว่าการสร้างป้อมปราการแห่งนี้โดยแท้จริงแล้วเริ่มตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ (Hellenistic Period) เลยทีเดียว

ภายในป้อมปราการ มีโบสถ์ที่สร้างขึ้น ตลอดจนบ้านที่อยู่อาศัยของผู้ปกครองเมืองในยุคนั้นอยู่หลายหลัง ในช่วงศตวรรษที่ ๑๘ ปาชาอาลีได้ปรับปรุงป้อมปราการแห่งนี้อย่างเป็นระบบและกว้างขวางมาก โดยเขาใช้แผนผังเดิมที่สร้างขึ้นตั้งแต่ยุคไบเซนไทน์ และเก็บรักษาส่วนของป้อมปราการ

ป้อมปราการเอียโอานินาด้านนอก

มัสยิดฟาติเย

ที่ยังคงใช้ได้อยู่ นอกจากนั้นเขาได้สร้างอาคารขึ้นหลายแห่งภายในบริเวณ
ป้อมปราการ เช่น พระราชวังเซอราโจ (Seraglio Palace) เป็นที่น่าเสียดายว่า
พระราชวังแห่งนี้ถูกไฟไหม้ไปหมดสิ้นในปี ค.ศ. ๑๘๗๐ (พ.ศ. ๒๔๑๓) ดังนั้น
ในบริเวณที่เคยเป็นพระราชวังแห่งนี้ ได้มีการสร้างโรงพยาบาลของทหาร
ซึ่งสร้างขึ้นโดยทหารกรีก ในปัจจุบันโรงพยาบาลนี้ได้เปลี่ยนเป็นพิพิธภัณฑ
ไบเซนไทน์ (Byzantine Museum) ซึ่งจัดแสดงสิ่งของสำคัญ รูปปั้น ภาพเขียน
ทางศาสนา หนังสือ เครื่องถ้วยชามและเครื่องใช้ต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยไบเซนไทน์
จนถึงยุคหลังไบเซนไทน์ นอกจากนั้น ปาชาอาลีได้สร้างมัสยิดฟาติเย (Fethiye)
ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๗๙๕ (พ.ศ. ๒๓๓๘) และสร้างบ้านพักหลายหลังให้กับผู้ดูแล
และกลุ่มผู้หญิงในฮาเร็มของปาชาอาลี ขึ้นในบริเวณด้านในของป้อมปราการ
สถานที่และอาคารหลายแห่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยปาชาอาลี ในปัจจุบันบางแห่ง
ได้ถูกจัดให้เป็นสำนักงาน พิพิธภัณฑเครื่องเงินของปาชาอาลี และร้านอาหาร
ภายในป้อมปราการสำหรับนักท่องเที่ยว

บริเวณภายในของป้อมปราการ

พิพิธภัณฑบนเกาะนิซากิ (The Island Museum)

บนเกาะนิซากิ ที่ตั้งอยู่ในทะเลสาบปามโวทิส มีสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองเอียนานนีนาอยู่หลายแห่ง ที่ได้จัดให้เป็นพิพิธภัณฑของเกาะแห่งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยโบสถ์อยู่จำนวน ๖ แห่ง สร้างขึ้นตั้งแต่ยุคไบเซนไทน์และในยุคที่ออตโตมันเข้าปกครอง ต่อมาโบสถ์บางแห่งได้ถูกจัดให้เป็นสถานที่เรียนทางศาสนาและปรัชญา ซึ่งใช้อยู่จนถึงปี ค.ศ. ๑๗๕๘

ห้องพักของปาชาอาลี ที่จำลองขึ้นในพิพิธภัณฑ์

(พ.ศ. ๒๓๐๑) เมื่อมีการสร้างสถานที่ศึกษาที่ทันสมัยกว่าภายในเมืองเอียโอานนินา นอกจากนั้น บ้านพักที่ปาชาอาลีเคยพักอาศัยอยู่ ก็ได้จัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์จำลองของห้องพักและที่อาศัยของปาชาอาลีอีกด้วย มีรูปภาพของเครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องเงิน และอาวุธชนิดต่าง ๆ เช่น มีด หอก ดาบ ปืน ที่ใช้ในสมัยของปาชาอาลี จัดแสดงให้ดูด้วย ผู้ที่ได้มีโอกาสไปเมืองเอียโอานนินา ต้องไม่พลาดที่จะไปชมพิพิธภัณฑ์ที่เกะเนนิชากิด้วย

ห้องสมุดสมัยออตโตมัน
(The Old Ottoman Library)

นอกจากสถานที่ที่ผู้เขียนกล่าวข้างต้นแล้ว เมืองเอียโออานินายังคงมีสถานที่อีกหลายแห่งที่ผู้ไปเที่ยวควรได้เข้าไปชม อาทิ เช่น สถานที่อาบน้ำของพวกเตอร์ก (Ottoman Bath) ห้องสมุดสมัยออตโตมัน (The Old Ottoman Library) เป็นต้น

ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้จะให้สาระและความรู้เกี่ยวกับเมืองเอียโออานินาของประเทศกรีซได้บ้าง และหวังว่าผู้อ่านจักมีโอกาสดูเที่ยวชมความน่าสนใจและเสน่ห์ที่น่าหลงใหลของเมืองนี้ด้วยเช่นกัน

ภาพประกอบโดย ศิริสุภา กุลทันทน์

ข้อมูลอ้างอิง

1. Ioannina Wikipedia
2. Lake Pamvotis Information Center, Ioannina
3. The Museum of Greek History of Pavlos Vrellis
4. Perama Cave Ioannina
5. Kastro of Ioannina, Tourism of Greece 🌐

สถานที่อาบน้ำของพวกเตอร์ก

ไร่องุ่น หัวหินฮิลล์

ตามแนวโครงการพระราชดำริ

.....
ลดา รุธีรภนก

อีกไม่นานนักประเทศไทยก็จะก้าวเข้าสู่เครือข่ายประชาคมอาเซียน ธุรกิจการค้า เศรษฐกิจ ต้องดำเนินการขยายเครือข่ายให้ก้าวหน้า เพื่อเป็นประเทศผู้นำหนึ่งในกลุ่มอาเซียน นับว่าเป็นกลุ่มใหม่ที่ประชาคมยุโรปให้ความสนใจอย่างมาก สถานะภาพของอาเซียนจะเป็นอย่างไร หากขยายฐานเกษตรกรรม แปรรูป พัฒนาผลิตผลทางการเกษตรมาสู่ด้านอุตสาหกรรม บางส่วนเพิ่มขึ้นดังเช่นยุโรปทำอยู่ เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ เยือนมิตรประเทศในยุโรป คนไทยส่วนที่มีโอกาสตามเสด็จฯ ก็ได้ติดตามไปท่องเที่ยวตามเมืองต่าง ๆ สิ่งที่หลายท่านสนใจ คือการชิมไวน์ ถือเป็นเครื่องดื่มในวงชนชั้นสูงได้ลิ้มรสไวน์คุณภาพดี กลิ่นหอมของผลไม้และความสมดุลของรสชาติติดปลายลิ้น นุ่มนวล ความหอมซับซ้อนที่เกิดจากการบ่มผลไม้ สร้างความสดชื่นให้ผู้ลิ้มรส ตื่นสบาย ๆ คลายเครียดได้ คุณภาพ

ของไวน์แต่ละชนิดมีความคลาสสิกของตัวเองแตกต่างกัน มีความหลากหลาย ทำให้ผู้ดื่มที่มีรสนิยมชื่นชอบไวน์สามารถเลือกดื่มไวน์ได้ตามอัธยาศัย แต่โครงสร้างสไตล์การปลูกไวน์ก็ยังต้องใช้ความพิถีพิถัน เพื่อสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน จากไร่องุ่นที่ปลูกสืบทอดกันมาในดินแดนยุโรป เป็นที่ปลูกองุ่นคัดพันธุ์เพื่อการแปรรผลผลิตเป็นไวน์ชนิดต่าง ๆ ทั้งไวน์แดงและไวน์ขาว จนเกิดชมรมคนรักไวน์ขึ้นในหลายพื้นที่ และนักชิมไวน์ก็จะไปเลือกสรรเป็นเทศกาลประจำปี เพื่อนำมาเขียนประกาศยืนยันคุณภาพของไวน์ ที่มีทั้งความหอมสร้างรสชาติ รสกลมกล่อม สร้างความเพลิดเพลินในการจิบให้เข้ากับอาหาร จิบไปพลาง ๆ ในการเข้าสมาคม หรือเป็นเพื่อนยามเหงาก็ได้ สำหรับองุ่นและไวน์ในประเทศไทยเวลานั้นต้องถือเป็นผลิตภัณฑ์นำเข้าหรือเป็นของฝากที่มาจากต่างประเทศ เพราะยังไม่มีผู้ใดสนใจในการทดลองปลูกไร่องุ่น มีให้เห็นก็คือการปลูกเป็นเรือนสวนองุ่นในพระราชวังดุสิต หากไปงานกาชาดสมัยก่อนเมื่อเข้าสวนอัมพร ก็จะเป็นสวนองุ่นเล็ก ๆ เป็นการปลูกเพื่อประดับ มิใช่เป็นการเกษตรกรรม

เข้าสู่สมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน ทรงมีโครงการพระราชดำริที่อำเภอห้วยทราย จังหวัดเพชรบุรี ได้เริ่มทดลองปลูกองุ่นทำไวน์ขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๔๖ ร่วมกับบริษัทสยามไวเนอรี่ เทรตติ้งพลัส จำกัด เป็นไร่องุ่นที่แสดงให้เห็นว่าเมืองไทยสามารถปลูกองุ่นไวน์เป็นพืชไร่องานเกษตร ที่สามารถนำมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ สามารถมีองุ่นในประเทศ นับว่าเป็นโครงการทดลองที่ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง

ความสามารถของคนไทย สามารถพลิกพื้นดินใช้ทำไร่ปลูกองุ่นได้เหมือนตำราเรียนของเด็กสมัยก่อนที่เขียนไว้ว่า

**“เมืองไทยใหญ่อุดม ดินดีสมเป็นนาสวน เพื่อนรักเราชักชวน
ร่วมช่วยกันมุ่งหมั่นทำ”**

ต้นองุ่นจึงมิใช่ไม้ประดับดังที่เคยเห็น แต่ด้วยความพยายามและใจสู้ของคนไทยที่มีความสามารถจึงมีไร่องุ่นเกิดขึ้นได้

หัวหินเป็นสถานที่พักผ่อนที่สวยงาม มีพระราชวังไกลกังวลเป็นที่รู้จัก และชื่นชอบของชาวไทยจนมีการบรรยายความงามของหัวหินเป็นบทเพลงต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากภูมิอากาศที่เย็นสบายของหัวหิน ทำให้หัวหินเป็นสถานที่แปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในช่วงฤดูร้อนเดือนเมษายน ซึ่งบางครั้งก็ทรงประทับพักผ่อนเป็นเวลานานหลายเดือนก็มี ภูมิประเทศของหัวหินจะคล้ายแถบเมดิเตอร์เรเนียน มีสนามกอล์ฟขนาดใหญ่สำหรับนักกีฬาที่นิยมเล่นกอล์ฟ การเดินทางมาสู่หัวหิน ไม่ต้องใช้เวลามาก เพราะสามารถเดินทางมาได้โดยรถยนต์ รถไฟและเครื่องบิน นอกจากเที่ยวทะเล เล่นกีฬาทางน้ำ ยังมีสถานที่เที่ยวเพิ่มขึ้นมาอีกหลายแห่ง รวมทั้งไร่องุ่นแห่งแรกของหัวหินซึ่งอยู่ห่างจากหัวหินประมาณ ๔๐ กิโลเมตร มาทางถนนสายเลียบเมือง จะมีป้ายบอกทางเข้าสู่ไร่องุ่น ผ่านวัดห้วยมงคลที่จัดสร้างรูปเหมือนหลวงปู่ทวดองค์ใหญ่มากไว้ให้ผู้มาหัวหินไปกราบสักการะเลยต่อมาก็จะเป็นหมู่บ้านคอกช้าง จากนั้นอีกประมาณ ๒ กิโลเมตร ก็จะถึงไร่องุ่นหัวหินฮิลล์ (HuaHin Hills Vineyard)

ระหว่างทางเข้ามาสู่ไร่องุ่น จะมีต้นไม้ทรงพุ่มขนาดกลางออกดอกสี เหลืองสดคล้ายดอกผักบุ้งปลูกเรียงรายเป็นระยะ ๆ เรียกว่า ต้นรำเพย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) พระราชทานนามเป็น ที่ระลึกแด่พระมเหสี พระนางเจ้ารำเพย เป็นต้นไม้ที่ปลูกง่ายมีดอกตลอดปี สร้างบรรยากาศทางเข้าไร่องุ่นสุดโรแมนติก จนมาถึงเรือนรับรองสไตล์ ไทยประยุกต์ เรียกว่า “เดอะศาลา” (The Sala) เด่นเป็นสง่าอยู่บนเนื้อที่ กว้างใหญ่ แลเห็นทิวเขาอยู่รอบ ๆ อาคารแห่งนี้เป็นที่รับรองผู้มาเยี่ยมชมไร่องุ่น ตัวเรือนกว้างขวาง จัดเป็นสถานที่พักผ่อน สำหรับผู้มาเยือนประกอบด้วย ห้องรับประทานอาหาร ห้องซิมไวน์ สถานที่เก็บไวน์ เมื่ออยู่บนเดอะศาลา จะแลเห็นทัศนียภาพอาณาบริเวณโดยรอบได้ สวยงาม สบายตา รื่นรมย์ไปกับ สีเขียวยาวสุดสายตาของไร่องุ่น แลเห็นผู้ที่มาเที่ยวนั่งบนหลังช้างชมวิวตาม แปลงไร่องุ่น เป็นการชมแบบประหยัดเวลาไม่เมื่อยขา สุภาพสตรีที่มาเที่ยว อย่าลืมทาค림กันแดด ใส่หมวกหลบร้อนและแว่นกันแดด เพราะที่นี่แดดจ้า แต่มีลมพัดผ่านตลอดเวลา หากดวงตะวันยังไม่ค่อยลดต่ำ แสงแดดจะสดใส สว่างจ้า มองเห็นทัศนียภาพได้กว้างไกล

พื้นที่ประมาณด้วยตามากกว่า ๑,๐๐๐ ไร่มีเขาล้อมรอบ ส่วนที่เป็น ไร่องุ่นมีลูกตกห้อยระย้าหนาแน่น ๓๐๐ ไร่ (ถ้าไม่นั่งรถชมก็นั่งช้างชมดีที่สุด) ต้นองุ่นขึ้นเป็นแถววัลย์อย่างสวยงามอยู่บนค้ำตั้งเรียงรายเป็นทางยาว มีป้าย ปักบอกชื่อพันธุ์องุ่น แตกต่างกันไปหลากหลายพันธุ์ เช่น องุ่นพันธุ์ฝรั่งเศส ชื่อ Spiraz องุ่นพันธุ์อิตาลี ชื่อ Sangivese เป็นองุ่นที่ใช้ทำไวน์แดง องุ่นพันธุ์

โคลัมบา (Columbard) ก็เป็นช่อยาวอ้วนสวย ใช้ทำไวน์ขาว มีแปลงทดลอง พันธุ์งุ่น เพื่อว่าพันธุ์ใดเหมาะกับพื้นดินแห่งนี้ ที่มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเลราว ๑๕๐-๒๐๐ เมตร มีการรดน้ำ ด้วยระบบน้ำหยด ๔ ลิตรต่อต้นต่อชั่วโมง ขณะที่งุ่นกำลังออกช่อ มีหุ่นไล่กาสำหรับไล่คนผู้รุกรานเป็นระยะ ๆ หุ่นแต่ละตัว แต่งกายได้ เก๋ไก๋น่าเอ็นดู เหมือนตุ๊กตาฟางข้าวโพดแบบยุโรป ทำเป็นตัวโต ๆ เด็ก ๆ ไปเที่ยวต้องชอบนำรักไปอีกแบบ เป็นเสน่ห์ของไร่งุ่นแห่งนี้ ที่ดินแถบนี้เป็นดินทรายมีหินปนด้วย จึงต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างดี มีผู้เชี่ยวชาญทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศมาร่วมทำงาน เพื่อผลิตองุ่น ให้งุ่นมีคุณภาพดี ลูกดก เหมาะสำหรับผลิตไวน์คุณภาพเยี่ยม องุ่นต้นแรกที่ปลูกที่นี่ มีป้าย ปักไว้ว่าปลูกวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๐๐๔ โดยคุณเฉลิมและคุณดารณี อยู่วิทยา ช่วงที่มานี้องุ่นกำลังงามออกลูกใหญ่เขียวสด ช่อยาวพวงสวย ๆ ทั้งนั้น ชมกันเพลิน เป็นช่วงที่เริ่มตัดพวงองุ่น เพื่อนำมาทำไวน์ วันหนึ่งจะต้องตัดองุ่น ประมาณ ๗-๘ ตัน ใส่รถเทรลเลอร์ปรับอุณหภูมิ เพื่อนำมาทำไวน์คุณภาพดี ที่โรงงานสมุทรสาครปลายมีนาคมฝนมักจะเริ่มตกไม่เหมาะในการตัดองุ่น

จากผลิตผลที่สืบทอดเนื่องมาทำให้ประเทศไทยสามารถนำไวน์เข้าสู่ตลาดสากล เป็นผลผลิตทางการเกษตรแนวต้น ๆ ได้ในกลุ่มอาเซียนในเวลาต่อไปก็คือ ไวน์ “Monsoon Valley” ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับเป็นไวน์ชั้นนำจากแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รูปลักษณะขวดออกแบบเป็นลายหัวพญานาค ด้วยฝีมือของศิลปินระดับชาติ อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี

นับเป็นความก้าวหน้าของการพัฒนาการปลูกองุ่น ในประเทศเป็นอย่างมากจากยุโรปในช่วงร้อยกว่าปีที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) เสด็จฯ ไปเยือน มาบัดนี้ความมุ่งมั่นของคนไทยได้ร่วมพระบารมีได้สร้างปรากฏการณ์พื้นที่สีเขียวที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นภายใต้สภาวะอากาศ และพื้นที่ดินของประเทศไทย คุณเฉลิม อยู่วิทยา เจ้าของไร่องุ่นหัวหินฮิลล์ได้สร้างโครงการตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงแนะนำและทำโครงการต้นแบบไว้ เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษาและนำไปปรับปรุงพัฒนา เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของประชากรที่เลี้ยงชีพในด้านเกษตรกรรมต่อไป

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ส่งออกผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรติดอันดับโลก เมื่อรวมเป็นภาคีอาเซียนผลิตผลทางการเกษตรจะพัฒนามาสู่อุตสาหกรรมการเกษตร ไวน์ ก็จะเป็นผลิตผลที่สร้างควมมีชื่อเสียงให้ประเทศเป็นอย่างมากหวังว่าโครงการในพระราชดำริที่หลากหลายไม่ต่ำกว่าสามพันโครงการ จะมีนักธุรกิจ เกษตรกร และคนรุ่นใหม่นำมาพิจารณา ศึกษา และพยายามช่วยกันสืบสานองค์ความรู้เหล่านี้ ได้สร้างจิตสำนึก ปลั่งกำลังใจ ให้รักษัธรรมชาติ สงวนพันธุ์ป่าไม้ ช่วยกันรักษาดูแลแผ่นดินให้คงงาม ห่วงไกลยาเสพติดได้ในตัว เพราะเป็นการเสริมสร้างทางปัญญามีจริยธรรมทางด้านระเบียบวินัย (เพราะตอนนี้ตำราการศึกษาแบบนี้ไม่มีสอนในตำราเรียน) ได้รับความสุขและความรู้ไปพร้อม ๆ กัน การปลูกและเก็บเกี่ยวผลองุ่นก็ต้องใช้เวลา มีระยะของการเก็บเกี่ยวเป็นเหมือนการแนะแนวทางธรรมะว่าไม่มีสิ่งใดที่จะได้มาโดยง่าย ทุกอย่างต้องอาศัย สติ ความพากเพียร พร้อมทั้งปัญญาเป็นเครื่องช่วย การเที่ยวชมสถานที่ใดก็ตามนำมาซึ่งความสุขและข้อคิดได้ทุกที ขอยกคำโบราณมาแทรกไว้ให้คิด **“ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว”** เมื่อชมหรือขึ้นชมสถานที่ประทับใจแล้วช่วยกันคิดอย่าทำให้ **“ในน้ำปลาหมด นามีข้าวลดเพราะคอนโด”** เหตุที่เกิดขึ้นนี้ได้ก็เนื่องจากการทำงานที่ผิดผิดวิธีทางธรรมชาติ โดยเฉพาะสิ่งสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตรัสอยู่เสมอ... คือ น้ำ

เวลาหมุนเร็วมากจนนับวันใกล้จะถึงปีรวมอาเซียน เกษตรกรรมไทย จะพัฒนาไปได้ไกลก็คือ การสร้างผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ทางเกษตร ให้เข้าสู่มาตรฐาน ทำงานด้วยใจรัก รัฐบาลให้การส่งเสริมเกษตรกร ให้รักษ พื้นที่ดินของตน สร้างทรัพย์สินในดิน สิ้นในน้ำได้ ตามรอยแนวพระราชดำริ

ไร่องุ่น หัวหินฮิลล์ จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง เหมาะใน การแวะเยือน พื้นที่สีเขียวท่ามกลางขุนเขาและทะเลที่ในอนาคตอันใกล้ คงจะเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทั้งในด้านแหล่งผลิตไวน์ที่มีชื่อในเขตเอเชีย และ ไร่องุ่นที่เขียวขจี ท่ามกลางขุนเขาแนวยาว แม้จะไม่มีแคมป์ให้นอนชมดาว แคเห็นพระอาทิตย์ขึ้นประกายสีส้มใสแซมทองทาบขอบฟ้าค่อย ๆ สว่างขึ้น

จนเห็นแนวองุ่นเขียวขจียาวสุดสายตา ยิ่งไปตอนที่มิสูกองุ่นห้อยระย้าพวงโต ๆ ด้วยแล้ว ... ว้าว น่ารักน่ากิน ขอใช้คำภาษาอังกฤษหน่อยว่า “Once there were HuaHin Hills Vineyard hidden by the sun ... so beautiful”

ขณะนี้ก็ขอให้ไฉนไทย เป็นแบบ ไทยทำ ไทยใช้ ไทยส่งขาย ไทยเจริญ และก็ต้องคุ้มครองให้คนไทยมีงานทำด้วย ประเพณีสงวนอาชีพกันไว้ก็ดี ทรัพย์สินทางปัญญา หาไม่ได้ง่าย ๆ นักเลียนแบบลอกตราชนิดเนียน ๆ มีมาก การสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในไทยและทรงคุณภาพเป็นสิ่งที่ดี เกือบร้อยปี...ที่คุณปู่คุณย่าของพวกเราอยากเห็นต้นองุ่น ลูกองุ่นเพราะมีแต่ทางยุโรปอเมริกา มาบัดนี้ พวงองุ่นที่สวยงาม ได้มาย้อยที่ตรงหน้าได้สบายมาก หากใช้เวลาช่วงรถติดในกรุงเทพฯ มาหัวหิน...ชมฝีมือคนไทย ปลุกไร่องุ่นได้ในแถบเมืองร้อน สร้างผลิตภัณฑ์ทรงคุณภาพต้อนรับประชาคมอาเซียน และเศรษฐกิจยุค AEC ตราไฉนไทยจะปรากฏเป็นผลิตภัณฑ์ชั้นนำได้ควบคุมไปกับกิจกรรมการท่องเที่ยว มาเยี่ยม มาชิม พาชมน...ไร่องุ่นที่หัวหิน... เมือง Classic ที่มีชื่อกล่าวไว้ ในหนังสือนวนิยายยอดฮิตหลายเล่ม ที่นำมาทำบทละครและภาพยนตร์ 🌐

ขอขอบคุณ

บริษัท สยามไวเนอรี่ เทรดิงพลัส (ไร่องุ่นหัวหินฮิลล์)

คุณเฉลิม – คุณดารณี อัยวิทยา

คำศัพท์ ทางการทูต

กองलग ทินกร ณ อยุธยา และ มานากรณ์ เมฆประยูรทอง

สำนักงานทางการทูต (Diplomatic Mission):

Embassy

สถานเอกอัครราชทูต

Consulate-General

สถานกงสุลใหญ่

Permanent Mission

คณะผู้แทนถาวร

Trade and Economic Office

สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจ

สำนักงานทั้ง ๔ แบบต่างกันอย่างไร? สถานเอกอัครราชทูตสามารถเปรียบได้ว่าเป็นสำนักงานมาตรฐาน คือ มีทูตประจำอยู่ ตั้งอยู่ในเมืองหลวงของประเทศนั้น (ยกเว้นสถานเอกอัครราชทูตไทยที่เมียนมาร์ ซึ่งตั้งอยู่ที่ ย่างกุ้ง) และมีจุดประสงค์หลักคือเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศนั้น ๆ สถานกงสุลใหญ่ไม่มีทูตประจำ แต่มีกงสุลใหญ่แทน ไม่จำเป็นต้องตั้งในเมืองหลวง และมีจุดประสงค์หลักคือการดูแลคนไทยในบริเวณนั้น คณะทูตถาวรมีจุดประสงค์คล้ายสถานเอกอัครราชทูต แต่ทำงานกับองค์การระหว่างประเทศ อาทิ สหประชาชาติ สำนักเลขาธิการอาเซียน ส่วนสำนักงานการค้าและเศรษฐกิจตั้งอยู่ในสถานที่ที่ไม่มีสถานเอกอัครราชทูต

ตำแหน่งในสถานเอกอัครราชทูตและคณะผู้แทนถาวร (เรียงลำดับจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไปผู้น้อย)

Ambassador	เอกอัครราชทูต
Minister	อัครราชทูต
Minister-Counselor	อัครราชทูตที่ปรึกษา
Counselor	ที่ปรึกษา
First Secretary	เลขานุการเอก
Second Secretary	เลขานุการโท
Third Secretary	เลขานุการตรี
Attaché	ผู้ช่วยเลขานุการ

ตำแหน่งในสถานกงสุลใหญ่ (เรียงลำดับจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไปผู้น้อย)

Consul-General	กงสุลใหญ่
Deputy Consul-General	รองกงสุลใหญ่
Consul	กงสุล

ตำแหน่งในสำนักงานการค้าและเศรษฐกิจ (เรียงลำดับจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไปผู้น้อย)

Executive Director	ผู้อำนวยการใหญ่
Deputy Executive Director	รองผู้อำนวยการใหญ่

หลังตำแหน่งเอกอัครราชทูตหลายครั้งจะเห็นคำว่า “Extraordinary and Plenipotentiary” ซึ่งมีคำแปลว่า “วิสามัญ (ไม่ธรรมดา)” และ “ผู้มีอำนาจเต็ม” ซึ่งหมายความว่าเอกอัครราชทูตผู้นั้นเป็นตัวแทนของประเทศ และสามารถตัดสินใจแทนผู้ถืออำนาจอธิปไตยของประเทศนั้นได้ คือ สามารถลงนามในสนธิสัญญาได้ตนเอง ส่วนในกรณีที่หัวหน้าสำนักงานไม่อยู่ในประเทศที่ประจำการ จะต้องแต่งตั้งผู้มีตำแหน่งรองลงมาเป็นผู้รักษาการ ผู้รักษาการนี้ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Chargé d’Affairs (อ่านว่า ชาร์ เซ่ ดา แพร่)

คำศัพท์การเจรจา (Negotiation) ความตกลง (Agreement) และหนังสือทางการ (Official Document):

Bilateral Negotiation

การเจรจาแบบทวิภาคี (สองฝ่าย)

Trilateral Negotiation

การเจรจาแบบไตรภาคี (สามฝ่าย)

Multilateral Negotiation

การเจรจาแบบพหุภาคี
(หลายฝ่าย)

Bilateral Agreement

ความตกลงทวิภาคี (สองฝ่าย)

Trilateral Agreement

ความตกลงไตรภาคี (สามฝ่าย)

Multilateral Agreement

ความตกลงพหุภาคี (หลายฝ่าย)

Declaration

คำประกาศ (เป็นการประกาศ
หลักการไม่มีผลตามกฎหมาย
ในตัวเองเอกสารเอง)

Treaty

สนธิสัญญา (มีผลตามกฎหมาย)

Convention

อนุสัญญา (มีผลตามกฎหมาย
แตกต่างจากสนธิสัญญาตรงที่
ประเทศที่ไม่ได้ลงนามสามารถ
เข้าร่วมภายหลังได้)

Memorandum

บันทึก (หรือที่เราได้ยินบ่อย ๆ ว่า
MoU ซึ่งย่อมาจาก Memorandum
of Understanding แปลว่าบันทึก
ความเข้าใจ) ⊗

.....
รัตนา อุไรรักษ์

ปี ๒๕๕๗ อันเป็นปีสุดท้าย ก่อนที่ดิฉันจะครบวาระประจำการที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโดฮา ๔ ปี เพื่อกลับไปปฏิบัติงานที่กระทรวงฯ เหมือนข้าราชการคนอื่น ๆ ที่ต้องหมุนเวียนกันไปปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศและในประเทศ ตลอดชีวิตการรับราชการของข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศทุกคน

จากปี ๒๕๕๖ ที่ท่านทูต มีดำริให้จัดโครงการ “สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและปลูกฝังหลักศาสนาอิสลามที่ถูกต้อง” ให้กับ นักเรียน นักศึกษาไทยมุสลิม ที่กำลังศึกษาที่กรุงโดฮา ประสบความสำเร็จ ในการมอบหมายให้ดิฉันเป็นผู้ประสานงาน และนำคณะนักเรียน นักศึกษา ไปประกอบพิธี

อุมเราะห์ ที่นครมักกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย นั้น ในปี ๒๕๕๗ ท่านทูต จึงได้มอบหมายให้ดิฉันประสานงานในเรื่องนี้ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อความต่อเนื่องของโครงการ โดยให้คัดเลือกนักเรียน นักศึกษา ร่วมเดินทางไปประกอบพิธีดังกล่าว รวมจำนวน ๑๐ คน เป็นนักเรียนระดับมหาวิทยาลัย ๑ คน และระดับมัธยมศึกษา ๙ คน เมื่อนักเรียนทุกคนได้รับทราบ ว่าตนเองได้รับการคัดเลือกจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ว่าจะได้ร่วมเดินทางในโครงการดังกล่าว ทุกคนดีใจ

และตื่นเต้นกันมากกับการได้รับโอกาสนี้ ทุกคนต่างตระเตรียมศึกษาหา รายละเอียด ข้อมูลจากคู่มือต่าง ๆ เพื่อให้การทำพิธีอุมเราะห์ สมบูรณ์แบบที่สุด แต่เนิ่น ๆ มีการพบปะ พูดคุย ในการที่จะเดินทางไปในครั้งนี้อยู่บ่อยครั้ง และ ในที่สุดวันที่ทุกคนเฝ้ารอคอย ก็มาถึง

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๗ คณะฯ ของเรา ก็ได้เดินทางโดย สายการบิน Saudi Arabian Airlines เที่ยวบินที่ SV ๕๔๓ ออกเดินทางจาก สนามบินกรุงโดฮา เวลา ๑๔.๑๐ น. และเดินทางถึงสนามบิน King Abdulaziz เวลา ๑๖.๕๕ น. วินาทีแรกที่เครื่องบินลงแตะพื้นประเทศซาอุดีอาระเบีย ทุกคนดีใจและตื่นเต้นมาก ที่ความฝันที่ตนเองใฝ่ฝันไว้ ใกล้จะมาถึงอีกไม่กี่ชั่วโมง ข้างหน้า แต่ระยะเวลานั้นช่างยาวนานเหลือเกิน พวกเราใช้เวลาอย่างมากกว่า จะผ่านเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง นานถึง ๓ ชั่วโมง อันเนื่องมาจาก มีผู้คน มากมายเข้าไปรอต่อคิว เพื่อจะผ่านจุดนี้ ในขณะที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพียงแค่ ๓ คนเท่านั้น ผู้เดินทางชุดแรกยังไม่ผ่านจุดนี้ ก็มีผู้เดินทางชุดใหม่ลงจาก เครื่องบิน มารอต่อกิว กันอยู่ตลอดเวลาไม่ขาดสาย

เมื่อพวกเราผ่านพ้นจุดนี้ได้ครบทุกคน เราก็ได้พบกับพี่บุญญ์ดีผู้แสนจะ ใจดีมารอรับพวกเรา พร้อมรถยนต์ ๒ คัน เพื่อจะพาเราไปส่งยังโรงแรมที่พัก พวกเราต้องขอขอบคุณพี่บุญญ์ดี และพี่ ๆ อีก ๒ ท่าน ที่ช่วยขับรถยนต์นำพา พวกเราไปยังนครมักกะห์ เพื่อนำสัมภาระต่าง ๆ เข้าพักยังโรงแรมที่พัก ที่เรา ได้ประสานงานกันไว้ล่วงหน้าแล้ว และโดยที่เป็นเย็นวันพฤหัสบดี การจราจรจึง คับคั่ง ผู้คนมากมาย และการซ่อมแซมถนนหนทางต่าง ๆ ทำให้การเดินทางของเรา ต้องใช้เวลามากกว่าปกติ ที่ควรจะเป็น และแล้วในที่สุด เราก็มายังโรงแรมที่พัก ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากมัสยิดมากนัก ในเวลาประมาณ ๑๑.๓๐ น. ด้วยความเหนื่อยล้า และอ่อนเพลียมาก

เวลา ๒๓.๐๐ น. พวกเราก็นัดพบกันที่บริเวณชั้นล่างของโรงแรมที่พัก เพื่อเดินกันไปมัสยิด เพื่อจะได้ประกอบพิธีอุมเราะห์ตามที่เราได้มีความมุ่งมั่น กันไว้ เมื่อถึงมัสยิดอันสวยงามและยิ่งใหญ่ ในสายตาของพวกเรา และได้ก้าวเดิน เข้าไปภายในนั้น นักเรียน นักศึกษา หลายคน ที่เพิ่งมีโอกาสดำเนินทางมาเป็น

ครั้งแรก ต่างตกตะลึง กับภาพที่เห็นในเบื้องหน้า ได้เห็นกะอับะห์ ด้วยสายตาที่
ชื่นชม ได้เห็นมัสยิดที่ยิ่งใหญ่ ได้เห็นหอนาฬิกาที่สูงที่สุดในโลก ทุกคนต่างเก็บภาพ
ความประทับใจอันแรกพบ ไว้ในสมองและในหัวใจของตนเอง กับภาพที่ปรากฏ
ด้วยสายตาทั้งสองข้าง ด้วยความสงบนิ่ง และปลาบปลื้ม สักพักหนึ่ง เมื่อทุกคน
ตื่นจากภวังค์แล้ว นายฟัยซอล ปูเต๊ะ ซึ่งเป็นหัวหน้านักเรียน นักศึกษา ก็ได้เริ่ม
พาคณะทั้งหมด ไปประกอบพิธีอุมเราะห์ ได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ในเวลาประมาณ
๐๓.๐๐ น. โดยที่ในช่วงที่พวกเราเดินทางไปนี้ เป็นช่วงฤดูหนาว อากาศเย็นสบาย
จึงเป็นช่วงที่มีผู้คนมากมายจากทั่วโลกเดินทางกันไป ณ ที่แห่งนี้ทำให้
เบียดเสียดกันหนาแน่นมาก แต่พวกเรา ก็ไม่ย่อท้อ ตั้งใจประกอบพิธีกัน
ด้วยความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ และดูแลกันเป็นอย่างดี หลังจากนั้น เราก็
เดินกลับที่พักกัน เพื่อพักผ่อน ประมาณ ๑ ชั่วโมง และก็เดินกลับมาปฏิบัติ
ศาสนกิจที่มีสยิดกันต่อด้วยใจเปี่ยมล้น

กิจวัตรประจำวันที่เราอยู่ที่นครมักกะห์นั้น ตั้งแต่เช้ามีดประมาณ
๐๔.๐๐ น. เดินไปมัสยิดเพื่อละหมาดในตอนเช้าตรู่ และกลับมาที่พักในตอนสาย
พอใกล้เที่ยงก็เดินไปมัสยิดเพื่อละหมาด แล้วต่อด้วยการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

บ้าง เดินชมภายในมัสยิดกันบ้าง ตามอัธยาศัย และครั้งนี้ เราได้มีโอกาส ไปชม พิพิธภัณฑที่ที่ได้สะสม และแสดงประวัติ ของเก่า ๆ ของ กะอ์บะห์ / ได้ไปเห็น สถานที่สำคัญ ๆ ในการประกอบพิธีฮัจย์ เช่น หุ่นอาราฟะฮ์ หุ่นมินา และยังได้ขึ้นชม ภูเขานูร อันเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อีกแห่งหนึ่งด้วย วันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เราได้เดินทางออกจากรมมักกะห์ไปสู่นครมะดีนะห์โดยทาง รถยนต์ ซึ่งใช้เวลาเดินทางประมาณ ๓ - ๔ ชั่วโมง เพื่อไปประกอบศาสนกิจที่ นครมะดีนะห์ จำนวน ๒ วัน

โดยระหว่างทาง เราได้แวะชม มัสยิดกิบลัตยน์ มัสยิดกุบาว์ และภูเขาอูซูด ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกด้วย และแล้ว วันที่เราต้องอำลา ก็มาถึง เราได้เดินทางออกจากสนามบินมะดีนะห์ เพื่อเดินทางกลับกรุงโดฮา ในวันศุกร์ที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ รวมทั้งสิ้นในการเดินทางครั้งนี้ ๙ วัน โดยได้รับความกรุณา จากท่านทูต จัดเตรียมเสบียงอาหาร ทั้งข้าวเหนียว + เนื้อทอด + ไก่ทอด และ ผักกระเพราไก่ ใส่ช่องฟรีชไว้ก่อน แล้วแพ็คอย่างดีไปด้วย ทำให้พวกเราไม่ ขาดแคลนเรื่องอาหารเลย พวกเราจึงต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงกับความกรุณา ในครั้งนี้

อันเนื่องมาจากสภาพอากาศที่หนาวเย็น บวกกับการที่เราพักผ่อน ไม่เพียงพอก็เป็นได้ ทำให้คณะของเราหลายคน ไม่สบาย เป็นไข้หวัด และไอ ในช่วงวันท้าย ๆ แต่พวกเรา ก็ต่อสู้กับอุปสรรคนี้นี้มาได้ และเดินทางกลับมา กรุงโดฮา โดยสวัสดิภาพ และพร้อมกับการกอบโกย เอาความสุข ความประทับใจ กับการใช้ชีวิต ๙ วัน ได้อย่างคุ้มค่า และเมื่อได้มีโอกาสมาพบกันคราวใด ก็จะมา นั่งคุยกันถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เราได้พบ ได้เห็น ได้สัมผัส ได้ใช้ชีวิตร่วมกัน อย่างมีความสุข เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะไม่มีทางเกิดขึ้นได้ หากพวกเราไม่มี ผู้สนับสนุนให้จัดโครงการนี้คณะเดินทางทุกคน ต้องขอขอบคุณท่านทูต ปัญญารักษ์ พูลทรัพย์ / จนท. สถานทูต / คุณบัญญัติฯ จนท. สกญ. เจดดาห์ และ กระทรวงการต่างประเทศ ที่ช่วยสนับสนุนให้โครงการนี้สำเร็จลงได้ค่ะ

ขอขอบคุณมากค่ะ ☸

อวลกลิ่น กาแฟ (เวียดนาม)

จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

เมื่อหลายคนนึกถึงเวียดนาม หลายท่านอาจจะนึกถึงกาแฟเวียดนามที่เรารู้จักกันดีประเภทพร้อมดื่ม (3 in 1) อาทิ ยี่ห้อ G7 หรือ Vinacafe ซึ่งเป็นกาแฟสำเร็จรูปที่เริ่มมีเข้ามาขายในประเทศไทย ตามกระแสการไหลเวียนของสินค้าในโลกยุคโลกาภิวัตน์และกระแสการเข้ามาของอาเซียนวิถี แต่นอกจากกาแฟสำเร็จรูปประเภทพร้อมดื่มแล้ว เวียดนามยังมีกาแฟที่ส่งออกขายทั่วโลกอีกหลายชนิด และเวียดนามเองก็เป็นประเทศที่ส่งออกกาแฟติดอันดับต้น ๆ ของโลก อีกด้วย รวมถึงเวียดนามเป็นชาติที่นิยมดื่มกาแฟชาติหนึ่งของโลก (เวียดนามส่งออกเป็นอันดับที่สองของโลกรองจากบราซิล)

บริเวณที่มีการเพาะปลูกกาแฟของเวียดนาม ได้แก่ บริเวณที่ราบสูงในภาคกลางของประเทศหรือในบริเวณจังหวัด ดักลัก (Dak Lak) ยา ไล (Gia Lai) กอนตูม (Kontum) บวน เม ทวด (Buon Me Thout) ลัมดอง (Lam Dong) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความสูงประมาณ ๕๐๐ - ๗๐๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเล และเป็นพื้นที่เย็นที่มีความเหมาะสมกับการเพาะปลูกกาแฟ

วิธีการดื่มกาแฟของเวียดนามก็ได้รับอิทธิพลจากประเทศอดีตเมืองแม่อาณานิคมคือ ฝรั่งเศส ชาวเวียดนามนิยมดื่มกาแฟที่มีรสชาติเข้มข้นเป็นพิเศษ และการดื่มกาแฟเวียดนามของคนท้องถิ่นก็เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ วัฒนธรรมการดื่มกาแฟแทรกซึมและฝังอยู่ในวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนเวียดนามตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงวัยชรา

ร้านรวงที่ขายกาแฟมีให้เห็นทั่วทุกมุมเมือง จากร้านใหญ่โต โอโถงไปจนถึงร้านเล็กร้านน้อยริมถนนจนถึงในตรอก/ซอกและซอยแคบ ๆ ที่มีวางเก้าอี้เล็ก ๆ เตี้ย ๆ ให้ ชาวเวียดนามทั่วไปได้ชิมกาแฟเวียดนาม เห็นได้อย่างทั่วไปและจินตนาการของคนที่แวะมาเยือนเวียดนามไม่ว่าจะเป็นเวียดนามเหนืออย่างกรุงฮานอย นครโฮฟอง นครโฮจิมินห์ หรือ เมืองใหญ่น้อยในเวียดนาม

กาแฟเวียดนามที่นิยมดื่มกันทั่วไป ได้แก่ กาแฟดำ ส่วนใหญ่ดื่มกันแบบร้อนแต่นิยมใส่น้ำตาล หรืออีกประเภท ได้แก่ กาแฟใส่นมข้น ดื่มแบบใส่น้ำแข็ง (หรือที่เรียกในภาษาท้องถิ่นว่า กาแฟ เสือ ดำ -Café Sua Da เป็นกาแฟดำชนิดเข้มข้นแล้วใส่นมข้น ก่อนจะใส่น้ำแข็ง กาแฟประเภทนี้คนเวียดนามเรียกว่า กาแฟใส่น้ำตาลได้อีกด้วย (Café Nau Da) เป็นกาแฟที่คล้ายกับโอเลี้ยงของบ้านเรา แต่ใสความกลมกล่อมของนมข้นและน้ำตาลลงไป ทำให้จากกาแฟดำรสจัด กลายเป็นกาแฟรสกลมกล่อม เนื่องจากการคั่วเมล็ดกาแฟของเวียดนามมีเอกลักษณ์เฉพาะของการคั่วเมล็ดกาแฟ ดังนั้น นอกเหนือจากกรรมวิธีการคั่วธรรมดาแล้ว กาแฟเวียดนามยังมีการผสมกลิ่นและสีลงไปเพิ่มอีกด้วย ทำให้กาแฟที่จำหน่ายในเวียดนามอาจจะมีกลิ่นและสีที่ต่างจากกาแฟทั่วไปที่ดื่มกันอยู่ แต่ว่า หากใครมีโอกาสดูแวะไปเยือนเวียดนามไม่ว่าจะไปท่องเที่ยวหรือไปทำงาน อยากจะชวนให้ลองดื่มกาแฟสดเวียดนามที่เรียกว่า กาแฟ โนวดำ กัน สักแก้ว แล้วคุณจะได้สัมผัสว่า กรุ่นกลิ่นและรสชาติกาแฟที่คนท้องถิ่น (เวียดนาม) ชื่นชอบเป็นอย่างไร ☕

ตลาดน้ำ

วิถีชีวิตวันวานที่น้ำค้นหา

.....
จิราเจตน์ วงษ์นเรศธรฐ์

ก่อนที่ถนนจะมาได้รับความนิยมจากผู้สัญจรอย่างในปัจจุบัน ประเทศไทยเคยได้รับชื่อว่าเป็นเวนิสแห่งตะวันออก (Venice of the East) ตามบันทึกการเดินทางของนักเดินทางต่างชาติชาวยุโรป เนื่องจากจำนวนลำน้ำ คูคลอง แม่น้ำสายใหญ่ สายเล็ก และสาขาน้อยจำนวนมากเป็นเส้นทางคมนาคมหลักของประเทศไทยมาหลายร้อยปี เรือจึงเป็นพาหนะหลักที่สำคัญ ซึ่งคนส่วนใหญ่ในอดีตใช้มาก่อน ดังนั้น ทั้งน้ำและเรือจึงมีความสำคัญผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาโดยตลอดจากอดีตสู่ปัจจุบัน

คนไทยสมัยก่อนนิยมสร้างบ้านริมน้ำเพราะสะดวกต่อการสัญจร แต่ต่อมาความเจริญได้เข้ามาและเริ่มมีการนำรถยนต์เข้ามาใช้ ภาพเก่าของมหานครแห่งน้ำและคลอง กำลังจะหมดลงไปจากภาพความทรงจำของเด็กรุ่นใหม่ที่เกิดมาพร้อมกับการเป็นมหานครใหญ่ ความทันสมัย เทคโนโลยี และไม่มีภาพวันวานของอดีตเวนิสแห่งตะวันออกดังกล่าวอีกต่อไปแล้ว เพราะถนนและรถยนต์ ได้เข้ามามีบทบาทแทนคลอง ซึ่งให้ความสะดวก และรวดเร็วกว่าหลายเท่า

กรุงเทพและธนบุรีเคยมีคลองเป็นจำนวนมาก ในเขตกรุงเทพเคยมีคลองมากถึง ๖๔ คลอง และธนบุรีมีมากถึง ๓๑ คลอง แต่ในปัจจุบันคลองจำนวนมากถูกถมเป็นถนนไปแล้ว คลองในปัจจุบันเหลือจำนวนจำกัด และได้เปลี่ยนบทบาทจากคลองที่ใช้สัญจรเป็นเพียงคลองระบายน้ำสำหรับคลองที่สำคัญในกรุงเทพฯ ที่ยังคงเหลืออยู่ในเวลานี้ ก็มีคลองหลอด คลองบางลำพู คลองโอ่งอ่าง คลองผดุงกรุงเกษม คลองมหานาค คลองแสนแสบ คลองเปรมประชากร คลองสามเสน คลองพระโขนง เป็นต้น

ต้นกำเนิดของคลองก็คือ แม่น้ำ แม่น้ำสำคัญในที่ราบลุ่มภาคกลางคือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำบางปะกง และแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำเหล่านี้ ได้แตกแขนงออกเป็นลำคลองสายต่าง ๆ ทั่วในที่ราบลุ่มภาคกลางให้คนไทยได้อาศัยทำมาหากิน แต่การพึ่งพาน้ำในลำคลองตามธรรมชาติอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ต้องมีการขุดคลองเพื่อเชื่อมแม่น้ำลำคลองสายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้มีคลองทั้งที่เป็นคลองที่เกิดเองโดยธรรมชาติ และคลองที่ขุดในที่ราบลุ่มภาคกลางหลายร้อยสาย

ตลาดน้ำ แต่เดิมเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและซื้อสินค้าในสมัยที่คนไทย
ยังนิยมสัญจรทางน้ำ สินค้าที่นำมาค้าขายในสมัยก่อนมีหลายชนิด อาทิ
ผัก ผลไม้ ข้าวสาร อาหารแห้งและของกิน เนื่องจากเมืองไทยเป็นประเทศที่
อุดมสมบูรณ์ เราจึงมีของกินที่หลากหลายตลอดทั้งปี ตลาดน้ำของไทยที่มี
ชื่อเสียงมาก ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ในจังหวัดราชบุรี ตลาดน้ำเป็นดัง
กระจกที่สะท้อนวิถีชีวิตชาวบ้านริมคลองและความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่
อาศัยในบริเวณนั้น ตลอดจนแฟชั่น ความนิยม และอาหารของชุมชนที่มี
วิวัฒนาการได้เป็นอย่างดี

นอกเหนือจากการเส้นทางสัญจรแล้ว แม่น้ำและคลองบางแห่งยังได้รับหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งคือการเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์และเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม (อาหาร) หรือที่เรียกว่าตลาดน้ำ ซึ่งผู้เขียนจะพาไปรู้จักกับสองตลาดน้ำ ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง (สมุทรปราการ) และตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ตั้งอยู่ที่ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง และประชาชนบางน้ำผึ้งได้ร่วมมือปลูกวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ ด้วยการสร้าง “ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง” ขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับขายสินค้าของชุมชนบางน้ำผึ้งและตำบลใกล้เคียงฝั่งเมืองพระประแดง ภายในตลาดจะมีของกินของฝากนานาชนิดให้เลือกสรรหาซื้อจบบ่าย ไม่ว่าจะเป็นขนมหวานพื้นเมืองฝีมือชาวบ้าน ขนมถ้วย ขนมจาก กล้วยแขก ม้าฮ่อ ขนมตระกูลทอง กะละแมกววน ฝอยเงินที่ใช้ไข่ขาวต้มในน้ำเชื่อมรสหวานชุ่มคอ หมี่กรอบโบราณ ก้วยเตี่ยว-ลุยสวน ไส้กรอกโบราณ ห่อหมกหมู หอยทอดในถาดขนมครก ไก่สะเต๊ะ น้ำพริกต่าง ๆ ผักดองชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปพืชผักให้มีรับประทานนอกฤดูกาล ฯลฯ นอกจากนี้ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ยังเป็นศูนย์รวมสินค้า OTOP ที่สร้างสรรค์จากคนในชุมชนบางน้ำผึ้งและตำบลใกล้เคียงในจังหวัด สมุทรปราการ เช่น ดอกไม้เกล็ดปลา บ้านรูปสมุนไพรมลิตภัณฑ์จากทะเลอย่างกุ้งแห้ง กะปิ หอยดอง ภาพประดิษฐ์จากรกมะพร้าวของตกแต่งบ้าน – ดอกหญ้าหลากสี โมบาย ลูกดินเป็ดรูปร่างแปลกตา เป็นต้น

ข้อดีของการมาตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง มีหลายประการ ได้แก่ ๑. ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครนัก มาได้โดยรถยนต์ส่วนตัวและรถโดยสารประจำทาง ๒. มีอาหารโบราณนานาชนิดให้เลือกชิม ๓. สถานที่ร่มรื่น เป็นตลาดน้ำที่อยู่ในเรือสวน ได้สูดอากาศบริสุทธิ์จากสวนป่าในบริเวณใกล้เคียง ๔. ได้ชมวิถีชีวิตชาวบ้านริมคลอง ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายมอญ ๕. ชมระบบนิเวศน์ท้องถิ่น มีพื้นที่สีเขียวที่มีรูปร่างคล้ายกระเพาะหมูหรือแอ้ว หรือเรียกว่า **คู้กระเพาะหมู** ซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่ปลอดสารพิษท่ามกลางความเจริญเติบโตของเมือง

อีกตลาดน้ำแห่งหนึ่งที่น่าสนใจของจังหวัดสมุทรปราการซึ่งอยู่คนละด้านกัน ได้แก่ ตลาดน้ำคลองสวน ๑๐๐ ปี ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองประเวศน์-บุรีรมย์ในพื้นที่ ๒ จังหวัด คือ ตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ตลาดคลองสวนเป็นตลาดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่ออดีตตลาดคลองสวนเป็นจุดแวะพักและเป็นศูนย์รวมของชุมชน จุดแลกเปลี่ยนสินค้าและเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญและสะดวกที่สุด

ที่ตลาดน้ำแห่งนี้มีร้านรวงมากมายและหลากหลายแต่ร้านค้าส่วนใหญ่จะเป็นของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ชอบทำการค้า มีตั้งแต่ ร้านขายผักสวนครัว เครื่องปรุงอาหาร ร้านขายหมู-เนื้อ ร้านขายยา ร้านขายเครื่องยนต์เรือ ร้านขายเสื้อผ้า ร้านตัดผม โรงกลึงสังกะสี ร้านขายของเล่น ร้านถ่ายรูป และอีกหลายชนิด ของฝากและของกินที่ตลาดน้ำ ๑๐๐ ปี มีความหลากหลายมาก เนื่องจากชุมชนของที่นี่มีหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน กลุ่มคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม กลุ่มคนไทยพุทธ ซึ่งมีวิถีชีวิตที่อยู่กับสายน้ำทำมา

แห่งนี้ ของกินที่นี้จึงมีความหลากหลายกันไปตามกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ด้วย อาทิ ขนมเปี๊ยะ ขนมปากหม้อไส้ต่าง ๆ ที่กินแบบถ้วยเดียว (ถ้วยเดียวปากหม้อ น้ำต้มกระดูกหมูร้านแม่พิมพ์) มีพลาสติกขึ้นชื่อแห่งบางบ่อ ถ้วยเดียวเปิดตุน ผัดไทยโบราณ กาแฟโบราณแป๊ะหลี่ ฮ่อยจื้อ ขนมเค้กเนยสด ผลไม้สด นานาชนิดตามฤดูกาล

จุดเด่นของตลาดอีกอย่างก็คือ “สะพานไม้ทรงสูง” ที่ตั้งอยู่โดดเด่นกลางตลาด เป็นสะพานไม้ที่มีความสูงและชันมาก และเมื่อเดินขึ้นไปข้างบน สะพานจะโยกเล็กน้อย ทำให้เป็นสะพานที่ต้องใช้ความกล้าในการข้ามพอสมควร แต่ชาวตลาดเขาก็ใช้สะพานแห่งนี้ข้ามไปข้ามมาเป็นประจำ สะพานนี้ชื่อ “อัสวานิชย” ได้รับการซ่อมแซมมาหลายครั้งแล้ว เหตุที่ต้องสูงมากขนาดนี้ก็เพราะว่าในสมัยก่อนมีเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่จะต้องผ่านคลองนี้ จึงต้องสร้างให้สูงเพื่อให้เรือขนาดใหญ่สัญจรไปมาได้ไม่ติดหลังคาเรือ แม้ในปัจจุบันไม่มีเรือใหญ่ผ่านแล้ว ชุมชนก็ยังคงอนุรักษ์สะพานนี้ไว้ให้คงอยู่เป็นอนุสรณ์บนพื้นน้ำ และอยู่กับชุมชนตลาดคลองสวนต่อไป

ใครที่ชื่นชอบบ้านริมน้ำและวิถีชีวิตที่แนบชิดกับลำน้ำ ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ยังมีเสน่ห์ที่ชวนให้ไปเที่ยวและไปชม ผู้คนและร้านค้าในตลาด ยังคงรักษากลิ่นอายเดิม ๆ ของการเป็นชุมทางสินค้า การรักษาสถาปัตยกรรมไม้ต่าง ๆ ริมน้ำ รวมถึงลักษณะอาหารการกินและอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ได้อย่างกลมกลืนแต่ไม่แปลกแยก 🌀

ขอบคุณภาพ

<http://www.thetrippacker.com>

กองलग ทินกร ณ อยุธยา

เกาะลังกาวิ หรือชื่อเต็มว่า ลังกาวิ เพอร์มาตา เกดะห์ (Langkawi Permata Kedah) แปลเป็นภาษาไทยว่า “ลังกาวิ ไข่มุกแห่งเกดะห์” เป็นเกาะในรัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย หลายคนอาจเคยได้ยินชื่อเกาะนี้ จากตำนาน “ไหมสุหรี่” (Mahsouri)

ตำนานไหมสุหรี่นั้น แต่ละคนอาจจะเล่าแตกต่างกันไป แต่เนื้อหาส่วนหนึ่งที่เหมือนกันคือไหมสุหรี่เป็นหญิงสาวชาวลังกาวิ (บ้างกล่าวว่า มีถิ่นกำเนิดที่ภูเก็ต) ที่ถูกกล่าวหาว่าคบชู้และถูกสั่งประหารชีวิต ก่อนที่นางจะสิ้นใจได้อธิษฐานว่าหากนางบริสุทธิ์ ขอให้เกาะลังกาวิประสบภัยนะเป็นเวลา ๗ ชั่วโมง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกาะลังกาวิไม่ได้รับการพัฒนาเลยจนกระทั่งรัฐบาลมาเลเซียได้ค้นพบทายาทรุ่นที่ ๗ ของไหมสุหรี่ที่ภูเก็ต และขอให้เธอทำพิธีถอนคำสาป แต่สำหรับชาวมาเลเซีย เมื่อกล่าวถึงเกาะลังกาวิ นอกจากตำนานไหมสุหรี่แล้ว ยังจะนึกถึงสถานที่ตากอากาศริมทะเลที่มีอากาศดีกว่าที่อื่นในมาเลเซีย ในขณะที่ฝนตกทั่วทั้งมาเลเซียจนน้ำท่วมในบางจังหวัด ลังกาวิกลับมีแดดออก คล้าย ๆ กับหัวหินและภูเก็ตในความคิดของคนไทย คนมาเลเซียจะตื่นเต็นมากเวลาได้ยินคำว่าลังกาวิ และแสดงความอิจฉาเล็กน้อยต่อผู้ใดที่ได้ไปพักผ่อนที่ลังกาวิในช่วงวันหยุด

เรือข้ามฟากไปเกาะลังกาวิ
จากท่าปลาปลิส

เกาะลังกาวิมีพื้นที่ทั้งหมด ๓๒๐ ตารางกิโลเมตร (๒๐๐,๐๐๐ ไร่) คิดเป็นร้อยละ ๕๕ ของพื้นที่เกาะภูเก็ต และยังมีเกาะบริวารอีก รวมทั้งสิ้น กว่าร้อยเกาะรวมพื้นที่ทั้งหมด ๔๗๘ ตารางกิโลเมตร (๒๙๘,๗๕๐ ไร่) แต่ใน ทั้งหมดกว่าร้อยเกาะมีคนอาศัยอยู่เพียง ๒ เกาะ รวมทั้งสิ้น ๖๔,๗๕๒ คน ร้อยละ ๒ มีเชื้อชาติไทย

นอกจากนี้แล้ว น้อยคนนักจะรู้ว่าเกาะลังกาวินับเป็นหนึ่งในชุมชนของ มาเลเซียที่อยู่ใกล้ไทยมากที่สุด ห่างจากเกาะตะรุเตาในจังหวัดสตูลเพียง ๔ กิโลเมตร และห่างจากชายฝั่งมาเลเซียประมาณ ๓๐ กิโลเมตร อันที่จริงแล้ว เดินทางจากแผ่นดินใหญ่ฝั่งไทยใช้เวลาน้อยกว่าเดินทางจากฝั่งมาเลเซียอีก คือ ๔๕ นาทีจากอำเภอเมืองสตูลเทียบกับ ๑ ชั่วโมงจากกัวลาปะลิส หรือ ๑ ชั่วโมงกว่าจากกัวลาเคตะห์ในมาเลเซีย

เกาะลังกาวินับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนิมของชาวมาเลเซียและ ชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวตะวันออกกลาง มีจุดขายอยู่คือน้ำทะเลที่ใสสะอาด หาดทรายสีขาวนวล เม็ดละเอียด และผู้คนที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส

ป่าฝนเขตร้อนในเขตมาชินจั่ง
มีชายฝั่งจังหวัดสตูลอยู่ที่เส้นขอบฟ้า

นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา ไม่ว่าจะเป็นลายหินตามหน้าผาตัด หาดกรวด ซากฟอสซิล และป่าฝนเขตร้อนที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

ในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา ลังกาวิได้รับสถานะเขตอุทยานเชิงธรณีวิทยา (geopark) จากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก -- UNESCO) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐ (ปัจจุบันเป็นเขตเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) โดยแบ่งอุทยานเป็น ๓ เขต ได้แก่ เขตมาชินจั่ง (Machinchang Geoforest Park) เขตคาลิม คาสต์ (Kallim Kast Geoforest Park) และเขตดาแย่งบุนติง (Dayang Bunting Marble Geopark) โดยแต่ละเขตมีลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์ต่างกันออกไป

เขตมาชินจั่งครอบคลุมทิวเขามาชินจั่งซึ่งมีอายุกว่า ๕๕๐ ล้านปี ลักษณะเฉพาะทางภูมิศาสตร์คือมียอดเขาหินสูงชะลูดและมีผาชัน มีน้ำตกสูงและบริเวณที่ติดทะเลมีหาดกรวด นอกจากนี้ พื้นที่บริเวณนี้ยังถูกปกคลุมไปด้วยป่าฝนเขตร้อนที่มีอายุมากที่สุดในโลก กว่า ๑ ล้านปี เก่าแก่กว่าป่าฝนเขตร้อนลุ่มแม่น้ำแอมะซอนเสียอีก

Sky Bridge ทางเดินชมธรรมชาติ
ในเขตมาชินจ้ง

เขตคาลิม คาสต์ มีอายุน้อยกว่าเขตมาชินจ้ง แต่สิ่งที่น่าสนใจในเขตนี้คือป่าชายเลน ซึ่งมีความสมบูรณ์อันดับต้น ๆ ของโลก มีถ้ำที่สวยงามหลายถ้ำ ไม่ว่าจะเป็นถ้ำเกลวาร์ (Gua Kelawar) หรือถ้ำคังคว และถ้ำลันสิร์ (Gua Langsir) และยังมีบางถ้ำที่ต้องพายเรือเข้าไปชม เช่น ถ้ำบัวยา (Gua Buaya) เป็นต้น นอกจากนี้ เขตคาลิม คาสต์ ยังเป็นจุดที่พบฟอสซิลหอยเป็นจำนวนมาก

สำหรับเขตดายัง บุนติง นั้นไม่ได้อยู่บนเกาะลังกาวิ แต่ครอบคลุมเกาะข้าง ๆ คือเกาะทูบา และเกาะดายัง บุนติง รวมถึงเกาะเล็ก ๆ ที่เป็นบริวาร จุดเด่นของเขตดายัง บุนติง คือลายหินอ่อนบนผาตัดที่เห็นได้ทั่วไป นอกจากนี้ในเขตนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ทะเลสาบน้ำจืดดายัง บุนติง ซึ่งเป็นที่โด่งดังด้วยคุณศัพท์ว่าสตรีไดอยากมีลูกให้มาแช่น้ำและดื่มน้ำที่ทะเลสาบนี้ วิทยาศาสตร์ได้พิสูจน์ว่าน้ำในทะเลสาบนี้มีเกลือแรมมาก ทำให้มีอุณหภูมิต่ำกว่าน้ำทั่วไป เมื่อแช่น้ำหรือดื่มน้ำนี้จะทำให้ร่างกายมีอุณหภูมิต่ำลง ทำให้โอกาสตั้งครรภ์สูงขึ้น (คำว่า “ดายัง บุนติง” ในภาษามลายูแปลว่าสตรีมีครรภ์นั่นเอง นอกจากนี้ หากนั่งเรือชมรอบเกาะจะมีจุดหนึ่งที่ยอดเขาบนเกาะเรียงตัวกันเหมือนสตรีมีครรภ์นอนหงายหน้าขึ้น) ทั้งนี้ หากใครได้ไปเที่ยวที่นี่

ขอแนะนำให้เดินตามทางเดินเลียบทะเลสาบก่อนที่จะลงแช่น้ำ สุดทางเดินนี้จะเห็นสิ่งมหัศจรรย์อีกอย่างหนึ่งของทะเลสาบนี้ คือ ระยะห่างจากทะเลสาบน้ำจืดนี้ถูกกั้นออกจากทะเลด้วยแนวหินกว้างเพียง ๑๐ เมตร แต่ยังคงความจืดไว้ได้

สำหรับคนที่ไม่ใช่นักผจญภัย อาจจะเริ่มรู้สึกว่าการไปเที่ยวเกาะลังกาวีนั้นทำทางจะลำบาก ทำทางจะต้องเดินป่า ขึ้นลงเรือตามเกาะ แต่อันที่จริงแล้วการชมธรรมชาติบนเกาะลังกาวีนั้นไม่ลำบากเลย ในเขตมาชินจังทางการมาเลเซียได้สร้างเคเบิลคาร์เพื่อให้ผู้คนสามารถชมความสวยงามของป่าฝนเขตร้อนและทิวเขาจากมุมสูงได้โดยไม่ต้องเข้าไปลุยในป่าเอง และเคเบิลคาร์นี้มีลักษณะพิเศษคือมีเสาเพียง ๔ เสาเพื่อรับน้ำหนักโครงสร้างกว่า ๒ กิโลเมตร ทำให้แทบจะไม่กินพื้นที่ป่าฝนเขตร้อนเลย ไม่ได้ทำลายธรรมชาติมากเกินไป ปลายทางของเคเบิลคาร์คือยอดเขาสองลูกซึ่งทางการได้สร้างสถานีวิชมวิวด้วยความที่มีเสาน้อยทำให้เคเบิลคาร์นี้ชันมาก ขาลงนำหวาดเสียวอยู่พอสมควร นอกจากนี้ ก่อนจะเดินทางไปขึ้นเคเบิลคาร์ อาจต้องดูพยากรณ์อากาศด้วย เพราะเคเบิลคาร์จะหยุดให้บริการในช่วงที่ลมแรง

ทะเลสาบดายัง บุนดิง

เคเปิลคาร์

ความสูงของเคเบิลคาร์

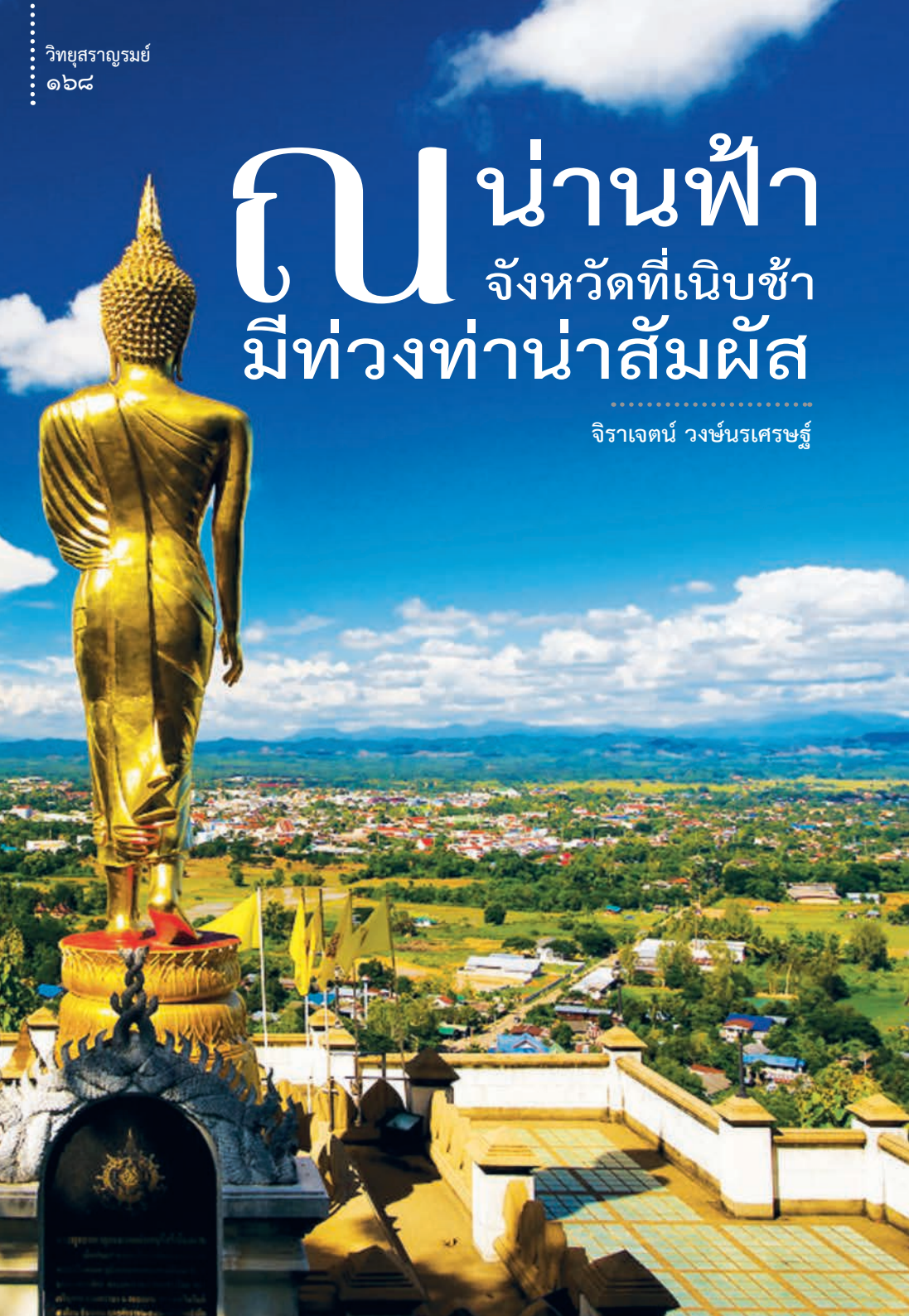
นอกจากนี้แล้ว เกะลังกาวิยังเป็นเขตปลอดภาษี ทำให้สินค้าหลายชนิดราคาถูกลงกว่ามาเลเซียแผ่นดินใหญ่ แต่หากนักท่องเที่ยวกะเถาะต้องการซื้อของปลอดภาษีบางชนิดเพื่อไปใช้ในเขตอื่นของมาเลเซีย จะต้องทำตามกฎหมายคือ นักท่องเที่ยวที่พักบนเกาะนานกว่า ๔๘ ชั่วโมงสามารถนำสุราเข้ามาเลเซียได้ ๑ ลิตร และบุหรี่ได้ ๑๐ ซอง สินค้าทั่วไปสามารถนำเข้าได้ไม่จำกัด แต่ถ้าเป็นสินค้าอื่น ๆ ที่ไม่ค่อยมีคนขนส่งออกจากเกาะกัน เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นต้น อาจต้องติดต่อกกรมศุลกากรของมาเลเซียเพื่อสอบถามอัตรา

ทั้งนี้ เกะลังกาวินับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยอีกที่หนึ่ง มีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวเกือบทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นหาดทรายสีขาวนวล น้ำทะเลใสสะอาดน่าเล่น ป่าฝนและผาหินที่มีความสวยงาม ที่สำคัญคือไม่ได้ห่างจากประเทศไทยมากนัก จึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติหรือนักท่องเที่ยวที่อยากเปลี่ยนบรรยากาศจากสถานที่ท่องเที่ยวริมทะเลอื่น 🌐

ป่านฟ้า

จังหวัดที่เนิบช้า
มีท่วงทำนองสัมผัส

.....
จิราเจตน์ วงษ์นรเศรษฐ์

เสียงความจอแจและความวุ่นวายในกรุงเทพ พลันค่อยเงียบแผ่วเบา ลงอย่างช้า ๆ เมื่อขณะที่ล้อรถโดยสารคันใหญ่แล่นเคลื่อนออกจากชานชาลา ที่สถานีขนส่งหมอชิต รถยังคงคราค่ำในท้องถนนของมหานครใหญ่ รถวิ่งออกไป อย่างช้า ๆ เริ่มแรงและเร่งจังหวะของรอบเครื่องเร็วขึ้นเมื่อถึงรังสิต ปลายทาง การเดินทางของเราในครั้งนี้คือนครางาช้างดำ นันทบุรี

รถโดยสารปรับอากาศเข้าถึงสถานีขนส่งน่านในเวลา ๖.๐๐ น. ของ วันเสาร์ เมืองน่านในยามเช้า อากาศสดชื่น มีสายลมเย็นเบา ๆ มีสายหมอก บาง ๆ อากาศที่เต็มไปด้วยไอโซนและกลิ่นอายแห่งวัฒนธรรมพื้นบ้าน เราไม่รอช้าที่จะออกเดินทางสำรวจเมืองน่านด้วยการไปเดินตลาดเช้า (กาดชนสง) เพื่อไล่บาตรและดูอาหารพื้นบ้านของผู้คนที่น่าน ตลาดที่น่าน เรียบง่าย มีอาหารการกินที่คล้ายกับที่อื่น ๆ หากแต่มีการขายข้าวหนึ่ง (ข้าวเหนียว) แทนข้าวสวย มีขนมจีน (น้ำเงี้ยว) และสิ่งที่ทำให้ประทับใจตั้งแต่แรกถึงก็คือ รอยยิ้มและความมีอัธยาศัยของคนน่าน ซึ่งแสดงอาการพร้อมที่จะช่วยเหลือ คนต่างถิ่นที่เพิ่งมาเยือนเมืองน่านเป็นครั้งแรก

หลังจากสำรวจตลาดเช้าแล้วเราก็เดินเลาะไปตามถนนผ่านเส้นทางที่ชาวบ้านในตลาดบอกให้เดินไปเพื่อจะไปพบกับสถานที่สำคัญแห่งแรกของเรา คือ ศาลหลักเมืองจังหวัดน่าน ศาลแห่งนี้ตั้งอยู่ในวัดพุทธศาสนาที่ชื่อ วัดมิ่งเมือง จุดเด่นของที่นี่นอกจากมีเสาหลักเมืองซึ่งเป็นเสาเก่าแก่มีมาแต่โบราณแล้ว ที่นี่ยังมีสถาปัตยกรรมที่เอกอุโฆษด้วยงานปูนปั้นช่างน่านที่สวยงามและประดับประดาตามศาลา วิหาร สิ่งก่อสร้าง ปูนปั้นสีขาวที่อ่อนช้อยและนำมาประดับลายรอบวัดเป็นที่ตื่นตาตื่นใจยิ่งนัก เราเดินเข้ามาในช่วงก่อนพระอาทิตย์ขึ้นจึงมีโอกาสดำเนินถ่ายภาพสวย ๆ ของพระอาทิตย์ที่ค่อย ๆ ขึ้นมาเป็นลำดับ อาทิตย์ดวงน้อย ๆ ค่อย ๆ ขึ้นมาจากขอบฟ้า เรารออย่างใจจดใจจ่อจนอาทิตย์ดวงนั้น ผ่านเข้ามาอยู่ในกรอบของกล้องเราได้อย่างพอดี แสงอาทิตย์สีส้มส่องแสงกำลังดีสะท้อนเงาของกล้องให้กระทบกับงานปูนปั้นของวัดมิ่งเมืองช่างงามยิ่งนัก

เมื่อเต็มอิ่มกับวัดมิ่งเมืองแล้วเราก็ออกเดินเท้าสำรวจเมืองน่านต่อก่อนที่ความร้อนของพระอาทิตย์จะทำให้เราเหนื่อยอ่อน จุดหมายถัดไปคือ วัดภูมินทร์ (อดีตชื่อวัดพรหมมินทร์) วัดที่มีสถาปัตยกรรมโดดเด่นของสกุลช่างน่านและมีพระพุทธรูปทั้งดงามสี่พระองค์ตั้งอยู่ในสิ่งจตุรมุข และมีภาพจิตรกรรมฝาผนัง (สอปแต้ม) ที่ขึ้นชื่อของศิลปินหนานบัวผัน ภาพกระชิบริกในตำนานปู่ม่ายย่าม่าน คาดว่าภาพจิตรกรรมวาดขึ้นในช่วงปี พ.ศ.๒๔๑๐ - ๒๔๑๗ ภาพจิตรกรรมเป็นเรื่องราวพุทธประวัติ บรรยายประวัติของพระพุทธเจ้าในขณะเดียวกันศิลปินก็พยายามวาดเหตุการณ์ในยุคที่ตนอยู่สุดแทรกเป็นเกร็ดประวัติด้วย รวมถึง แสดงถึงวัฒนธรรมพม่าที่ได้สอดแทรกและเข้ามาอยู่ในวิถีคนน่าน ภาพในตำนานการกระชิบริก (ปู่ม่าย ย่าม่าน) ดูคล้ายอาการการกระชิบโดยชายหนุ่มและหญิงสาว ซึ่งเป็นภาพขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับขนาดคนจริงของชายหนุ่มและหญิงสาวในชุดแต่งกายแบบ พม่าหรือแบบไทยใหญ่ ในอิริยาบถยืนเคียงกัน ฝ่ายชายจับบ่าหญิงสาวและใช้มือป้องปากเหมือนกำลังกระชิบกระชาบถ้อยคำบางอย่างซ้า ๆ หู ซึ่งไม่มีใครทราบว่าการกระชิบว่าอย่างไร แต่ด้วยสายตาของทั้งคู่นั้นมีแวกรู้มกั้มแฝงนัยบางอย่างที่น่าคาดเดาไปในทางโรแมนติก นอกจากนั้นภาพจิตรกรรมยังมีภาพวาดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตคนเมืองน่าน การทำศึกสงคราม วิถีชีวิตของเผ่าต่าง ๆ ที่หลากหลายในเมืองน่าน อาหารการกิน ขนบจารีตประเพณีและวัฒนธรรมในสมัยนั้น ซึ่งถือเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่ดีมากแหล่งหนึ่ง

รูปแต้มที่วัดภูมินทร์จะมีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วยลักษณะการออกแบบภาพที่เรียบง่ายและเป็นธรรมชาติ ประกอบด้วยการใช้เส้นโค้งสัมพันธ์กันดี กับแนวเนินดินเนินเขาที่เป็นเส้นลูกคลื่นเลื่อนไหลไปมา สอดคล้องกับการเขียนภาพคนที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างอิสระ ส่วนภาพคนในจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ก็เป็นภาพสะท้อนชีวิตชาวน่านในยุคนั้น ศิลปินวาดคนในภาพให้มีใบหน้ากลมแป้น คิ้วรูปวงพระจันทร์ นัยน์ตาที่แฝงความรู้สึกเจ้าชู้รุ่มกริ่มริมฝีปากเล็กรูปกระจับ และนิยมแสดงอาการดีใจด้วยการเขียนมุมปากเซตขึ้น

ทั้งสองข้าง และเขียนมุมปากหุบตกลงถ้าต้องการแสดงความเศร้าเสียใจ ซึ่งแตกต่างกับการเขียนภาพตามแบบอย่างกรุงเทพฯ อย่างสิ้นเชิง ที่นิยมบอกผ่านความรู้สึกด้วยท่าทางอากัปกิริยาแบบนาฏลักษณ์ และไม่แสดงอารมณ์ผ่านทางใบหน้า จิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์จึงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างสูง เป็นเสน่ห์อันประทับใจผู้ที่มีโอกาสได้ชม

หากยังไม่เหนื่อยจากการเดินทาง ก็สามารถที่จะเดินเท้าชมเมืองต่อ โดยการข้ามถนนไปยังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเมืองน่าน ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นคุ้มเจ้าหลวงเมืองน่าน ด้านในมีการจัดแสดงวิถีชีวิตชาวบ้านเผ่าต่าง ๆ ที่สำคัญของน่าน ไม่ว่าจะเป็นไทยวน ไทลื้อ เมี่ยน ขมุ ผีตองเหลือง (มลาบรี) ภายในยังมีพระพุทธรูปศิลปะสกุลช่างล้านนาอีกเป็นจำนวนมากให้ได้ชม และมีสิ่งคู่บ้านคู่เมืองของน่าน นั่นก็คือ งามช้างดำ และมีห้องเก็บรักษาเงินตราตั้งแต่สมัยโบราณกาลที่ใช้ในเมืองน่านอีกด้วย เดินมาหลายที่แล้วเริ่มเหนื่อยล้า แวะหาร้านกาแฟนั่งดื่มแก้แ้วงและเมื่อยเล็กน้อย ด้วยร้านกาแฟริมทางที่หน้าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวน่าน ซึ่งมีกาแฟพื้นเมืองของน่านที่คั่วใหม่ ๆ ให้ลองชิมในสนนราคาแก้วละ ๓๙ บาท เป็นกาแฟพันธุ์อาราบิก้าที่คั่วได้เข้มข้นให้ตื่นและมีแรงผจญภัยต่อ

มาน่านคราวนี้แรงบันดาลใจมาจากคุณบัณฑิต ลำชาที่เขียนหนังสือ สีนหามนตราลานนา เกี่ยวกับน่านและลานนาตะวันออก และคุณบัณฑิตยังซื้อกิจการโรงแรมเก่าแก่กลางเมืองน่านที่ชื่อน่านฟ้าไปทำใหม่และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงแรมพุดาน่านฟ้า ดังนั้น ผู้เขียนจึงพลาดไม่ได้ที่จะแวะไปเยี่ยมเยือนโรงแรมไม้สักทองขนาดสามชั้นครั้งที่ใจกลางเมืองน่าน ก่อนที่จะเดินเท้าหาอาหารท้องถิ่นกินในตลาด

น่านยังคงรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเองไว้ได้ดี ผู้คนที่นี่ยังมีวิถีที่เรียบง่ายไม่เร่งร้อน คนท้องถิ่นที่เจอหลายคนอาจจะดูว่าไ้วั้ว แต่เมื่อเราเอ่ยถามหรือเอ่ยปากขอความช่วยเหลือ ชาวบ้านจะไม่ลังเล

ที่จะเข้ามาตอบคำถามและช่วยเราหาคำตอบว่าถนนที่เราไปหรืออะไรที่เราควรไปทำ ชาวบ้านใจดีและยิ้มแย้มมาก อาหารการกินยังมีราคาถูกกว่ากรุงเทพฯ และที่สำคัญ ทุกเย็นวันเสาร์จะมีถนนคนเดินระหว่างเวลา ๑๗.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. (คนต่างจังหวัดยังไม่ติด) ที่ถนนสุนทรวราช มีสินค้านานาชนิดมาประกวดประชันให้ท่านชิม ไม่ว่าจะเป็นอาหารพื้นเมืองรสเลิศ อาหารภาคกลาง อาหารสมัยใหม่ และที่น่ารักที่สุด อบจ.น่าน มีความคิดที่ดีมาก คือการตั้งโต๊ะ (ตั้งโต๊ะ) ไว้ที่หัวของถนนคนเดิน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ท่านที่จับจ่ายอาหารแล้วจะไม่มีที่นั่งรับประทาน ทางผู้จัดก็ได้กรุณาจัดวางไว้ให้อย่างรู้ใจ คนเดิน พร้อมกับมีการแสดงดนตรีโดยศิลปินพื้นบ้านขับกล่อม เราตัดสินใจชิมแกงยังเลหมู ลาบคั่วเมือง ก่อนจะเดินทางกลับที่พัก เราเดินไปหาขนมหวานขึ้นชื่อ ร้านขนมหวานป่านิมซึ่งมีบัวลอยไข่หวานในตำนานให้ชิม

เช้าวันรุ่งขึ้น เราเฝ้าจักรยานของโรงแรมและปั่นไปยังบ้านคุณลุงบุญช่วย ซึ่งเป็นช่างทำเครื่องเงินทำมือประเภทขันลายดอกกระถิน พานเงินและ ตลับเขียนหมาก ซึ่งคุณลุงทำมาตั้งแต่อายุ ๑๗ ปี ปัจจุบัน อายุ ๘๑ ปี บ้านของ คุณลุงมีขันเงินหลายประเภทวางจำหน่าย มีลวดลายสวยงาม คุณลุงบุญช่วย พาเราเดินชมผลงานของท่านด้วยความภาคภูมิใจและกล่าวด้วยว่าได้มีโอกาส รับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ซึ่งพระองค์ท่านทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรงานของ คุณลุงอีกด้วย

เสร็จจากชมบ้านลุงบุญช่วย เราตัดสินใจกันว่าจะปั่นจักรยานไปนมัสการ พระธาตุแช่แห้งซึ่งอยู่ห่างออกไปราว ๖ กิโลเมตร เพื่อชมบ้านเมืองและ ทิวทัศน์ของเมืองน่าน ซึ่งเป็นอีกวิธีที่แนะนำเพราะน่านได้รับฉายาว่าเป็น เมืองจักรยานเนื่องจากมีเลนรถจักรยานทั่วเมือง ซึ่งสะดวกในการขี่จักรยาน ชมเมืองเป็นอย่างยิ่ง เราขี่จักรยานผ่านจุดต่าง ๆ ของเมืองและแวะถามทาง และถ่ายรูปเมืองเป็นระยะ ๆ หนทางที่ขี่ผ่านมีทั้งต้องขึ้นสะพานและขึ้นเขา แต่เราก็ได้สัมผัสความสดชื่นของขุนเขาและธรรมชาติ แม้แดดจะเริ่มร้อนแล้ว แต่เราก็กังมุ่นมั่นที่จะไปกราบพระธาตุแช่แห้ง (เชื่อกันว่าเป็นพระธาตุประจำ คนเกิดปีเถาะ) ลักษณะองค์พระเจดีย์เป็นแบบล้านนา ฐานเป็นสี่เหลี่ยมซ้อนกัน ขึ้นไปจนสูง ใช้แผ่นทองเหลืองบุรอบฐาน แล้วลงรักปิดทอง ตัวพระธาตุสวยสง่า ด้วยสกุลช่างน่านและเหลืองอร่ามทอง วันที่เราปั่นจักรยานไปท้องฟ้าสีสวย ตัดกับสีทองของพระธาตุเห็นแล้วชื่นใจเมื่อไปถึง ขากลับเราต้องรีบทำเวลา

เพราะต้องออกจากโรงแรมก่อน ๑๒.๐๐ น. และรีบเก็บสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกแห่งคือ หอศิลป์ปริมณาน ซึ่งอยู่ค่อนข้างไกลจากตัวเมืองประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่าน มีงานศิลปะของศิลปินร่วมสมัยอย่าง อาจารย์วินัย ปราบริปูและผลงานวาดภาพของศิลปินหมุนเวียนมาให้ชมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีประติมากรรม และมีนทรศการเกี่ยวกับประวัติของहनานบัวผัน ศิลปินที่วาดจิตรกรรมผนังที่วัดภูมินทร์ เป็นอันว่าการเดินทางไปเมืองน่านฟ้า นครนันทบุรีจบลงในเวลาสองวันหนึ่งคืน แม้จะโหด แต่มัน ฮา และมีสีสัน ท่านผู้อ่านหากมีเวลาว่าง และสนใจเมืองแห่งวัฒนธรรม ผมขอแนะนำเมืองน่านฟ้า ซึ่งรอการค้นหามาจากทุกท่าน ☸

ความผูกพัน ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ

พิสิษฐ์ ณ พัทลุง

ในปี พ.ศ. ๒๓๙๗ ซีแอเทิล หัวหน้าเผ่าอินเดียนแดง ในมลรัฐวอชิงตัน ได้กล่าวสุนทรพจน์ เป็นการตอบข้อเรียกร้องจากประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ที่ได้ขอซื้อดินแดนจากเผ่าอินเดียนแดง สุนทรพจน์นี้มีความหมายลึกซึ้งและคมคายมากจนได้รับการยกย่องว่า “เป็นการบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่ประทับใจที่สุดที่เคยปรากฏทั้งในอดีตและปัจจุบัน”

หัวหน้าซีแอเทิลกล่าวไว้ว่า....

หัวหน้าผู้ยิ่งใหญ่จากวอชิงตันได้แจ้งมาว่า เขาต้องการที่จะซื้อดินแดนของพวกเรา ท่านหัวหน้าผู้ยิ่งใหญ่ยังได้กล่าวแสดงความเป็นมิตรและมีความมีน้ำใจต่อเราอีกด้วย นับเป็นความกรุณาอย่างยิ่ง เพราะเรารู้ดีว่ามีมิตรภาพจากเรานั้นไม่ใช่สิ่งจำเป็นอะไรสำหรับเขาเลย แต่เราก็จะพิจารณาข้อเสนอของท่าน เพราะเรารู้ว่าถ้าเราไม่ยอมขาย พวกคนขาวก็อาจจะขนาอูฐ ขนป็นมายึดดินแดนของพวกเราอยู่ดี

แต่ท้องฟ้าและความอบอุ่นของแผ่นดินนั้น เราซื้อขายกันได้อย่างไร ความคิดเช่นนี้ เป็นสิ่งแปลกประหลาดสำหรับพวกเรา หากความสดชื่นของ อากาศและความใสสะอาดของธารน้ำมิได้เป็นทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวของเราแล้ว ท่านจะซื้อสิ่งเหล่านี้ไปจากเราได้อย่างไร ทุกส่วนของแผ่นดินนี้ถือเป็น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่อเผ่าของเรา ไปไม้ทุกใบ หาดทรายทุกแห่ง ป่าไม้ พุ่มโล่ง และแมลงเล็ก ๆ ทุกตัว คือความทรงจำและเป็นประสบการณ์อันศักดิ์สิทธิ์ ของเผ่าพันธุ์เรา อดีตของชาวอินเดียนแดงนั้น ไหลซึมวนเวียนอยู่ในยางไม้ ทัวหิ้งป่านี้

วิญญาณของคนขวานั้นไม่มีความผูกพันกับถิ่นกำเนิดของเขา แต่วิญญาณ ของพวกเราไม่มีวันรู้ลืมแผ่นดินอันแสงงดงาม และเปรียบเสมือนเป็นแม่ของ ชาวอินเดียนแดง เราเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินและแผ่นดินนี้ก็เป็นส่วนหนึ่ง ของเราเช่นกัน กลิ่นหอมของดอกไม้ นั้น เปรียบเสมือนพี่สาวน้องสาวของเรา สัตว์ต่าง ๆ เช่น กวาง และนกอินทรีคือพี่น้องของเรา ขุนเขาและความชุ่มชื้น ของพุ่มหญ้าและไอรอนจากม้าที่เราเลี้ยงไว้ ก็คือส่วนหนึ่งของครอบครัวของเรา เช่นกัน ดังนั้น การที่หัวหน้าผู้ยิ่งใหญ่จากกอชิงตันขอซื้อดินแดนของเรา จึงเป็น ข้อเรียกร้องที่ใหญ่หลวงนัก

หัวหน้าผู้ยิ่งใหญ่แจ้งมาว่า เขาจะจัดที่อยู่ใหม่ให้พวกเราอยู่ตามลำพังอย่างสุขสบาย และเขาจะทำตัวเสมือนพ่อและเราก็จะเป็นเหมือนลูก ๆ ของเขา

ดังนั้น เราจึงจะพิจารณาข้อเสนอที่ท่านขอซื้อแผ่นดินของเรา แต่มันไม่ใช่ของง่าย เพราะแผ่นดินนี้คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของพวกเรา

กระแสน้ำระยิบระยับที่ไหลไปตามลำธาร แม่น้ำ และทะเลสาบอันใสสะอาดนั้น เต็มไปด้วยอดีตและความทรงจำของชาวอินเดียนแดง เสียงกระซิบของน้ำ คือเสียงของบรรพบุรุษของเรา

แม่น้ำคือสายเลือดของเรา ที่เราอาศัยเป็นทางสัญจร เป็นที่ดับความกระหายและเป็นแหล่งอาหารสำหรับลูกหลานของเรา ถ้าเราขายดินแดนนี้ให้ท่าน ท่านจะต้องจดจำและส่งสอนลูกหลานของท่านด้วยว่า แม่น้ำคือสายเลือดของเราและของท่าน ท่านจะต้องปฏิบัติต่อแม่น้ำเสมือนเป็นญาติพี่น้องของท่าน

ชาวอินเดียนแดงมักจะหลีกเลี่ยงให้คนผิวขาวเสมอมา เหมือนกับเงาของขุนเขาที่ร่นหนีแสงแดดในยามเช้า แต่เถาเถาของบรรพบุรุษของเราเป็นสิ่งที่เราสักการบูชา และหลุมฝังศพของเขาเป็นดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ เช่นเดียวกับเทือกเขาและป่าไม้ เทพเจ้าประทานแผ่นดินส่วนนี้ไว้ให้แก่พวกเรา

เรารู้สึกว่าคนผิวขาวไม่เข้าใจวิถีชีวิตของเรา สำหรับเขาแล้ว แผ่นดินไหน ๆ ก็เหมือนกันหมด เพราะพวกเขาคือคนแปลกถิ่นที่เข้ามาครอบงำทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาอยากได้

คนผิวขาวไม่ได้ถือว่าแผ่นดินเป็นเลือดเนื้อของเขา แต่เป็นศัตรูและเมื่อเขาเอาชนะได้แล้ว เขาก็ทิ้งแผ่นดินนั้นไป เขาทิ้งเถาเถาของบรรพบุรุษไว้เบื้องหลังอย่างไม่ใยดีอะไร เถาเถาของบรรพบุรุษและถิ่นกำเนิดของลูกหลานไม่มีอยู่ในความทรงจำของคนผิวขาว เขาปฏิบัติต่อผู้ให้กำเนิด ญาติพี่น้อง แผ่นดิน และท้องฟ้าเหมือนสิ่งของที่มีไว้ซื้อขายได้ รวากับฝูงแกะหรือสายลูกประคำ ความหิวกระหายของคนผิวขาวจะสูบความอุดมสมบูรณ์จากแผ่นดินและเหลือไว้แต่ทะเลทรายอันแห้งแล้ง

ข้าฯ ไม่เข้าใจ เพราะวิถีชีวิตของเรานั้นต่างกับของท่าน สภาพบ้านเมืองของท่านเป็นสิ่งที่บาดตาของชาวอินเดียนแดง แต่ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพวกเราเป็นคนป่าเถื่อนและไม่รู้จักอะไร

ในบ้านเมืองของคนผิวขาวไม่มีที่ใดเลยที่เงียบสงบ ไม่มีที่ที่จะได้ฟังเสียงใบไม้สะพัดด้วยกระแสนลมในฤดูใบไม้ผลิ หรือเสียงปีกแมลงที่บินไปบินมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ข้าฯ เป็นคนป่าเถื่อนและไม่รู้จักอะไร เสียงในเมืองทำให้รู้สึกแสบแก้วหู ชีวิตจะมีความหมายอะไรเมื่อปราศจากเสียงนกหรือเสียงกบเขียดร้องโต้ตอบกันในยามค่ำคืน ข้าฯ เป็นอินเดียนแดง ข้าฯ ไม่สามารถจะเข้าใจสิ่งเหล่านี้ได้ ชาวอินเดียนแดงรักที่จะอยู่กับเสียงและกลิ่นของสายลม สายฝน และกลิ่นไอของป่าไม้

สายลมนั้นเป็นสิ่งล้ำค่าต่อพวกเรา เพราะทุกชีวิตร่วมสัมผัสกระแสนลมเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ ต้นไม้ หรือมนุษย์ คนผิวขาวคงจะไม่สังเกตหรือนึกถึงลมที่เขาหายใจอยู่ เหมือนดังคนที่ใกล้ตายมาหลายวัน ย่อมตายด้านต่อกลิ่นไอรอบ ๆ ตัวเขา แต่ถ้าเราขายดินแดนให้กับท่าน ท่านจะต้องตระหนักเสมอว่า

กลิ่นไออันบริสุทธิ์นี้เป็นสิ่งที่เรารัก และหวงแหน และกลิ่นไอนี้ก็มีชีวิตและวิญญาณเป็นส่วนหนึ่งของมวลชีวิตทั้งหลายที่อยู่ร่วมกัน

สายลมซึ่งเป็นทั้งลมหายใจแรกและสุดท้ายของเหล่าบรรพบุรุษของเรา จะต้องเป็นสิ่งเริ่มชีวิตให้ลูกหลานเราเช่นกัน ฉะนั้นหากเราขายแผ่นดินนี้ไป ท่านจะต้องแยกดินแดนส่วนนี้ไว้เป็นแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งแม้แต่คนผิวขาวก็จะสามารถมาสัมผัสกับกลิ่นไออันหอมหวานไปด้วยดอกไม้ในท้องทุ่งได้

ด้วยเหตุนี้ เราจึงจะพิจารณาข้อเสนอที่ท่านจะซื้อดินแดนนี้ และหากเรายอมรับข้อเสนอของท่าน เราจะมีข้อแม้อยู่อย่างหนึ่ง คือ คนผิวขาวจะต้องปฏิบัติต่อสัตว์ต่าง ๆ เยี่ยงญาติพี่น้องของเขา

ข้าฯ เป็นคนป่าเถื่อนและไม่สามารถจะเข้าใจวิถีชีวิตอื่นได้ ข้าฯ เคยเห็นซากศพของควายทุ่งนับพันตัวเน่าเหม็นอยู่กลางทุ่ง ควายเหล่านี้ต้องตายเพราะถูกคนผิวขาวที่นั่งรถไฟวิ่งผ่านฝูงไปยังเล่น ข้าฯ เป็นคนป่าเถื่อน ข้าฯ จึงไม่อาจเข้าใจได้ว่าทำไมรถไฟจึงสำคัญกว่าควายซึ่งเราใช้เป็นอาหารประทังชีวิต

หากปราศจากสัตว์แล้ว มนุษย์จะมีความหมายอะไร หากสัตว์ทุกชนิดสูญสิ้นไปจากโลกนี้ มนุษย์ก็จะต้องตายไปด้วยความว้าเหว่ ความพินาศที่เกิดขึ้นกับมวลสัตว์ทั้งหลายจะตามมาผลาญมนุษย์ เพราะทุกชีวิตมีส่วนสัมพันธ์และเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน

ท่านต้องสอนให้ลูกหลานของท่านรู้ว่า แผ่นดินที่เขาเหยียบอยู่ คือ
 ถ้ำถ่านของบรรพบุรุษของเรา เพื่อเขาจะได้เคารพแผ่นดินนี้ บอกลูกหลาน
 ของท่านด้วยว่า โลกนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยชีวิตอันเป็นญาติพี่น้องของพวกเรา

สั่งสอนลูกหลานของท่านเช่นเดียวกับที่เราสอนลูกหลานของเรา
 เสมอมาว่า โลกนี้คือแม่ของเรา ความวิบัติใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับโลกก็จะเกิดขึ้นกับ
 เราด้วย หากมนุษย์ถ่มน้ำลายรดแผ่นดิน ก็เท่ากับมนุษย์ถ่มน้ำลายรดตัวเอง

เรารู้ดีว่า โลกนี้ไม่ได้เป็นของมนุษย์ แต่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของโลกนี้
 ทุกสิ่งทุกอย่างมีส่วนสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับสายเลือดที่สร้าง
 ความผูกพันในครอบครัว ทุกสิ่งทุกอย่างมีส่วนผูกพันต่อกัน

ความวิบัติที่เกิดขึ้นกับโลกนี้จะเกิดขึ้นกับมนุษย์เช่นกัน มนุษย์มิได้เป็น
 ผู้สร้างเส้นใยแห่งมวลชีวิต แต่มนุษย์เป็นเพียงเส้นใยเส้นหนึ่งเท่านั้น หากเขา
 ทำลายสายใยเหล่านี้ เขาก็ทำลายตัวเอง

อย่างไรก็ดี เราจะพิจารณาข้อเสนอมันจะเข้าไปอยู่ในค่ายที่ท่านจะ
 จัดไว้ให้พวกเรา เราจะต่างคนต่างอยู่อย่างสงบสุข เราจะใช้ชีวิตในบ้านปลาย
 ของเราที่ไหนนั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไร เพราะลูกหลานของเราได้เห็น
 ความพ่ายแพ้ของพ่อของเขาในสนามรบแล้ว นักรบของเรามีชีวิตอยู่ด้วย
 ความละอายและไร้ศักดิ์ศรี จนวัน ๆ ไม่ทำอะไรนอกจากกินและดื่มของมีนเมา
 ฉะนั้นการที่เราจะใช้วาระสุดท้ายของเราที่ไหนนั้นช่างเถอะ เพราะวันเวลา
 ของพวกเราที่เหลือน้อยเต็มที่อยู่แล้ว

เวลาอีกเพียงไม่กี่ชั่วโมงหรือไม่ก็ปี่ข้างหน้า สายเลือดของเผ่าอันยิ่งใหญ่ของเราที่เคยอยู่ในโลกนี้ก็จะสูญสิ้นไป ไม่มีใครเหลือที่จะการวะเถ้าถ่านของชาวอินเดียแดง ซึ่งครั้งหนึ่งเคยยิ่งใหญ่เข้มแข็ง และเต็มไปด้วยความมั่งหวัง ไม่น้อยกว่าคนผิวขาว แต่ข้าฯ จะมานั่งโศกเศร้ากับอดีตของเผ่าพันธุ์ของเราทำไม เผ่าพันธุ์คือมนุษยธรรมดาไม่มีอะไรพิเศษกว่านั้น มนุษย์เกิดมาแล้วก็ตายไปไม่ต่างอะไรกับคลื่นในมหาสมุทร

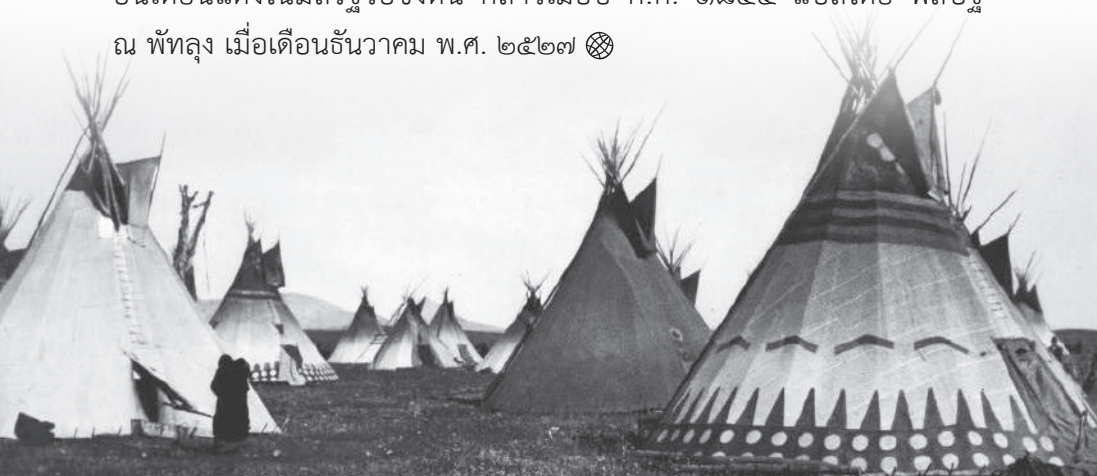
แม้แต่คนผิวขาวซึ่งดูเหมือนว่ามีพระผู้เป็นเจ้าเป็นเพื่อนสนิท ก็จะไม่พ้นจุดจบอันเป็นธรรมดาของโลก

ที่จริงแล้ว เราอาจจะเป็นพี่น้องกันก็ได้ แล้วข้อนี้เราคงจะได้รู้กัน สิ่งที่เราควรรู้ ๆ กันอยู่และสักวันหนึ่งคนผิวขาวก็ต้องค้นพบเช่นกันว่า พระเจ้าของเราและของท่านนั้น คือ พระเจ้าองค์เดียวกัน ท่านอาจหลงผิดว่า พระเจ้านั้นเป็นทรัพย์สินสมบัติของท่านเช่นเดียวกับแผ่นดินนี้ แต่ท่านเข้าใจผิด ท่านเป็นพระเจ้าของมวลมนุษย ท่านรักและเมตตาคนผิวขาวและคนผิวแดงเท่าเทียมกัน โลกนี้เป็นสิ่งที่พระเจ้าหวงแหน การทำร้ายแผ่นดิน คือการทำลายต่อพระผู้เป็นเจ้า เผ่าพันธุ์ของคนผิวขาวก็ต้องสูญสิ้นไปจากโลกนี้เช่นกัน และอาจจะเร็วกว่าเผ่าพันธุ์อื่น ๆ เสียอีก จงสร้างความโสโครกให้ตัวเองต่อไปเถอะ ท่านจะจมสิ่งปฏิกูลของตัวเองตาย แต่เมื่อท่านตาย ท่านจะตายอย่างมีเกียรติ อย่างผู้ทรงพลังที่พระเจ้าบันดาลให้ท่านมาสู่แผ่นดินนี้ มามีอำนาจเหนือแผ่นดินและชาวผิวแดง ชะตาชีวิตอันนี้เป็นสิ่งเร้นลับสำหรับเรา เราไม่อาจเข้าใจได้ เมื่อควายทุ่งถูกฆ่าหมด เมื่อม้าทุกตัวสิ้นความพยศ เมื่อป่าเขาอันเร้นลับเต็มไปด้วยมนุษย์ที่บุกรุกเข้าไป และเทือกเขาต่าง ๆ ระโยงระยางไปด้วยสายโทรเลข ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะหมดสิ้นลง ทั้งป่าทั้งนกอินทรีก็จะมีเหลือ การขี่ม้าล่าสัตว์อันเป็นวิถีชีวิตของพวกอินเดียแดงก็จะสิ้นสุดลง ความเป็นอยู่อันผาสุกก็จะมีอีกต่อไป เหลือการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดเท่านั้น

เป็นอันว่าเราจะรับพิจารณาข้อเสนอให้พวกเราเข้าไปอยู่ในค่าย ณ ที่นั้น เราอาจจะใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ไม่นานนัก ได้ตามความพอใจ เมื่อคนผิวแดง คนสุดท้ายจากโลกนี้ไป และความทรงจำของเขาก็คือ เกาของก้อนเมฆที่ลอย ผ่านทุ่งหญ้า ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นแผ่นดินของเขา แต่วิญญาณของชาวอินเดียนแดง จะยังคงสถิตอยู่กับป่าเขา และท้องทะเลนี้ เพราะเขารักแผ่นดินนี้เหมือนกับ ทารกรักเสียงเต้นของหัวใจของแม่ ดังนั้นเมื่อเราขายแผ่นดินนี้ให้ท่านแล้ว จงรักมันเหมือนกับที่เราเคยรัก ทะนุถนอมมันเหมือนที่เราเคยทะนุถนอม ขอให้บันทึกสภาพปัจจุบันของแผ่นดินนี้ ในขณะที่ท่านได้กรรมสิทธิ์ไปไว้ใน จิตใจและความทรงจำของท่าน และด้วยพลังกายและพลังใจของท่าน จงรักษา แผ่นดินนี้ไว้เพื่อมอบให้ลูกหลานของท่านต่อไป จงรักแผ่นดินนี้ เช่นเดียวกับที่ พระเจ้ารักเราทุกคน

สิ่งที่เรารู้แน่ก็คือ พระเจ้าของเราและของท่าน คือ พระเจ้าองค์เดียวกัน ท่านรักและหวงแหนโลกนี้ คนผิวขาวเองก็จะหนีไม่พ้นจากชะตากรรมอันเป็น จุดจบของทุกคนไปได้ ที่แท้จริงแล้วเราทุกคนอาจเป็นสายเลือดเดียวกันทั้งนั้น แล้วสักวันหนึ่งเราจะรู้กัน

จาก Bonds between Man and Earth สุนทรพจน์ของหัวหน้าเผ่า อินเดียนแดงในมลรัฐออซิงตัน กล่าวเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๕๔ แปลโดย พิสิษฐ ฤณ พัทลุง เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

เรื่อง ทะเลทราย

.....
สุภาศิริ อมาตยกุล

เมื่อพูดถึงคำว่า “ทะเลทราย” ก็อาจคิดว่าเป็นเพียงดินแดนอันกว้างใหญ่ที่ปกคลุมด้วยทราย แต่แท้จริงแล้ว นักวิทยาศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ทะเลทราย” ไว้หลายอย่าง ซึ่งลักษณะที่สำคัญของทะเลทรายคือการขาดน้ำ และการหาพืชพันธุ์และสิ่งมีชีวิตได้ยาก ดังนั้น จึงทำให้เกิดคำถามขึ้นมากมายว่าในภูมิอากาศแบบใดที่ทำให้เกิดทะเลทราย ทำไมบางพื้นที่ในโลกได้เปลี่ยนจากพื้นที่สีเขียวที่เต็มไปด้วยป่า กลายเป็นทะเลทรายหรือพื้นที่บางแห่งกำลังมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นทะเลทราย ทั้งนี้ ทะเลทรายเป็นลักษณะภูมิประเทศที่ไม่อยู่คงที่ สามารถขยายหรือลดขนาดลงได้ และยังมีเกิดขึ้นหรือหายไปได้ตามเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ของภูมิอากาศและลักษณะของพื้นดิน ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ประกอบอีกมากมาย ทะเลทรายทุกแห่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กิจกรรมของมนุษย์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้ ซึ่งรวมถึงภาวะโลกร้อนหรือภาวะที่อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น (Global Warming) มีบทบาทสำคัญยิ่งต่ออนาคตของดินแดนที่เป็นทะเลทราย หรือกำลังจะกลายเป็นทะเลทราย

ทะเลทรายคืออะไร?

ในดินแดนที่เป็นทะเลทรายนั้น จะมีปริมาณฝนตกที่น้อยมาก ๆ ปริมาณฝนตกที่มีจำนวนแค่ ๑๐๐ มิลลิเมตร หรือ ๔ นิ้ว จะเป็นตัวกำหนดถึงความแห้งแล้งและการเป็นทะเลทราย ซึ่งถ้ามีฝนก็จะไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร ทะเลทรายส่วนใหญ่จึงไม่มีหน้าฝน ดังนั้นผู้คน สัตว์ และพืชพันธุ์ต่าง ๆ ก็ไม่สามารถเตรียมตัวได้แน่นอนว่าจะมีฝนเมื่อไร ในบางพื้นที่ไม่มีฝนตกเป็นเวลานานหลาย ๆ ปีก่อนที่จะมีพายุใหญ่สักครั้งสองครั้ง พายุเหล่านี้เกิดเฉพาะบางพื้นที่เท่านั้น เรียกกันว่า Rainfall spottiness

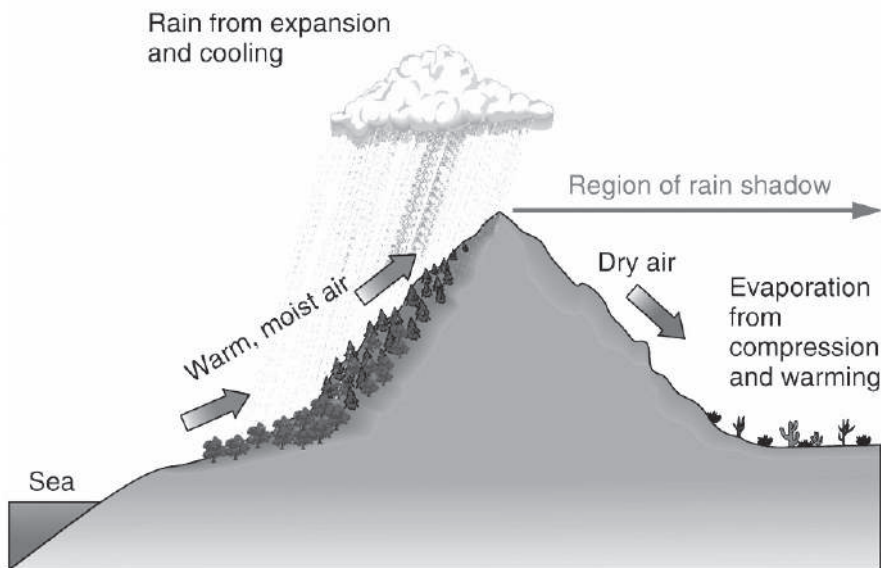
ทะเลทรายหลายแห่งในโลกนี้ โดยเฉพาะที่ตั้งอยู่ภายในทวีปต่าง ๆ นั้น มักจะขาดความชื้นและมีอุณหภูมิที่ร้อนมากในช่วงฤดูร้อน พื้นที่ทะเลทรายไม่มีเมฆปกคลุม ดังนั้น อุณหภูมิในช่วงกลางวันกับกลางคืนจึงมีความแตกต่างกันมากด้วย ทั้งร้อนจัดในเวลากลางวันและเย็นจัดในเวลากลางคืน จึงทำให้ยาก

สำหรับพืชพันธุ์ที่จะสามารถมีชีวิตอยู่ได้ พืชพันธุ์ที่ขึ้นในทะเลทรายจึงมีน้อยมาก และดินที่มีอยู่ก็ไม่มีคุณสมบัติแต่อย่างใด พืชพันธุ์บางชนิดต้องปรับตัวด้วยการพยายามเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงที่มีพายุและฝนตก แต่บางชนิดดังเช่น กระบองเพชร ก็สามารถเติบโตได้ช้า เพราะสามารถเก็บรักษาความชื้นไว้ได้นาน

ลักษณะของภูมิประเทศที่เป็นทะเลทรายมีอยู่หลายแบบ นักวิทยาศาสตร์ได้แบ่งภูมิประเทศแบบทะเลทรายไว้ ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้ ลักษณะแรกประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นลูกคลื่น อันเกิดจากการแยกตัวของแผ่นดินส่วนที่เป็นทวีปโบราณ (ancient super-continent) ที่มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Gondwanaland เมื่อประมาณ ๑๐๐-๒๐๐ ล้านปีมาแล้ว ทะเลทรายในลักษณะนี้ ได้แก่ ทะเลทรายของทวีปแอฟริกา ทะเลทรายในคาบสมุทรอาระเบีย ทะเลทรายในประเทศอินเดีย และทะเลทรายในประเทศออสเตรเลีย ภูมิประเทศของทะเลทรายแบบนี้มีความกว้างใหญ่และมีผิวดินราบที่ไม่อุดมสมบูรณ์ บางครั้งปกคลุมด้วยทราย และมีเนินทรายหรือสันทรายอยู่โดยทั่ว

สำหรับทะเลทรายในลักษณะที่สอง เป็นแบบภูเขาหรือแอ่งที่ราบ (mountain and basin) ลักษณะของภูมิประเทศแบบนี้เกิดจากการเคลื่อนตัว

ของเปลือกโลก ซึ่งทำให้เกิดแนวเทือกเขาต่าง ๆ โดยมีที่ราบขั้นอยู่เป็นระยะ ๆ ทะเลทรายที่อยู่ในลักษณะนี้ ได้แก่ ทะเลทรายในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ และทะเลทรายในบริเวณเอเชียกลาง

ทะเลทรายทุกรูปแบบจะอยู่ในพื้นที่ที่มีฝนตกน้อยมาก หรืออยู่ในที่ที่มีการสูญเสียน้ำไปสู่ชั้นบรรยากาศได้สูง หรืออาจเป็นเพราะเหตุผลทั้งสอง ความแห้งแล้งของพื้นดินเกิดจากปัจจัยสำคัญ คือ เป็นพื้นที่ที่มีความกดอากาศสูง เป็นพื้นที่ที่อยู่ภายในของทวีป เป็นพื้นที่ที่มีกระแสน้ำเย็นไหลผ่าน หรือเป็นที่อยู่เขตแนวหลังฝน (rain shadows) เป็นต้น

พื้นที่ทะเลทรายที่อยู่ในเขตที่มีความกดดันสูง ได้แก่ ทะเลทรายในแอฟริกา คือ ทะเลทรายซาฮารา ทะเลทราย Kalahiri และทะเลทราย Namib ส่วนพื้นที่ทะเลทรายที่อยู่ภายในทวีป ซึ่งทำให้ไอของกระแสน้ำเข้าไปไม่ถึง ได้แก่ ทะเลทรายในเอเชียกลาง (Taklamakan Desert of Western China) ส่วนทะเลทรายที่เกิดจากกระแสน้ำเย็นพัดผ่านชายฝั่งทวีป ซึ่งทำให้น้ำทะเล

ทะเลทรายในเอเชียกลาง
(Taklamakan Desert of Western China)

เย็นลงและการคายความร้อนของน้ำในอากาศเป็นไปได้ต่ำมาก ได้แก่ ทะเลทรายนามิ (Namib) ทางฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของทวีปแอฟริกา ซึ่งมีกระแสน้ำเย็นชื่อ เบนกูลา (Benguela) ไหลผ่าน ส่วนทะเลทรายอาตากามา (Atacama) ทางฝั่งตะวันตกของอเมริกาใต้ มีกระแสน้ำเย็นชื่อ เปรู (Peru) ไหลผ่านสำหรับทะเลทรายที่อยู่ในแนวเขตหลังฝนอันเนื่องมาจากว่าฝนตกเฉพาะที่อยู่ด้านหน้าของเทือกเขาเท่านั้น ได้แก่ ทะเลทรายในทวีปอเมริกาเหนือและทะเลทรายในเอเชียกลาง

ทะเลทรายในโลกนี้มีพื้นที่รวมกันเท่ากับประมาณร้อยละ ๓๐ ของพื้นผิวโลก ส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกา ออสเตรเลีย ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเอเชียเอเชียกลาง ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา และทางเหนือของประเทศเม็กซิโก ส่วนในทวีปยุโรปนั้นไม่มีทะเลทรายแต่อย่างใด และในทวีปอเมริกาใต้ก็มีทะเลทรายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ทะเลทรายซาฮารา (Sahara Desert)

ทะเลทรายซาฮารา (Sahara Desert) เป็นทะเลทรายร้อนที่กว้างใหญ่ที่สุดของแอฟริกาและของโลก แต่เป็นดินแดนแห้งแล้งที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลก (รองจากทะเลน้ำแข็งในทวีปแอนตาร์กติกา (Antarctica) ที่ขั้วโลกใต้) คำว่า “Sahara” แปลว่า ทะเลทรายอันยิ่งใหญ่ (The Great Desert) มีความกว้างครอบคลุมพื้นที่ทวีปแอฟริกาเหนือด้วยขนาด ๙,๔๐๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร (ใหญ่เท่าจีนหรือสหรัฐอเมริกาทั้งประเทศ) เป็นพื้นที่ประมาณร้อยละ ๘ ของโลก ทิศตะวันออกของทะเลทรายซาฮาราดังติดกับทะเลแดง (Red Sea) และประเทศอียิปต์ ทิศเหนือติดกับเทือกเขาแอตลาสและทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทิศตะวันตกติดกับมหาสมุทรแอตแลนติก ทิศใต้มีทุ่งหญ้ากึ่งร้อนแห้งแบบซาวานนา (Semiarid Savanna) เรียกว่า ซาเฮล (Sahel แปลว่า ชายฝั่ง) เป็นแนวที่พาดผ่านจากตะวันออกไปตะวันตกสุดของทวีปแอฟริกา แบ่งเขตพื้นที่ของประเทศที่อยู่ใต้เขตทุ่งหญ้านี้ที่เรียกว่า Sub-Saharan ทะเลทรายซาฮารามีความยาวจากตะวันออกไปตะวันตก ๔,๘๐๐ กิโลเมตร และกว้างจากเหนือลงไปได้ ๑,๘๐๐ กิโลเมตร พาดผ่านทั้งหมด ๑๑ ประเทศในแอฟริกาเหนือ

นานมาแล้ว พื้นที่ที่เป็นทะเลทรายซาฮาราเคยมีอากาศอบอุ่น เป็นพื้นที่สีเขียวที่มีน้ำและป่าไม้อุดมสมบูรณ์ แต่ต่อมาเมื่อประมาณ ๔,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ได้เกิดภาวะแห้งแล้งอย่างรุนแรงติดต่อกันนานหลายร้อยปี ผู้คนต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปอยู่ใกล้ที่มีแม่น้ำแทน เคยมีการวิจัยระบุว่าสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะแห้งแล้งเช่นนี้ เนื่องมาจากแกนโลกที่เปลี่ยนระดับการเอียง คือลดลงจากระดับ ๒๔.๑๔ องศา มาเป็น ๒๓.๔๕ องศา ทำให้ฤดูร้อนในซีกโลกทางเหนือมีฝนตกน้อยลง เพราะแสงอาทิตย์ตกกระทบพื้นผิวโลกส่วนนี้น้อยลง นอกจากนี้พายุฝนก็ยังอ่อนแรงลง ฝนไม่มาตกทางซาฮาราได้มากดังเคย การมีฝนตกน้อยทำให้ป่าไม้และพืชพรรณต่าง ๆ ล้มตาย

เมื่อไม่มีป่าไม้ ดินก็ไม่สามารถเก็บน้ำไว้ได้ ความชื้นในดินมีไม่เพียงพอให้เกิดฝนตกลงมาอีก วงจรที่เกิดเช่นนี้นานกว่า ๔๐๐ ปี ป่าไม้และน้ำในซาฮาราจึงหมดไป กลายเป็นทะเลทรายไปในที่สุด

ความกว้างใหญ่ของทะเลทรายซาฮาราทำให้สภาพภูมิอากาศแตกต่างกันไปตามพื้นที่ อย่างไรก็ตาม แม้ซาฮาราได้ชื่อว่าเป็นทะเลทราย แต่กลับมีภูมิประเทศที่หลากหลาย ตอนกลางของทะเลทรายซาฮารามีแนวเทือกเขาหินสูงใหญ่ซึ่งแต่ก่อนคือภูเขาไฟ มีปล่องภูเขาไฟให้เห็นอยู่และมีลาวาอยู่ตามเชิงเขา ส่วนอื่นๆ ในทะเลทรายซาฮาราเป็นที่ราบสูงที่กว้างใหญ่ตลอดจนที่ราบระหว่างหุบเขาและเนินทราย (sand dunes) ซึ่งครอบคลุมราว ๑ ใน ๓ ของพื้นที่ทะเลทรายซาฮาราทั้งหมด เนินทรายเหล่านี้มีความสูงต่ำต่างกันไป ระหว่างเนินทรายเป็นพื้นที่แนวหินหรือดินทรายที่กองคาราวานใช้สำหรับการเดินทางข้ามทะเลทราย นอกจากนี้ ระหว่างเนินทรายยังมีทะเลสาบเล็ก ๆ ที่เก็บสะสมน้ำในช่วงหน้าฝนด้วย ทั้งนี้ เนินทรายที่ใหญ่มาก ๆ นั้น มักอยู่ทางตอนเหนือของทะเลทรายซาฮารา เช่น ในประเทศแอลจีเรีย ลิเบีย และอียิปต์ เนินทรายที่สูงที่สุดในโลกก็อยู่ในทะเลทรายซาฮาราที่ Isouane-N-Tiferrine ประเทศแอลจีเรีย สูงถึง ๔๖๕ เมตร

ทะเลทรายซาฮารามีสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์ สัตว์ หรือพืช เพราะฝนตกน้อยมาก และพื้นที่ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกหรือ เลี้ยงสัตว์ หากมีสัตว์และพืชพันธุ์ใดที่สามารถเติบโตในทะเลทรายได้ก็ต้องปรับตัวกันอย่างมาก เช่นเดียวกับมนุษย์ที่ต้องหาวิธีในการใช้ชีวิตให้อยู่รอดได้ อย่่างไรก็ตาม ในทะเลทรายซาฮารามีแม่น้ำสายเล็ก ๆ หลายสาย และแม่น้ำหลัก ๒ สาย คือ แม่น้ำไนล์ และแม่น้ำไนเจอร์ นอกจากนี้ ยังมีน้ำใต้ดิน ซึ่งถือว่า มีคุณภาพสูงมาก เหมาะสำหรับการบริโภคและการเพาะปลูกพืชผัก น้ำใต้ดิน บางส่วนเป็นน้ำจากฝนที่ตกเมื่อหลายพันปีที่ผ่านมา เรียกกันว่า “น้ำโบราณ (ancient water)” บางครั้งเรียกแหล่งน้ำนี้ว่า น้ำฟอสซิล (fossil water) แม่น้ำและน้ำใต้ดินเหล่านี้คือแหล่งที่ช่วยหล่อเลี้ยงชีวิตในทะเลทราย ทั้งนี้ มีประชากรของโลกราว ๕๕ ล้านคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ทะเลทรายซาฮารา ซึ่งในจำนวนนี้มีประมาณ ๔๓ ล้านคนที่อาศัยน้ำจากแหล่งน้ำดังกล่าว

ในทะเลทรายซาฮารายังมีแร่ธาตุและทรัพยากรธรรมชาติมากมาย อาทิ แก๊ส น้ำมัน และฟอสเฟต ที่สำคัญยิ่งคือ แสงพระอาทิตย์ ที่สามารถ นำไปพัฒนาใช้เป็นพลังงานแสงอาทิตย์ได้

ทะเลทรายซาฮาราเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความหลากหลายของวัฒนธรรม อีกทั้งเรื่องราวที่ยาวนานของประวัติศาสตร์ อารยธรรม การค้าขาย การต่อสู้ รุกราน และการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของอาณาจักรต่าง ๆ ตั้งแต่อดีต

มาจนถึงปัจจุบัน ส่วนการติดต่อค้าขายระหว่างชนพื้นเมืองจากทะเลทรายซาฮารากับคนผิวดำที่อยู่ใต้ทะเลทรายซาฮารานั้น มีมานานหลายพันปีก่อนกำเนิดเส้นทางการค้าสายสำคัญของทวีปแอฟริกา โดยเฉพาะการค้าขายทองคำ เกลือ และทาส อุฐูเป็นพาหนะสำหรับการขนส่งสินค้า เพราะทนทานต่อสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้งแบบทะเลทราย อุฐูมีฝีเท้าที่เบาและเดินบนพื้นทรายได้โดยทรายไม่ติดเท้า

ชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในทะเลทรายซาฮาราส่วนใหญ่คือ เบอร์เบอร์ที่เป็นชนเผ่าทัวเร็ก (Tuareg) มีผิวสีคล้ำ ผู้ชายห่มคลุมร่างกายทั้งตัวและใช้ผ้าคลุมศีรษะและใบหน้าเกือบทั้งหมด เหลือแต่ตาและจมูกไว้ช่วยป้องกันลมทะเลทราย และเชื่อว่าไว้กันภูตผีปีศาจที่อาจมาในยามค่ำคืน ส่วนผู้หญิงทัวเร็กมีผ้าคลุมใบหน้าที่เล็กกว่า ส่วนใหญ่ปิดเฉพาะที่ปากเท่านั้น ผ้าที่ชนเผ่าทัวเร็กใช้เป็นสีฟ้าน้ำเงิน เรียกว่า สีอินดิโก ชนเผ่าทัวเร็กได้รับการขนานนามว่า “คนสีฟ้าจากทะเลทราย” แต่พวกเขาเรียกตนเองว่า “คนที่คลุมใบหน้า”

ปัจจุบันมีชนเผ่าทั่วแอฟริกาในทะเลทรายซาฮาราประมาณ ๑ ล้านคน แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๗ กลุ่มที่อยู่กระจัดกระจายไปทั่ว ใช้ชีวิตร่อนเร่ (nomadic) หรือกึ่งร่อนเร่ (semi-nomadic) เลี้ยงสัตว์คือ วัว แพะ แกะ และอูฐ ชนเผ่าทั่วแอฟริกาพูดภาษาทามาฮัค (Tamahaq) เป็นรูปแบบภาษาของชนเผ่าเบอร์เบอร์

การดำรงชีวิตในทะเลทราย

สิ่งที่น่าสนใจคือ แม้ว่าทะเลทรายจะไม่ทำให้สิ่งมีชีวิตเกิดหรือดำรงอยู่ได้โดยง่าย แต่ยังมีประชากรประมาณร้อยละ ๑๓ ของโลกอาศัยอยู่ในบริเวณทะเลทราย ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่กันบริเวณที่มีภูมิประเทศหรือภูมิอากาศร้อนกึ่งทะเลทราย (semi-arid desert) ประชากรที่อาศัยอยู่ในทะเลทรายก็มีหลายกลุ่ม หลายเผ่าพันธุ์ มากพอ ๆ กับลักษณะที่แตกต่างกันของทะเลทราย แต่คนเหล่านี้ต่างก็มีความต้องการที่เหมือนกัน

ในการดำรงชีวิตให้อยู่รอดในภาวะที่รุนแรงและลำบากเช่นทะเลทราย พวกเขาต้องการการปกป้องจากความร้อนของอากาศที่ร้อนจัดในตอนกลางวันและหนาวจัดในตอนกลางคืน ต้องอาศัยในที่ที่สามารถคุ้มกันการปะทะของแรงลมและพายุทรายซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของทะเลทรายด้วย นอกจากนี้ พวกเขายังต้องใช้เวลาอย่างมากในการหาอาหารและน้ำเพื่อการประทังชีวิตในทะเลทราย

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้วิถีชีวิตของกลุ่มคนเหล่านี้กำลังอยู่ภายใต้ภาวะการถูกคุกคามและเป็นภัย การทำลายสิ่งแวดล้อมของทะเลทรายมีผลกระทบต่อภาวะความสมดุลแห่งธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ส่วนปัญหาทางสภาพเศรษฐกิจที่มีผลมาจากการเพิ่มของจำนวนประชากรและภาวะที่แห้งแล้ง ทำให้ชีวิตของคนเหล่านี้อยู่ในอันตรายด้วยเช่นกัน แต่สิ่งที่ยังคงมีให้เห็นอยู่คือลักษณะของความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มเหล่านั้นนั่นเอง

หลักฐานทางโบราณคดีระบุว่า ได้มีการขุดค้นพบซากของสิ่งมีชีวิตและสิ่งของที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยมนุษย์ครั้งแรกในดินแดนแห่งทะเลทราย โดยเฉพาะทางด้านตะวันออกของทวีปแอฟริกา ทั้งนี้ นักโบราณคดีส่วนหนึ่งเชื่อว่าในขณะนั้นดินแดนแถบนั้นยังไม่ได้เป็นทะเลทราย หากต่อมาเมื่อกลายเป็นทะเลทรายแล้วก็ได้เกิดมีวัฒนธรรมของมนุษย์ในยุคแรก ๆ ขึ้นในบริเวณนี้ นอกจากนี้ มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในทะเลทรายโดยเฉพาะที่บริเวณหุบเขาแห่งแม่น้ำไนล์ (Nile river) แม่น้ำไทกริสยูเฟรทีส (Tigris-Euphratis) และแม่น้ำสินธุนั้น เป็นพวกที่ได้สร้างสังคมเกษตรกรรมขึ้นเป็นครั้งแรกด้วย ซึ่งเห็นได้จากการตั้งหลักแหล่งของชุมชนและการทำนาโดยอาศัยการชลประทาน ลักษณะของสังคมเศรษฐกิจแบบนี้ได้เกิดขึ้นที่บริเวณทะเลทรายในอเมริกาใต้และทางตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกาด้วยเช่นกัน

ทะเลทรายซาฮาราและชนเผ่ากลุ่มต่าง ๆ

ในบริเวณทะเลทรายซาฮารา ซึ่งเป็นทะเลทรายที่ร้อนที่สุดในโลก และทะเลทรายในดินแดนใกล้เคียงของเอเชีย นั้น มีกลุ่มคนที่เป็นพวกเซมิติก (Semitic) โดยเฉพาะพวกอาหรับ ในปัจจุบันกลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภูมิภาคตะวันออกกลาง แต่ก็มีชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ เช่นกัน ทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกาที่ประเทศโมร็อกโก ตูนิเซีย แอลจีเรีย และลิเบีย มีชนกลุ่มน้อยเป็นหลักสำคัญ ส่วนทางด้านใต้ของทะเลทรายซาฮารา ชนกลุ่มพื้นเมืองส่วนใหญ่มีเชื้อสายจากแอฟริกา แต่กล่าวกันว่าเมื่อประมาณ ๑ พันปีมาแล้ว ลักษณะของชนกลุ่มนี้ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปอันเนื่องมาจากการติดต่อกันระหว่างกลุ่มคนทางเหนือของทะเลทรายซาฮารานั้นเอง สำหรับทะเลทรายทางตอนใต้ของทวีปแอฟริกา นั้น เป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าดั้งเดิมของทะเลทรายคาลาฮารี (Kalahari) และทะเลทรายนามิบ (Namib)

สำหรับกลุ่มชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห้งแล้งบริเวณเอเชียกลาง และในเขตแห้งแล้งของประเทศตุรกี ได้แก่ ชนกลุ่มเตอร์ก ส่วนทะเลทรายโกบี นั้น ชนส่วนใหญ่เป็นเผ่า Khalkha Mongols ทั้งนี้ จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของทะเลทรายเหล่านี้ ได้ทำให้ชนเผ่ากลุ่มต่าง ๆ มีการติดต่อและได้รับอิทธิพลจากชนกลุ่มอื่น ๆ ที่อพยพมาจากดินแดนใกล้เคียงด้วย

ส่วนในเขตอื่น ๆ ของโลกนั้น ดินแดนทะเลทรายหลายแห่งได้เป็นที่อยู่อาศัยของพวกยุโรปในระหว่างศตวรรษที่ ๑๙ ถึงต้นศตวรรษที่ ๒๐

โดยมักจะโยกย้ายหรือเข้าปกครองชนกลุ่มพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม ในทวีปอเมริกาเหนือ ชนกลุ่มดั้งเดิมของทะเลทรายทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ อาทิ เผ่านาวาโฮ (Navajo) และเผ่าอาปาเช่ (Apache) ได้ถูกคนยุโรปุกรานเอาที่ดินไป ทำให้ต้องโยกย้ายถิ่นฐานหรือถูกย้ายไปยังเขตที่จำกัดเฉพาะที่เรียกว่า Reservation ทำให้จำนวนของชนกลุ่มดั้งเดิมนี้น้อยลงอย่างมาก นับตั้งแต่นั้นมายังมีการโยกย้ายถิ่นฐานกันขนานใหญ่ไปยังรัฐทางภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา ดังจะเห็นได้ว่าบรรพบุรุษของชาวเม็กซิกันและชนชาติผสมระหว่างชนพื้นเมืองอินเดียนแดงเม็กซิกันกับชนพื้นเมืองสเปน อาศัยอยู่ในบริเวณทะเลทรายของประเทศเม็กซิโกเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตทะเลทรายต่าง ๆ ทั่วโลกก็มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นมากกว่าในสมัยก่อน ที่เห็นได้ชัดคือในบริเวณทะเลทรายของทวีปอเมริกาเหนือและตะวันออกกลางมีเมืองใหญ่ ๆ และเมืองสำคัญหลายเมือง ต่างก็ตั้งอยู่ในเขตที่แห้งแล้งทั้งนั้น ปัจจัยสำคัญของการตั้งหลักแหล่งชุมชนขนาดใหญ่นี้มาจากการทำเหมืองแร่ และการพัฒนาการเกษตร ดังเช่นในกรณีของประเทศออสเตรเลีย หรือการขุดเจาะน้ำมันในบริเวณตะวันออกกลาง เป็นต้น ประชากรในเขตเหล่านี้มีเชื้อชาติที่แตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน

ที่อยู่อาศัยในทะเลทราย

ในเรื่องของที่อยู่อาศัยในทะเลทราย เนื่องจากว่าวัสดุการก่อสร้างนั้น เป็นสิ่งที่หายากมากในทะเลทราย ดังนั้น ในยุคแรก ๆ มนุษย์อาศัยอยู่ในถ้ำ เป็นส่วนใหญ่ มีหลักฐานระบุว่า ในยุค Mesolithic และยุค Neolithic นั้น ถ้ำคือที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่อยู่ในทะเลทรายซาฮารา และทะเลทรายในบริเวณตะวันออกกลาง ส่วนในทะเลทรายทางเหนือของทวีปแอฟริกาและที่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ถ้าก็เป็นที่อยู่อาศัยของชนพื้นเมืองแถบนั้นเหมือนกัน

วัสดุสำหรับการก่อสร้างที่อยู่อาศัยที่พอหาได้ในทะเลทรายก็มาจากพื้นดินนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นจากพืชหรือสัตว์ ทะเลทรายหลายแห่งมีหินจำนวนมากและยังมีดินเหนียวทับถมอยู่อีกด้วย นอกจากนี้ หนังสัตว์ ขนสัตว์ และเส้นผมของสัตว์ก็ยังมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนที่น้อยของประชากรที่อาศัยอยู่ในทะเลทราย ที่อยู่อาศัยที่มนุษย์สร้างอาศัยในทะเลทราย มักจะทำด้วยดินอัดแข็ง (mud brick) และดินเหนียว อีกทั้งยังมีอิฐตากแห้ง และอิฐเผาไฟด้วย

ที่บริเวณแหล่งน้ำกลางทะเลทรายจะมีการตั้งหลักแหล่งเป็นเมืองหรือชุมชนขึ้น แต่ในที่แห้งแล้งของทะเลทรายนั่น ผู้คนต้องใช้ชีวิตอาศัยอยู่แบบเร่ร่อน ย้ายที่อยู่ไปมาเพื่อพักผ่อนและหาอาหาร ที่อาศัยของคนพวกนี้คือกระโจม หรือเต็นท์ที่ทำจากผ้าหรือหนังสัตว์ ทั้งนี้ ชนเผ่าเร่ร่อนอาศัยอยู่ในกระโจมกันมานานมากแล้ว ในเอเชียกลาง เช่น มองโกเลีย กระโจมเรียกว่าเกอร์ (Ger) ทำจากผ้าซึ่งลงมาตามโครงไม้ สามารถรื้อถอนได้ง่ายเมื่อต้องการโยกย้ายเปลี่ยนที่

ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี

สำหรับเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนที่อาศัยอยู่ในทะเลทรายนั่น เป็นที่เข้าใจกันว่าอิสลามเป็นศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับทะเลทรายมากที่สุด แต่มีหลักฐานพบว่าบริเวณทะเลทรายหลายแห่งในโลกมีประชากรที่นับถือศาสนาอื่น ๆ หรือความเชื่อพื้นเมืองของตน ในอเมริกาใต้ นั้นความเชื่อเก่าดั้งเดิมมักจะผสมผสานกับความเชื่อใหม่ ๆ ดังเช่นในประเทศเปรู ศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกมีการผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมของสมัยอินคายุคก่อนโคลัมบัส (Pre-Columbian Inca) ส่วนในอเมริกาเหนือ ก่อนที่อังกฤษและชาวยุโรปอื่น ๆ จะเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห้งแล้งนับถือความเชื่อแบบ Shamanistic (Shamanistic Belief system) เป็นหลัก และหลังจากที่อังกฤษได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานแล้ว คริสต์ศาสนาก็ได้กลายเป็นศาสนาหลักของประชากรท้องถิ่น แม้ว่าจะยังมีความเชื่อระบบเดิมหลงเหลืออยู่บ้างก็ตาม

ในทวีปออสเตรเลียนั้น ชาว Aboriginals นับถือในศาสนาและความเชื่อพื้นเมือง (totemic Beliefs) ของเขาอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งเป็นความเชื่อหรือศาสนาที่มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดระหว่างคนกับธรรมชาติ

สำหรับในพื้นที่ทะเลทรายในทวีปเอเชียเช่นที่มองโกเลียนั้น ศาสนาพุทธได้เข้าไปเผยแผ่และตั้งมั่นอยู่มาเป็นเวลาช้านาน เป็นนิกาย Tibetan Lamist Form

ส่วนพื้นที่หลายแห่งในตะวันออกกลาง ผู้คนยังยึดมั่นอยู่กับความเชื่อพื้นเมืองของตนที่มีมานานนับแต่โบราณกาลอย่างแน่นหนา ความเชื่อเหล่านี้มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของเกษตรกรรม การชลประทานและความเชื่อในเทพเจ้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทะเลทรายในบริเวณตะวันออกกลางก็เป็นที่ตั้งของศูนย์กลางการติดต่อค้าขายหลายแห่ง และเป็นที่เชื่อกันว่าเป็นที่อยู่ของเทพเจ้าด้วย ดังเช่น Petra ของประเทศจอร์แดน และ Palmyra ในประเทศซีเรีย เป็นต้น

เวลาเราพูดถึงทะเลทราย เรามักจะนึกถึงแต่เรื่องความแห้งแล้ง ดูเหมือนไม่มีอะไรน่าสนใจ แต่เมื่อได้ทำการค้นคว้า ทะเลทรายมีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย เช่น ชนิดของทะเลทราย การดำรงชีวิตของคน วัฒนธรรมและศาสนา นอกจากนี้ทะเลทรายดูเหมือนเป็นที่สุดท้ายที่มีสิ่งมีชีวิต แต่ยังมีสัตว์และพืชหายากหลายชนิดที่สามารถอยู่รอดได้ หวังว่าผู้อ่านจะได้รับประโยชน์และความรู้ที่น่าสนใจจากบทความนี้ 🌐

กินเห็ดหลินจืออย่างไร ให้สู้มะเร็ง

ปิยะดา รัตนกุล

ปัจจุบัน ‘มะเร็ง’ นับเป็นโรคร้ายที่คร่าชีวิตผู้คนในลำดับต้น ๆ และเป็นเสมือนฆาตกรเงียบที่คอยคุกคามสุขภาพอยู่ภายใน เพราะกว่าที่ผู้ป่วยจะรู้ตัวว่าเป็นมะเร็ง ก็มักจะเข้าสู่ระยะท้าย ๆ ที่ยากแก่การรักษาแล้ว แม้จะรู้ว่ามียาหลายพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการป่วยเป็นมะเร็ง แต่ผู้คนจำนวนไม่น้อยก็ยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในท่ามกลางความเสี่ยงนั้น ไม่ว่าจะต้องการหรือไม่ก็ตาม หลายคนยังคงนิยมสูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ รับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ด หรืออาหารที่มีคอเลสเตอรอลสูง ไม่ค่อยมีการออกกำลังกาย และอยู่ในท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยมลพิษ ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ป่วยเป็นมะเร็งได้ทั้งสิ้น ดังนั้น การตรวจเช็คสุขภาพอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปีจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม เพราะหากรู้ตัวเร็วว่าเริ่มป่วยเป็นมะเร็งระยะแรก ๆ ก็ยังมีโอกาสรักษาให้หายได้

มีหนทางรักษามะเร็งมากมายที่ผู้ป่วยมะเร็งพากันไขว่คว้าเมื่อรู้ตัวว่าป่วยเป็นมะเร็ง ทั้งการรักษาด้วยวิธีการแพทย์แผนปัจจุบัน และวิธีการแพทย์ทางเลือก ทั้งที่มีงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์รองรับ และที่เกิดจากความเชื่อ ซึ่งบ้างก็ประสบความสำเร็จสามารถหายป่วยได้ แต่บ้างก็ทำได้เพียงยื้อเวลา และสุดท้ายก็ต้องจบชีวิตลงอย่างน่าเสียดาย หนทางหนึ่งในการรักษามะเร็งที่ปัจจุบันได้รับการยอมรับและได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นก็คือ การใช้สมุนไพร ซึ่งหนึ่งในสมุนไพรที่กำลังเป็นที่นิยม และได้รับการยืนยันว่าสามารถช่วยยับยั้งเซลล์มะเร็งได้ก็คือ **‘เห็ดหลินจือ’**

เรื่องราวและสรรพคุณของเห็ดหลินจือนั้นเป็นที่กล่าวขานกันมานานแล้ว เพราะเป็นหนึ่งในสมุนไพรที่แพทย์จีนและแพทย์แผนไทยรู้จักกันดี ก่อนที่จะมีการศึกษาวิจัยและยืนยันถึงสรรพคุณว่ามีสารที่ช่วยยับยั้งเซลล์มะเร็งเสียอีก ซึ่งจากการศึกษาวิจัยเห็ดหลินจือและสปอร์เห็ดหลินจือในประเทศไทยที่มีผลต่อการต้านมะเร็ง โดยกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ร่วมกับ ๑๑ ภาควิชา พบว่าเห็ดหลินจือมีสารสำคัญเป็นสารกลุ่มโพลีแซ็กคาไรด์ มีฤทธิ์เสริมภูมิคุ้มกัน ช่วยให้อารมณ์สงบ เป็นยาละลายอ้วน ๆ และมีสารกลุ่มไตรเทอร์พีน ซึ่งเป็นสารที่มีฤทธิ์ยับยั้งเซลล์มะเร็ง พบมากในส่วนสปอร์ และสปอร์ที่เกาะเกาะผนังหุ้ม มีสารสำคัญและฤทธิ์ทางยาดีกว่าสปอร์ที่ไม่เกาะเกาะผนังหุ้มหลายเท่า นอกจากนี้ยังพบว่าสารสกัดดอกเห็ดและสปอร์มีฤทธิ์กระตุ้นภูมิคุ้มกันได้ดี ไม่เป็นพิษต่อ

เซลล์ปกติที่ไม่ใช่มะเร็ง ส่วนการศึกษาฤทธิ์ต้านเซลล์มะเร็งของสารสกัดเห็ดหลินจือและสปอร์เห็ดหลินจือในหลอดทดลองที่ทำให้เซลล์มะเร็งตายได้นั้น ขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการรอผลการวิจัยทางคลินิกถึงประสิทธิผลของเห็ดหลินจือ และสปอร์เห็ดหลินจือในผู้ป่วยโรคมะเร็ง โดยคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งคาดว่าเร็ว ๆ นี้ ผลการวิจัยจะเสร็จสิ้น และผู้ป่วยมะเร็งอาจจะได้ยีนข่าวดี นอกจากนี้ ยังมีรายงานการวิจัยในประเทศจีนที่มีการศึกษาทางคลินิกของเห็ดหลินจือเกี่ยวกับฤทธิ์กระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันในผู้ป่วยมะเร็งปอด มะเร็งลำไส้ใหญ่ และผู้ป่วยมะเร็งชั้นลุกลาม ซึ่งพบว่ามีความเป็นพิษต่ำมาก และมีความปลอดภัยในการใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน

นายแพทย์สมชัย นิจนานิช อธิบดีอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้แนะนำวิธีใช้เห็ดหลินจือเพื่อสู้มะเร็งอย่างง่าย ๆ ว่า ให้ใช้ดอกเห็ดฝานบาง ๆ 2-3 ชั้น ต้มในน้ำเดือดนาน 10-15 นาที ใช้ดื่มแทนน้ำได้ทุกวันโดยไม่เป็นอันตราย จะมีฤทธิ์ช่วยเสริมภูมิคุ้มกันต้านทานได้ดี แล้วยังช่วยให้สดชื่น ผ่อนคลาย และยังเป็นยาระบายอ่อน ๆ ด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีสุขภาพปกติก็สามารถดื่มได้เช่นกัน รสชาติอาจจะมื่ออกขมบ้างเล็กน้อย ผู้ที่ยังไม่ชินอาจจะเติมน้ำผึ้งผสมได้นิดหน่อย แต่ถ้าจะให้ดีแนะนำให้ดื่มโดยไม่ต้องปรุงรสจะดีต่อสุขภาพมากกว่า

ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์เห็ดหลินจือที่ผลิตภายในประเทศ และที่นำเข้าจากต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย รวมถึงการจำหน่ายในระบบขายตรง ดังนั้น ผู้บริโภคจึงต้องศึกษาและดูรายละเอียดจากฉลากให้ดี โดยยึดหลัก การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากแหล่งการผลิตและการแปรรูปที่ได้มาตรฐาน ซึ่งสังเกตได้จากการมีฉลากกำกับ และการบอกถึงส่วนประกอบและปริมาณของ ผลิตภัณฑ์ รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ที่ต้องสามารถกันความชื้นได้ดี ผ่านการรับรอง และการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) หากไม่แน่ใจสามารถดูข้อมูลยาเห็ดหลินจือและสปอร์เห็ดหลินจือที่ผ่านการขึ้นทะเบียน กับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้ที่ www.fda.moph.go.th และ สอบถามวิธีการใช้ได้ที่หมายเลขโทร. 0-2951-0777

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับเห็ดหลินจือ

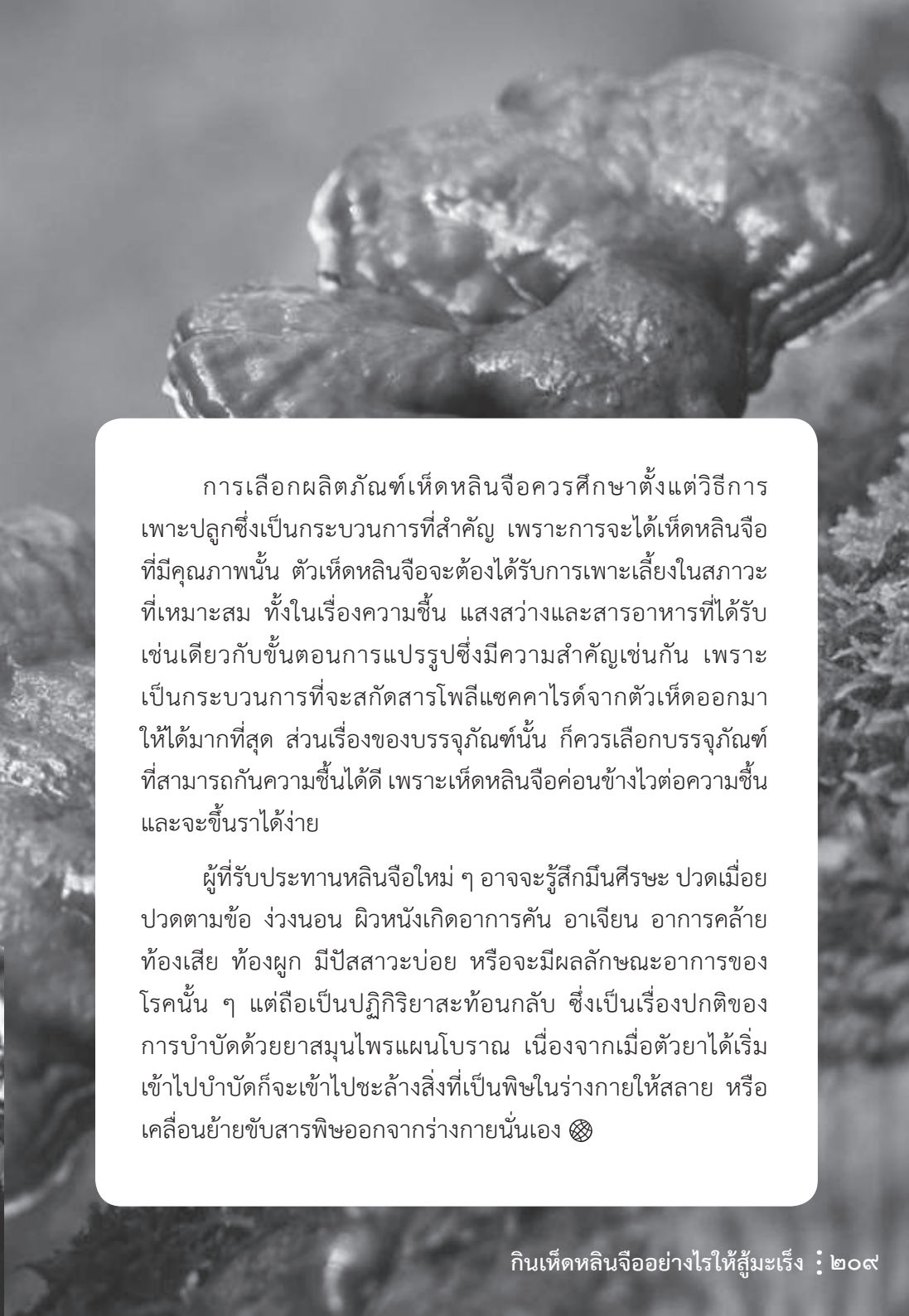
เห็ดหลินจือ (Lingzhi) เป็นยาจีนที่ใช้กันมานานกว่า ๒,๐๐๐ ปี นับตั้งแต่สมัยจักรพรรดิฉินซีฮ่องเต้ ถือเป็นของหายาก มีคุณค่าสูงในทางสมุนไพรจีน และได้ถูกบันทึกไว้ในคัมภีร์โบราณ “เสินหนงเปิ่นเฉ่า” ว่าเป็น “เทพเจ้าแห่งชีวิต” ด้วยเชื่อว่ามีพลังมหัศจรรย์ จึงใช้บำรุงร่างกาย เป็นยาอายุวัฒนะ ทำให้ผิวพรรณ เปล่งปลั่ง และยังสามารถรักษาโรคต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ชาวจีนโบราณต่างยกย่องเห็ดหลินจือว่าดีที่สุดในหมู่สมุนไพรจีน

สมัยโบราณกล่าวกันว่า เห็ดหลินจือทำให้กล้ามเนื้อหัวใจ แข็งแรงขึ้น ให้พลังชีวิตมากขึ้น ใช้บำรุงร่างกาย เป็นยาอายุวัฒนะ ทำให้มีกำลัง มีความจำดีขึ้น ทำให้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ชัดเจนดีขึ้น ส่งเสริมการไหลเวียนของเลือดดีขึ้น ทำให้ผิวพรรณเปล่งปลั่งสีหน้า

แจ่มใส ชะลอความแก่ ส่วนสรรพคุณอื่น ๆ ที่ได้รวบรวมไว้ได้แก่ รักษาและต้านมะเร็ง รักษาโรคตับ ความดันโลหิตสูง ขับปัสสาวะ ปรับความดันโลหิตทั้งสูงและต่ำ ภาวะมีบุตรยาก การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ โรคภูมิแพ้ โรคประสาท ลมบ้าหมู เส้นเลือดอุดตันในสมอง อัมพาต อัมพฤกษ์ ปวดเมื่อย ปวดข้อ โรคเกาต์ โรคเอสแอลอี เส้นเลือดหัวใจตีบ ตับแข็ง ตับอักเสบ ปวดประจำเดือน ริดสีดวงทวาร อาหารเป็นพิษ แผลในกระเพาะอาหารและลำไส้ และบำรุงสายตา ซึ่งความเชื่อดังกล่าวยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เห็ดหลินจือมีขึ้นอยู่ตามธรรมชาติมากกว่า ๑๐๐ สายพันธุ์ แต่สายพันธุ์ที่นิยมและมีสรรพคุณทางยาดีที่สุดคือ กาโนเดอร์มา ลูซิเดียม (Ganoderma lucidum) หรือสายพันธุ์สีแดง ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่มีสารโพลีแซคคาไรด์มากที่สุด

การเลือกผลิตภัณฑ์เห็ดหลินจือควรศึกษาตั้งแต่วิธีการเพาะปลูกซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะการจะได้เห็ดหลินจือที่มีคุณภาพนั้น ตัวเห็ดหลินจือจะต้องได้รับการเพาะเลี้ยงในสภาวะที่เหมาะสม ทั้งในเรื่องความชื้น แสงสว่างและสารอาหารที่ได้รับ เช่นเดียวกับขั้นตอนการแปรรูปซึ่งมีความสำคัญเช่นกัน เพราะเป็นกระบวนการที่จะสกัดสารโพลีแซคคาไรด์จากตัวเห็ดออกมาให้ได้มากที่สุด ส่วนเรื่องของบรรจุภัณฑ์นั้น ก็ควรเลือกบรรจุภัณฑ์ที่สามารถกันความชื้นได้ดี เพราะเห็ดหลินจือค่อนข้างไวต่อความชื้น และจะขึ้นราได้ง่าย

ผู้ที่รับประทานหลินจือใหม่ ๆ อาจจะรู้สึกมีน้ำมูก ปวดเมื่อย ปวดตามข้อ ง่วงนอน ผิวหนังเกิดอาการคัน อาเจียน อาการคล้ายท้องเสีย ท้องผูก มีปัสสาวะบ่อย หรือจะมีผลลักษณะอาการของโรคนั้น ๆ แต่ถือเป็นปฏิกิริยาสะท้อนกลับ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการบำบัดด้วยยาสมุนไพรแผนโบราณ เนื่องจากเมื่อตัวยาได้เริ่มเข้าไปบำบัดก็จะเข้าไปชะล้างสิ่งที่เป็นพิษในร่างกายให้สลาย หรือเคลื่อนย้ายขับสารพิษออกจากร่างกายนั่นเอง ☸

หนังสือวิทยุสารานุกรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๖๒ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๗

ที่ปรึกษา

เสข วรรณเมธี
จักรกฤษณ์ ศรีวดี
ลินนา ตั้งธสิริ

นายสถานีวิทยุสารานุกรมย์

เบญจามา ทับทอง (รักษาการ)

บรรณาธิการ

เบญจามา ทับทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ชนะ เมี้ยนเจริญ
มานากรณ์ เมฆประยูรทอง
กองลาก ทินกร ณ อยุธยา
ศรีพงศ์ บุณนาค

คณะผู้จัดทำ

วนิดา พหลพลพยุหเสนา, บัญชา ธิโกศรี, บุญยรัตน์ แสงทอง, อิตารัตน์ พงศ์ไชยง,
หิรัญ สุวรรณเทศ, ณัฏชา อนันตวิเชียร, อากร ชาลือชัย, เบญจวรรณ คุ่มไชน้ำ

ภาพปก

หิรัญ สุวรรณเทศ

ออกแบบปกและรูปเล่ม

นิวัตร สาเกทอง

ประสานงานกองบรรณาธิการ มนธีร์ กรกำแหง

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

หนังสือ “วิทยุสารานุกรมย์” รายสามเดือน

เจ้าของ

สถานีวิทยุสารานุกรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง

กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๔ โทรสาร ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๓

E-mail : radio_saranrom@mfa.go.th

รับข้อมูลข่าวสารกระทรวงการต่างประเทศได้ทาง

Website : www.mfa.go.th

Facebook : <http://www.facebook.com/thaimfa>

YouTube : <http://www.youtube.com/user/mfathailand>

วิทยุ : AM 1575 kHz

หนังสือวิทยุสารานุกรมย์ออนไลน์ : <http://www.mfa.go.th/saranrom/th/e-book/321>

ฟังวิทยุออนไลน์ : saranrom.mfa.go.th

ผังรายการของสถานีวิทยุสุราษฎร์ธานี AM ๑๕๗๕ KHZ

วัน/เวลา	๐๕.๓๐ - ๐๖.๐๐ น.	๐๖.๐๐ - ๐๗.๐๐ น.	๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.	๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น.	๑๙.๐๐ - ๑๙.๓๐ น.	๒๒.๐๐ - ๒๒.๓๐ น.
จันทร์	สุราษฎร์รัมย์ยามเช้า	รอบบ้านเรา	รักสิ่งไหนตลอดม	News & Views from Bangkok	ดาวดวงน้อย	วัฒนธรรมสัมพันธ์
อังคาร	รู้รอบ ปลอดภัยก่อนไปต่างแดน	รอบบ้านเรา	เราคืออาเซียน	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย	สาระน่ารู้งานกลุ่ม
พุธ	Foreign Affairs Weekly	รอบบ้านเรา	ปฏิกษะล้านกราชฯ	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย	เราคืออาเซียน
พฤหัสบดี	สุขภาพพร้อมอรุณ	รอบบ้านเรา	Sparkling English	News & Views from Bangkok	ดาวดวงน้อย	ทันโลกกีฬา
ศุกร์	หลายคนอยากรู้ (ศาสนาอิสลาม)	รอบบ้านเรา	บ้านแก้ววันนี้ (การต่างประเทศ)	หน้าต่างโลกกว้าง	ดาวดวงน้อย (โลกเยาวชน)	รู้กฎหมายสบายใจ